THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,
DE
IMITATIONE CHRISTI,
LIBRI QUATUOR;
Ex recensione
HERIBERTI ROSWEYDI
Societatis JESU.

EDITIO NOVA
Præter Auctoris Vitam, additis
Indicibus illustrata, & re-
impressa.

Permissu Superiorum.

BRUNSBERGÆ
Typis Collegii Societatis JESU,
Anno 1743.

JESU CHRISTO MESSIÆ,
Chriſtiani hominis
DUCI, DOCTORI, DOMINO:
Qui eſt
PASTOR BONUS,
Animam ponens pro ovibus ſuis:
Eaſque ad Vitæ paſcua ducens.
LUX MUNDI;
Quem qui ſequitur, non ambulat in tenebris.
OSTIUM:
Per quem ſi quis intraverit, ſalvabitur.
VIA, VERITAS, ET VITA:
VIA in exemplo;
VERITAS in promiſſo;
VITA in præmio:
VIA Incipientium; VERITAS Proficientium; VITA Perfectorum.
Quem ſecurus ſequitur Chriſtianus,
Quia VIA eſt, non metuit *ſeduci*.
Quia VERITAS, non poteſt *falli*.
Quia VITA, non timet *mori*.
O beatus tali DUCE Chriſtianus.
Sed ſi, uti ille ambulavit, ita
& hic ambulaverit.

VITA
THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
ex variis Auctoribus,
AB HERIBERTO ROSWEYDO
concinnata.

THOMAS à Kempis oriundus est Kempis, quod permodicum est in agro & diœcesi Coloniensi oppidum, unde cognomen quoq; ei adhæsit. Parentes habuit, si sæculum spectes, nullo quidem generis splendore, nullâ divitiarum opulentia conspicuos, sed quibus omnis nobilitas in pietate, census in vitæ probitate erat. Manuum igitur labore vitam suam tolerantes, reculâ suâ bene contenti vivebant. Quibus gemina proles mascula obtigit (de pluribus certè non liquet) Joannes & Thomas. Quorum ille natu grandior, studiorum curriculo Daventriæ confecto, Gerardi Magni familiaritate usus, ad omnem vitæ honestatem efformatus est, & in Ordi-

Ordine Canonicorum Regularium, è disciplina Capituli Windesimensis, variis perfunctus muneribus, feliciter obiit.

Thomas igitur noster natalem habuit circa annum Virginei partus 1380 Urbano VI. orbis universi Pontificatum, & Carolo IV. imperium administrante. Postquam primam ætatem sub parentum oculis exegerat, & jam capessendis literarum studiis idoneus videbatur, Daventriam (quæ Transisulanæ ditionis metropolis est) se contulit; tredecenni, ut colligere licet non major. Daventriam ut peteret, Florentii eum sacerdotis cum primis pii ac eruditi, & Fratrum Clericorum præfecti fama exciverat, quam crebra commeantium studiosorum turba celebrabat. Florebant tunc ibi bonarum artium studia, ut Belgicæ Athenæum diceres.

Ubi Daventriam pervenit, prima illi cura fuit de fratre suo germano inquirere; ut ejus consilio & opera (nam tenue illi vel nullum peculium erat)

ad ſtudia capeſſenda dirigeretur. Commendatus igitur Domino Florentio (nam Gerardus Magnus anno 1384. jam è vivis exceſſerat, cùm Thomas noſter quadriennis tantùm eſſet) ab eo exceptus eſt perhumaniter; qui ei de domo, de libris, de victu proſpexit. Hac occaſione bonæ indolis & honeſtæ frontis adoleſcens, dum inter illuſtres pietate & eruditione viros, qui in Florentii viventes conſortio, religione, vitæ innocentia, morum ſinceritate elucebant, quotidie verſatur, mores eorum expreſſit, quorum delectabatur conſuetudine; domi ſedulus, in ſcholis aſſiduus, in templo frequens. Ubi paucis annis eos non in ſtudiis magis, quàm pietate progreſſus fecit, quos tot conſcripta ab eo nunquam ſatis laudata teſtantur volumina. Dum in Collegio Fratrum Clericorum verſatur, quidquid calligraphiâ lucrari potuit (nam antiquarii manu valebat) omne id manu pretium in commune ſubſidium conferebat.

Fuit à puero Divæ Virginis cultor

exi-

eximius, cui ſtatas quotidie preces ſo-
litus erat perſolvere. Verùm quia in-
ſtabilis & nutabunda eſt puerilis pie-
tas, cœpit & in eo laxioribus velis pia
hæc conſuetudo navigare. Pedeten-
tim igitur ſolitas orationes atque ſuf-
fragia, primò ad unum diem, de hinc
ad duos aut tres, demum ad quatuor,
tandem ad integram ſeptimanam ne-
glexit; (& quod dolendum eſt) poſtre-
mò univerſa poſtpoſuit. Quod dum
ageret, viſum eſt ſibi in viſione no-
cturna, quaſi ſtaret in atrio magiſtri
Florentii: ubi dum ſimul cum aliis
ſcholaribus, qui ſimul confluebant ad
audiendum divinum verbum, avidas
aures ad ea quæ dicerentur inclina-
ret, conſpexit in nubibus cæli deſu-
per venientem Dominam mundi.
Quæ dum facie decora & fulgenti ha-
bitu ad prædictum atrium deſcendiſ-
ſet, circuivit Fratres, qui illic ver-
bum DEi audientibus loquebantur:
& nunc hunc, nunc illum benignè
complexata, gratias videbatur eis re-
fundere, quod tam piis admonitio-

nibus ſatagere viderentur, ac pretium Sangvinis dulciſſimi Filii ſui in illis juvenibus deperiret. At adoleſcens hæc intuens, & videns Virginem in mulieribus benedictam ruere in amplexus Fratrum dictorum, ardens & æſtuans, liqueſcens & ſperans ſtabat; & in ipſam amore plenos oculos firmiùs detorquens, intra ſemetipſum dicebat: Paululum exſpectabo, & cùm felix Virgo charitatis inſignia cæteris ſufficienter oſtenderit, tum etiam & mihi, qui eam, etſi non digno, ſaltem quoquo poſſum amore proſecutus ſum, amplexum charitatis benignè offeret. Sed heu! quia ſæpè in contrarium vadunt ſpes firmæ mortalium, Thomas oſculum, dulce amoris pignus ſperabat, ſed verbum aſperæ increpationis accepit. Siquidem Virgo beata, poſteaquam ſingulos, qui piis admonitionibus florentem confluentium ſcholarium ætatem ad meliora provehebant, dulcibus amplexibus demulſiſſet, venit tandem ad Thomam, & ſeverioribus luminibus eum aſpiciens: Fruſtra,

ſtra, inquit, amplexum petis ſancti a-
moris, hoſtis acerbe, qui exosâ amici-
tiæ negligentiâ malo conſule fretus,
debitam atque ſolitam mihi penſionem
flammantium precum non exſolvis.
Siquidem ubi nunc ſunt conſuetæ pre-
ces tuæ? quò ſolitæ orationes avolâ-
runt? ubi mixta ſuſpiriis pia ſuffra-
gia? Nonne refrixit in te charitas,
torpuit amor, pietas quondam habita
vacillavit? Et nunc tu, quaſi nihil pec-
catum ſit, ſtas & audaci fronte ample-
xum exſpectas, qui argui magis merui-
ſti? Et indignabunda vultum avertens,
Abi, inquit, abi à me: quia amplexibns
meis indignus cenſeberis, qui tam fa-
cilem precem amatæ ſolvere neglexi-
ſti. Atque ſic juſtis increpationibus
laceratum relinquens, cœlis refuſa di-
ſparuit. Thomas poſt viſionem evigi-
lans, diſcutit conſcientiam, agnoſcit
culpam, & emendationem adpromit-
tit. Et ne de cætero Virginis Beatæ
fruſtraretur amplexibus, neglecta di-
miſſaque ſuffragia ita legenda rurſus
arripuit; ut uſque in finem vitæ ſuæ

nullo ea die in posterum ausus fuerit prætermittere. O felix reprehensio, quæ correxit errorem, quæ amoris fœdera nonnihil dirupta resarcit, quæ negligentiæ nævum abolevit!

Cùm jam septennio consuetudine Domini Florentii reliquorumque Fratrum usus esset, atq; omnium virtutum numeris se omnibus probâsset, exarsit in eo Religionis ardor, cujus igniculos D. Florentius animo ejus subinde subjecerat. Anno igitur 1400, quo Florentius è vita migravit, Thomas noster ad Montem S. Agneti sacrum, qui proximè Swollensi imminet civitati, concessit; ubi recens tunc monasterium Canonicorum Regularium, sub D. Augustini habitu regulâq; militantium, ad Vidrum amnem exstructum erat. Erat ea domus eâ tempestate admodùm obscura, paucissimis nota, raroque (ut sunt ferè omnium rerum exordia humilia & difficilia) colebatur cive. Ubi in montem hunc Florentii litteris commendatus advenit, à fratre suo germano, qui ei tunc mona-

monasterio primùm cùm potestate Prioris præerat, exceptus est sanè perquam humaniter; & in cæleste hoc jubilum simul erupêre: Quàm bonum & quàm jucundùm est habitare fratres in unum!

Hic igitur Religionis candidatus etsi perfervidè Religionem expeteret, ne quid tamen temerè, ne quid præproperè ageret, fervorem suum temporis morâ, quæ una prudentiam parit, omninò temperavit. Post 5. annos igitur in tyrocinio positos, sexto demum sacrum habitum induit, & sequenti sacro se voto ei vitæ generi obstrinxit. Hîc inprimis egregia in DEum pietate, erga Superiores observantiâ, in collegas suos charitate & benevolentia valde emicuit. Otio, malorum omnium fonti, nunquam indulsit; sed vel sacris libris lectitandis, vel in communem usum scribendis, vel ingenio suo procudendis se exercebat: quod ille concubia plurimùm nocte à Matutinis Laudibus factitabat, se geniumque defraudans suum;

suum, læsâ etiam corporis valetudine, quò de omnibus pietatem colentibus quàm optimè meretur. Supersunt etiamnum universa Biblia, in quatuor tomos dispertita; ingens præterea Missarum liber, & nonnulla S. Bernardi Opuscula, præcellenti arte & magnâ industriâ à Thoma conscripta.

In Oratorio & ecclesiasticis muneribus, dictu difficile, quàm reverenti præsentiq; animo omnia obierit. Dum psalleret, vultu semper in cælum sublato, sacro enthusiasmo afflatus, dulcedine nimirum Psalmorum incredibili captus, & extra se raptus advertebatur: sic, ut nonnunquam calcibus non terræ hæreret infixus, sed summis duntaxat pedum digitis solum contingens, reliquo corpore in cælum subvolare, ubi animo & desiderio agebat, meditaretur. In psallendo, erecto corpore consistebat perpetuò; nunquam sedili vel brachio vel tergo innitens. Ingredientium Oratorium nocte dieque primus, egredientium semper postre-

ſtremus erat. Divinus cultus & eccleſiaſticum decus mirificè illi cordi erat, adeò ut ſemel cuidam jophulariter dicenti, videri ſibi felicem Thomam, nec admiratione dignum magnoperè, quòd tanta vocis alacritate, animi promptitudine, & pietate Pſalmos decantaret; quippe cui Pſalmi Davidici ſalmones (genus eſt piſcium delicatiſſimum) ſaperent; incunctanter reſponderit: Ita eſt, ut ais, DEO gratiæ, Pſalmi mihi ſalmones; qui tamen non rarò in nauſeam & mortem, quoties ignavos rei præſenti non intentos, & voci parcentes conſpicio, convertuntur.

Ejus ſermo omnis de DEO & ſacra Scriptura. In præſentia gravium virorum, ſi ipſo præſente forenſia aut mundana agitarentur, velut mutus ac elingvis ſedebat; nec reſpondebat, ne rogatus quidem, niſi inſigni alicujus rei commoditate illectus: quaſi ignarus rerum, de quibus commentabantur, omnium. Porrò ſi de DEO rebusque cæleſtibus haberetur ſer-

mo, mox postulatus sententiam, velut limpidissimus fons perpetuis verborum rivulis scaturiens loquebatur, aut potiùs profluebat. Rogatus ex tempore, in quorundam commodum nunquam abnuit declamare: quod tamen non fecit nisi aliquo ad meditandum capto tempore, aut degustato paululùm somno. Eâ verò dicendi facultate facilitateque pollebat, ut complures sæpenumero ex urbibus locisque remotioribus fama exciret, & certatim ad montem S. Agnetis confluerent, quos eum audiendi cupido incesserat.

Non minima sodales ejus cœpit admiratio, cùm considerarent ejus in adversis rebus lætè ferendis tolerantiam, patientiam in hominum vitiis non solùm æquabiliter tolerandis, sed & benignè excusandis, in omni vita sobrietatem, pudicitiam, verecundiam, sedulitatem in provehendis Fratrum commodis, in templi procurando cultu & ornatu impensum studium, in precibus non minùs flagrantiam,

tiam, quàm frequentiam, lacrymarum profuſionem, & reliqua ſolidæ pietatis teſtatiſſima indicia. Tanta verò erat in eo vanitatum, illecebrarumq; mundi deſpicientia, ut præter divina, fluxa omnia velut ad ſe nihil pertinentia adeô negligeret, ut illorum appellationes uſumque addiſcere gravaretur.

Dum animo medetur, corpori quoq; curam adhibuit; quòd adeò non neglexit, ut certis in ſeptimana diebus pro more habuerit, flagro ſeſe affligere, Hymnum illum, Stetit JEsus, decantando.

Sacræ lectionis, cellæque ſuæ ita amans fuit, ut hoc ſymbolum ſæpius ore proferret, librisque ſuis inſcriberet: In omnibus requiem quæſivi, ſed non inveni, niſi in Hoerkens ende Boerkens quod poſtremum Belgicum Latinè ita ſonat: niſi in angellis & libellis; quietem inveniendam inſinuans in abditis receſſibus & libellulis.

Porrò ſic affabilis ac manſuetus fuit, ut multùm licèt reluctans commune

ſuffra-

ſuffragio Supprior, ætate adhuc florente, crearetur. Poſtea œconomiæ præfectus ſeu Procurator, quòd propenſus ad eleemoſynas videretur, conſtitutus eſt: quam provinciam etſi obibat diligenter, nihilominus quoniam à contemplatione & piis libellis conſcribendis nimiùm avocabatur, priori muneri reſtitutus eſt.

Sæpè accidit, ut dum inter Fratres verſaretur, & cum illis ſermonem miſceret, intus DEum ſe alloquentem manifeſtè ſentiens, modeſtè petitâ veniâ, quaſi quiſpiam eum conventum expetens operiretur, diſcederet in cubiculum: ibi cor ſuum coram Domino effundens, hauriebat illam ſapientiam, quam in ejus ſanctiſſimis libellis omnes pii admirantur.

Cæleſti quoq; viſione ſervum ſuum benignus Dominus ſubinde dignatus eſt. Dum enim officii an negotii cauſa, ut Joannem de Hueſdem Priorem in Windeſem ægrotantem viſeret, & de quibuſdam Religionis negotiis conſuleret, è monte S. Agnetis in Win-

desem abiisset, ibidemq; pernoctaret, vidit sub matutinum crepusculum beatorum spirituum agmina coruscare ac concursare, velut ad magni viri funus properarent, cujus beatam animam cælo essent illaturi. Nec fefellit visio, cùm & aurium judicium accederet. Nam tabulæ sonitu excitatus è lecto exiliit. Inde futurorum præsagus, mortem Prioris Windesimensis prædixit.

Dæmonum terriculamenta, experientiâ doctus, flocci fecit. Cùm enim quadam vice dæmon eum teterrimâ, horrendâque formâ circumstetisset, & lecto appropinquare conaretur, intremuit primùm ad larvalem intuitum; & quid contra tam horrendi hostis insidias auxilii sumeret, ignoravit. Tandem divino spiritu instigatus, Angelicam cœpit salutationem tremula voce (ut timentibus ferè evenit) quam optimè potuit, personare. Sed diabolus, quasi nihil ad hanc Salutationem motus, magis magisque trepido sæviit proximare, quousque in salutatione

prædicta eousque pervenisset, ut Dominus noster JESUS CHRISTUS, Amen, acclamaret. Quod terrificum nomen ubi dæmon audivit, quasi horrendo quodam tonitruo pavefactus, vultum vertit, & quàm citissimè potuit, ad clamantis vocem aufugit. Videns igitur Thomas ad tanti nominis virtutem dæmonem stare non posse, audaciùs caput pavidum erexit, & repetitis vicibus benedictum nomen JESUS CHRISTUS, post fugientem hostem inclamavit: & quò ipse clamat fortiùs, eò vehementiùs teter spiritus fugiebat. Quod ubi animadvertit religiosus vir, gratias agens Domino DEO intra se dixit: Si hoc sanctissimo nomine JESU tam facilè possum adversæ potestatis vires infringere; de cætero nolo, ut hactenus feci, vel dæmonum machinamenta timere, vel sub eorum quamvis horrendis minis, fide vacillante trepidare.

Sed & alia signa atque miracula, quæ ipse passim tacito nomine ad incerti preces facta recitat, ipsius pre-

cibus

cibus ostensa creduntur; ut de libri perditi in cella receptione, atque alia pluscula.

Staturâ corporis fuisse dicitur infra mediocritatem, formâ viro convenienti, colore vultûs vivido sed fusco; acie oculorum perspicacissimâ, (quod etiam Moysi obtigisse legimus) ut nunquam, vel capulo proximus, sit usus conspicillo.

Cùm jam annos 71. (comprehenso simul tyrocinio) in monte S. Agnetis, religiosam vitam magnâ cum laude & sodalium fructu duxisset, evocatus à Domino in montem æternitatis, quem toties prospexerat, ad quem toties anhelârat; & beata anima, testaceo corporis relicto hospitio, in æterna tabernacula immigravit, DEO suo æternùm fruitura. Mortualis illi dies fuit anno ætatis suæ 92. partæ per Christum salutis 1472. octavo Kalendas Augusti.

APPROBATIO.

Opusculum est utilissimum, & jure in tota Ecclesia, summo omnium consensu receptum, & frequentatum, & in omnes linguas conversum. Ego certè ab adolescentia, & usque ad senectam hoc Opusculum sæpissimè volvi, & revolvi: & semper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo sapit.

ROBERTUS CARD. BELLARMINUS.

THO-

THOMÆ A KEMPIS CANONICI REGULARIS Ordinis S. Augustini,

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER PRIMUS.

Admonitiones, ad spiritualem vitam utiles.

CAPUT I.

De imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi.

1. QUi *sequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus.* Hæc sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari.

Summum igitur studium nostrum sit, in vita JESU Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui spiritum hab-

haberet, abſconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Evangelii parvum deſiderium ſentiunt: qui ſpiritum Chriſti non habent.

Qui autem vult plenè & ſapidè Chriſti verba intelligere; oportet ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi, alta de Trinitate diſputare, ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati?

Verè alta verba non faciunt ſanctum & juſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum.

Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire ejus definitionem.

Si ſcires totam Bibliam exterius, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet, ſine charitate DEI & gratia?

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas; præter amare DEum, & illi ſoli ſervire.

Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum

temptum mundi tendere ad regna cælestia.

4. Vanitas igitur est, divitias perituras quærere: & in illis sperare.

Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere.

Vanitas est, carnis desideria sequi: & illud desiderare, unde postmodum graviter oportet puniri.

Vanitas est, longam vitam optare, & de bona vita parum curare.

Vanitas est, præsentem vitam solùm attendere: & quæ futura sunt, non prævidere.

Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit: & illuc non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii: quia *non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu.*

Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, & ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, & perdunt DEI gratiam.

Cap. II.

De humili ſentire ſui ipſius.

1. OMnis homo naturaliter ſcire deſiderat; ſed ſcientia ſine timore DEI quid importat?

Melior eſt profectò humilis ruſticus, qui DEO ſervit: quàm ſuperbus Philoſophus, qui ſe neglecto, curſum cœli conſiderat.

Qui bene ſeipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis.

Si ſcirem omnia, quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate; quid me juvaret coram DEO, qui me judicaturus eſt ex facto?

2. Quieſce à nimio ſciendi deſiderio: quia magna ibi invenitur diſtractio, & deceptio.

Scientes libenter volunt videri & ſapientes dici

Multa ſunt, quæ ſcire parum, vel nihil animæ proſunt.

Et valdè inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quàm his quæ ſaluti ſuæ deſerviunt.

Multa

Multa verba non ſatiant animam; ſed bona vita refrigerat mentem: & pura conſcientia magnam ad Deum præſtat confidentiam.

3. Quantò plus & meliùs ſcis, tantò graviùs inde judicaberis, niſi ſanctiùs vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel ſcientia: ſed potius time de data tibi notitia.

Si tibi videtur quòd multa ſcis, & ſatis bene intelligis: ſcito tamen quia ſunt multò plura, quæ neſcis.

Noli altum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere: ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc eſt altiſſima & utiliſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio, & deſpectio.

De ſeipſo nihil tenere, & de aliis ſemper bene & altè ſentire, magna ſapientia eſt & perfectio.

Si videres alium apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non debe-

te tamen meliorem æstimare: quia nescis, quamdiu possis in bono stare.

Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis.

Cap. III.

De Doctrina veritatis.

1. Felix, quem veritas per se docet, non per figuras & voces transeuntes, sed sicuti se habet.

Nostra opinio, & noster sensus sæpè nos fallit, & modicum videt.

Quid prodest magna cavillatio de occultis & obscuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus?

Grandis insipientia, quòd neglectis utilibus & necessariis, ultrò intendimus curiosis & damnosis. Oculos habentes, non videmus.

2. Et quid curæ nobis de generibus & speciebus?

Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & *hoc est principium,*

quod

quod & loquitur nobis.

Nemo sine illo intelligit, aut rectè judicat.

Cui omnia unum sunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt; potest stabilis corde esse, & in DEO pacificus permanere.

O Veritas DEus, fac me unum tecum in charitate perpetua!

Tædet me sæpè multa legere & audire: in te est totum quod volo, & desidero.

Taceant omnes Doctores; sileant universæ creaturæ in conspectu tuo: tu mihi loquere solus.

3. Quantò aliquis magis sibi unitus, & interiùs simplificatus fuerit, tantò plura & altiora sine labore intelligit; quia desuper lumen intelligentiæ accipit.

Purus, simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad DEI honorem operatur, & in se otiosus ab omni propria exquisitione esse nititur.

Quis te magis impedit & molestat, quàm,

quàm tua immortificata affectio cordis?

Bonus & devotus homo opera sua prius intus disponit, quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortiùs certamen, quàm qui nititur vincere seipsum.

Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem sibi habet annexam; & omnis speculatio nostra quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio certior via est ad DEum, quàm profunda scientiæ inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & à DEO ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, virtuosa vita.

Quia

Quia verò plures magis student scire, quàm bene vivere: ideo sæpè errant, & pænè nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inserendas, sicuti ad movendas quæstiones: non fierent tanta mala & scandala in populo, nec tanta dissolutio in cœnobiis.

Certè adveniente die judicii, non quæretur à nobis quid legimus, sed quid fecimus: nec quàm bene diximus, sed quàm religiose viximus.

Dic mihi, ubi sunt modò omnes illi domini & magistri, quos bene novisti, dum adhuc viverent, & studiis florerent?

Jam eorum præbendas alii possident: & nescio utrum de eis recogitant. In vita sua aliquid esse videbantur, & modo de illis tacetur.

6. O quam citò transit gloria mundi! Utinam vita eorum scientiæ ipsorum concordâsset! tunc bene studuissent, & legissent.

Quam multi pereunt per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parum curant. Et quia magis eligunt magni eſſe, quàm humiles, ideo evaneſcunt in cogitationibus ſuis.

Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatem.

Verè magnus eſt, qui in ſe parvus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Verè prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciat.

Et verè bene doctus eſt, qui DEI voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

Cap. IV.

De providentia in agendis.

1. NOn eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui, ſed cautè & longanimiter res eſt ſecundùm DEum ponderanda.

Proh dolor, ſæpè malum faciliùs quàm bonum de alio creditur & dicitur, ita infirmi ſumus.

Sed

Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: quia sciunt infirmitatem humanam ad malum proclivem, & in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia, non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere; nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere.

Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe: & quære potiùs à meliore instrui, quàm tuas adinventiones sequi

Bona vita facit hominem sapientem secundùm DEum, & expertem in multis.

Quantò quis in se humilior fuerit, & DEO subjectior: tantò in omnibus erit sapientior, & pacatior.

Cap. V.

De lectione sanctarum Scripturarum.

1. VEritas est in Scripturis sanctis quærenda, non eloquentia.

Omnis

Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt.

Quærere potius debemus utilitatem in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis.

Ita libenter devotos & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos.

Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrùm parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit, ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras quis hoc dixerit; ſed quid dicatur, attende.

2. Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternùm. Sine perſonarum acceptione, variis modis loquitur nobis DEus.

Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum cum volumus intelligere & diſcutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec unquam velis habere nomen ſcientiæ.

Interroga libenter, & audi tacens

verba

verba Sanctorum: nec displiceant tibi parabolæ seniorum: sine causa enim non proferuntur.

Cap. VI.

De inordinatis affectionibus.

QUandocunque homo aliquid inordinatè appetit, statim in se inquietus fit.

Superbus & avarus nunquam quiescunt: pauper & humilis spiritu in multitudine pacis conversantur.

Homo qui necdum perfectè in se mortuus est, citò tentatur, & vincitur, in parvis & in vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere.

Et ideo sæpè habet tristitiam, cùm se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem prosecutus fuerit quod concupiscit, statim ex reatu conscientiæ gravatur: quia secutus est passionem suam, quæ nihil juvat ad pa-

cem

cem, quam quæsivit.

Resistendo igitur passionibus invenitur pax vera cordis: non autem eis serviendo.

Non est ergo pax, in corde hominis carnalis, non in homine interioribus dedito, sed in fervido & spirituali.

Cap. VII.

De vana spe, & elatione fugienda.

1. VAnus est, qui spem suam ponit in hominibus, aut creaturis.

Non te pudeat aliis servire, amore JEsu Christi: & pauperem in hoc sæculo videri.

Non stes super teipsum, sed in DEo spem tuam constitue.

Fac quod in te est, & DEus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua scientia, vel astutia cujuscunque viventis: sed magis in DEI gratia, qui adjuvat humiles, & de se præsumentes humiliat.

2. Nec glorieris in divitiis, si adsunt: nec in amicis, quia potentes sunt: sed

ı DEo, qui omnia præstat, & seipsum
ıper omnia dare desiderat.

Non te extollas de magnitudine
el pulchritudine corporis: quæ mo-
ica infirmitate corrumpitur & de-
œdatur.

Non placeas tibi ipsi de habilitate
ut ingenio tuo: ne displiceas DEo,
ujus est totum quidquid boni natu-
aliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne
orté coram DEo deterior habearis,
ui scit, quid est in homine.

Non superbias de operibus bonis:
uia aliter sunt judicia DEI, quàm
ominum; cui sæpè displicet, quod
ominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de
liis meliora, ut humilitatem conser-
es.

Non nocet, si omnibus te supponas:
ocet autem plurimùm, si vel uni te
ræponas.

Jugis pax cum humili: in corde
utem superbi, zelus & indignatio
requens.

Cap.

Cap. VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

1. NOn *omni homini reveles cor tuum*, ſed cum ſapiente & timente DEum age cauſam tuam.

Cum juvenibus & extraneis rarus eſto.

Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatis non libenter appareas.

Cum humilibus & ſimplicibus, cum devotis morigeratis ſociare: & quæ ædificationis ſunt, pertracta.

Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi, omnes bonas mulieres DEo commenda.

Soli DEo & Angelis ejus opta familiaris eſſe, & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit.

Quandoq; accidit, ut perſona ignota, ex bona fama luceſcat: cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat.

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra; & incipimus magis

gis displicere ex morum improbitate in nobis considerata.

Cap. IX.

De Obedientia & subjectione.

1. VAldè magnum est in obedientia stare, sub Prælato vivere, & sui juris non esse.

Multò tutius est, stare in subjectione, quàm in prælatura.

Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant.

Nec libertatem mentis acquirent, nisi ex toto corde propter DEum se subjiciant.

Curre hìc vel ibi: non invenies quietem, nisi in humili subjectione sub Prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit.

2. Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis qui secum sentiunt.

Sed si DEus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque

noſtrum ſentire, propter bonum pacis.

Quis eſt ita ſapiens, qui omnia plenè ſcire poteſt?

Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere: ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire.

Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter DEum dimittis, & alium ſequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi enim ſæpè, ſecurius eſſe audire & accipere conſilium, quàm dare.

Poteſt etiam contingere, ut bonum ſit uniuſcujuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, cùm id ratio aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

CAP. X.

De cavenda ſuperfluitate verborum.

1. CAveas tumultum hominum; quantum potes: multum enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiam ſi ſimplici intentione proferantur.

Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur.

Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse.

Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur: cùm tamen rarò sinè læsione conscientiæ, ad silentium redimus?

Ideò tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones, ab invicem consolari quærimus: & cor diversis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et multùm libenter de his, quæ multùm diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui & cogitare

2. Sed proh dolor, sæpè inaniter & frustra. Nam hæc exterior consolatio interioris & divinæ consolationis non modicum detrimentum est.

Ideo vigilandum est, & orandum, ne tempus otiosè transeat.

Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia sunt loquere.

Malus usus, & negligentia profectûs nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri.

Juvat tamen non parum ad profectum spiritualem, devota spiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & spiritu, in DEo sibi sociantur.

Cap. XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1. MUltam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare.

Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus quærit? qui parum vel raro intrinsecus colligit?

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti & contemplativi fuerunt?

Quia omninò seipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: & ideo totis medullis cordis DEo inhærere, atque liberè sibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis sollicitamur.

Rarò

Rarò etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideò frigidi & tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc possemus etiam divina sapere, & de cælesti contemplatione aliquid experiri.

Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas consolationes convertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio: profectò auxilium Domini super nos videremus de cœlo.

Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adjuvare: qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus.

Si tantùm in istis exterioribus obser-

vantiis, profectům religionis ponimus, citò finem habebit devotio noſtra.

Sed ad radicem ſecurim ponamus, ut purgati à paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur.

Sed modò è contrario ſæpè ſentimus, ut meliores & puriores in initio converſionis nos fuiſſe inveniamus, quàm poſt multos annos profeſſionis.

Fervor & profectus quotidiè deberet creſcere: ſed nunc pro magno videtur; ſi quis primi fervoris partem poſſet retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave eſt, aſſueta dimittere: ſed gravius eſt, contra propriam voluntatem ire.

Sed ſi non vincis parva & levia, quando ſuperabis difficiliora?

Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſvetudinem: ne

forte

fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

O si adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipsum bene habendo, puto, quod solicitior esses ad spiritualem profectum.

Cap. XII.

De utilitate adversitatis.

1. Bonum nobis est, quod aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates; quia sæpè hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat; nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

Bonum est, quòd patiamur quandoque contradictiones, & quòd malè & imperfectè de nobis sentiatur, etiamsi bene agimus & intendimus. Ista sæpè juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt.

Tunc enim meliùs interiorem testem DEum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in DEo tali-

cer firmare, & non esset ei necesse, multas humanas consolationes quærere.

Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc DEum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit.

Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseriis, quas patitur.

Tunc tædet eum diutiùs vivere, & mortem optat venire; ut possit dissolvi, & cum Christo esse.

Tunc etiam bene advertit perfectam securitatem, & plenam pacem, in mundo non posse constare.

Cap XIII.

De tentationibus reprimendis.

1. QUamdiu in mundo vivimus, sine tribulatione & tentatione esse non possumus.

Unde in Job scriptum est: *Tentatio est vita humana super terram.*

Ideo unusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveni-

veniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed *circuit quærens quem devoret.*

Nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes: & plenè eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini sæpè valdè utiles, licet molestæ sint, & graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur.

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes transierunt, & profecerunt.

Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt, & defecerunt.

Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes vel adversitates.

3. Non est homo securus à tentationibus totaliter, quàmdiu vixerit: quia in nobis est unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus.

Una tentatione seu tribulatione recedente, alia supervenit: & semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus.

Multi quærunt tentationes fugere, &

& gravius incidunt in eas.

Per ſolam fugam non poſſumus vincere; ſed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem evellit parum proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redibunt, & pejus ſentiet.

Paulatim & per patientiam cum longanimitate (DEo juvante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia & importunitate propria.

Sæpiùs accipe conſilium in tentione, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentationum, inconſtantia animi, & parva ad DEum confidentia.

Quia ſicut navis ſine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur.

Ignis probat ferrum, & tentatio hominem juſtum.

Neſci-

Nescimus sæpè quid possumus: sed tentatio aperit quid sumus.

Vigilandum est tamen, præcipuè circa initium tentationis, quia tunc faciliùs hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur: sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit:

Principiis obsta, serò medicina paratur,
Cùm mala per longas invaluêre moras.

Nam primò occurrit menti simplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: postea delectatio, & motus pravus, & assensio.

Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio.

Et quantò diutiùs ad resistendum quis torpuerit: tantò in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conversionis suæ graviores tentationes patiuntur; quidam autem in fine.

Quidam vero, quasi per totam vitam suam malè habent.

Non

Nonnulli satis leniter tentantur, secundùm divinæ ordinationis sapientiam & æquitatem: quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

7. Ideo non debemus desperare cùm tentamur: sed eò ferventiùs DEum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique, secundùm dictum Pauli, talem *faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere.*

Humiliemus ergo animas nostras sub manu DEI, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles spiritu salvabit, & exaltabit.

8. In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantùm profecit: & ibi majus meritum existit, & virtus meliùs patescit.

Nec magnum est, si homo devotus sit & fervidus, cùm gravitatem non sentit: sed si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectûs erit.

Quidam à magnis tentationibus custodi-

[t]odiuntur, & in parvis quotidianis [s]æpè vincuntur: ut humiliati, nun[q]uam de se ipsis in magnis confidant, [q]ui in tam modicis infirmantur.

Cap. XIV.

De temerario judicio vitando.

[1]. AD te ipsum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare: In judicando alios frustra homo la[b]orat, sæpiùs errat, & leviter peccat: [s]eipsum verò judicando & discutiendo, semper fructuosè laborat.

Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter judicamus: nam verum [j]udicium, propter privatum amorem faciliter perdimus.

Si DEus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam faciliter turbaremur pro resistentia sensûs nostri.

2. Sed sæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occultè seipsos quærunt in rebus, quas agunt & nesciunt.

Videntur etiam in bona pace stare, quan-

quando res pro eorum velle fiunt, & sentire: si autem aliter fit quàm cupiunt, citò moventur & tristes sunt.

Propter diversitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos & cives, inter religiosos & devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quàm virtuti subjectivæ JEsu Christi, rarò & tardè eris homo illuminatus; quia DEus vult nos sibi perfectè subjici, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

Cap. XV.

De operibus ex charitate factis.

1. PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum: sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non destru-

estruitur, sed in meliùs commutatur.
Sine charitate, opus externum nihil
rodest: quidquid autem ex charitate
gitur, quantumcunque etiam parvum
it & despectum, totum efficitur fru-
ctuosum.

Magis siquidem DEus pensat ex
quanto quis agit, quàm opus quod
facit.

2. Multùm facit, qui multùm diligit.
Multum facit, qui rem bene facit.

Bene facit, qui communitati magis,
quàm suæ voluntati servit.

Sæpè videtur esse charitas, & est ma-
gis carnalitas: quia naturalis inclina-
tio, propria voluntas, spes retributi-
onis, affectus commoditatis, raró ab-
esse volunt.

3. Qui veram & perfectam charita-
tem habet, in nulla re seipsum quærit:
sed DEI solummodò gloriam in omni-
bus fieri desiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum
privatum gaudium amat: nec in seipso
vult gaudere; sed in DEo, super o-
mnia bona, optat beatificari.

Nemi-

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad DEum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requiescunt.

O qui scintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

Cap. XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

1. QUæ homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec DEus aliter ordinet.

Cogita, quia sic fortè meliùs est pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multùm ponderanda merita nostra.

Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut DEus tibi dignetur subvenire, & possis benignè portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus; non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum DEo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor, in omnibus

servis

servis suis, qui scit bene mala in bonum covertere.

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quòd alii strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus.

Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus.

Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur ampliùs cohiberi.

Sic ergo patet, quàm rarò proximum sicut nos ipsos pensamus.

Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro DEo pati?

4. Nunc autem DEus sic ordinavit, ut discamus *alter alterius onera portare:*

tare: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere; nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos invicem portare, invicem conſolari, pariter adjuvare, inſtruere & admonere.

Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, meliùs patet occaſione adverſitatis.

Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit, oſtendunt.

Cap. XVII.

De Monaſtica vita.

1. Oportet, quod diſcas te ipſum in multis frangere, ſi vis pacem & concordiam cum aliis tenere.

Non eſt parvum, in monaſteriis, vel in congregatione habitare, & inibi ſine querela converſari, & uſque ad mortem fidelis perſeverare.

Beatus, qui ibidem benè vixerit, & feliciter conſummaverit.

Si vis debitè ſtare & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum ſuper terram.

Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum,

stum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus & tonsura modicum confert; sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum, verum faciunt religiosum.

Qui aliud quærit, quàm purè Deum, & animæ suæ salutem, non inveniet nisi tribulationem & dolorem.

Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subjectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum: ad patiendum & laborandum scias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum.

Hìc ergo probantur homines, sicut aurum in fornace.

Hìc nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter DEum humiliare.

CAP. XVIII.

De exemplis Sanctorum Patrum.

1. INtuere sanctorum Patrum vivida exempla in quibus vera perfectio refulsit & religio, & videbis, quàm modi-

modicum ſit, & pænè nihil, quod nos agimus.

Heu, quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata?

Sancti & amici Chriſti Domino ſervierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſecutionibus & opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi.

Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas poſſiderent.

O quàm ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati ſunt! quàm crebras & fervidas orationes DEo obtulerunt! quàm rigidas abſtinentias peregerunt! quâm magnum zelum & fervorem ad ſpiritualem

em profectum habuerunt! quàm forte
ellum adversus edomationem vitio-
um gesserunt! quàm puram & rectam
ntentionem ad DEum tenuerunt!
Per diem laborabant, & noctibus
rationi divinæ vacabant: quanquam
aborando, ab oratione mentali, mi-
imè cessarent.
3. Omne tempus utiliter expende-
ant; omnis hora ad vacandum DEo
revis videbatur.
Et præ magna dulcedine contem-
lationis, etiam oblivioni tradebatur
ecessitas corporalis refectionis.
Omnibus divitiis, dignitatibus, ho-
oribus, amicis & cognatis, renun-
iabant: nil de mundo habere cupie-
ant, vix necessaria vitæ sumebant:
orpori servire, etiam in necessitate
olebant.
Pauperes igitur erant rebus terre-
is, sed divites valdè in gratia & vir-
utibus.
Foris egebant, sed intus gratiâ &
onsolatione divina reficiebantur.
4. Mundo erant alieni, sed Deo pro-

ximi ac familiares amici.

Sibi ipsis videbantur tanquam nihili, & huic mundo despecti: sed erant in oculis DEI pretiosi & dilecti.

In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideo quotidiè in spiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati sunt in exemplum omnibus religiosis: & plùs provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ Institutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna disciplina viguit! quanta reverentia & obedientia, sub regula magistri, in omnibus effloruit!

Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè veri sancti & perfecti fuerunt: quia tam strenuè militantes, mundum suppeditaverunt.

Jam magnus putatur, si quis transgres-

ressor non fuerit: si quis quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Ah tepor & negligentia statûs nostri, quòd tam citò declinamus à pristino fervore; & jam tædet vivere, præ lassitudine & tepore!

Utinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa sæpius exempla vidisti devotorum!

Cap. XIX.

De exercitiis boni religiosi.

1. Vita boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius.

Et meritò, multò plùs debet esse intus, quàm quod cernitur foris: quia inspector noster est DEus, quem summoperè revereri debemus, ubicunque fuerimus, & tanquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere:

Adjuva me Domine Deus, in bono proposito, & sancto servitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere: quia nihil est, quod hactenus feci.

2. Secundùm propositum nostrum, cursus profectûs nostri: & multâ diligentiâ opus est, bene proficere volenti.

Quòd si fortiter proponens, sæpè deficit: quid ille, qui rarò aut minùs fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: & levis omissio exercitiorum, vix sine aliquo dispendio transit.

Justorum propositum, in gratia DEI potiùs, quàm in propria sapientia pendet in quo & semper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed DEus disponit, nec est in homine via ejus.

3. Si pietatis causâ, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facilè posteà poterit recuperari.

Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, satis culpabile est,

eſt, & nocivum ſentietur. Conemur quantum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt.

Exteriora noſtra, & interiora, pariter nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, ſaltem interdum: & ad minus ſemel in die, manè videlicet, aut veſperè.

Manè propone, veſperè diſcute mores tuos, qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his ſæpius forſitan offendiſti DEum & proximum.

Accinge te, ſicut vir, contra diabolicas nequitias: fræna gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frænabis.

Nunquam ſis ex toto otioſus: ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia diſcre-

tè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda.

5. Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda: nam in ſecreto tutiùs exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior: ſed expletis integrè & fideliter debitis & injunctis, ſi jam ultra vacat, redde te tibi, prout devotio tua deſiderat.

Non poſſunt omnes habere unum exercitium: ſed aliud iſti, aliud illi, magis deſervit.

Etiam pro temporis congruentia, diverſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis.

Alia cum triſtamur, libet cogitare: & alia cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia feſta, renovanda ſunt bona exercitia: & Sanctorum ſuffragia ferventiùs imploranda.

De feſto in feſtum proponere debemus,

[m]us, quasi tunc de hoc sæculo migra[tu]ri, & ad æternum festum perventuri. Ideoque sollicitè nos præparare de[b]emus in devotis temporibus, & de[v]otiùs conversari, atque omnem ob[s]ervantiam strictiùs custodire, tanquam [i]n brevi præmium laboris nostri à DEo [p]ercepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus [n]os minùs bene præparatos, atque in[d]ignos tantæ adhuc gloriæ, quæ re[v]elabitur in nobis tempore præfinito: [&] studeamus nos meliùs ad exitum [p]ræparare.

Beatus servus (ait Evangelista Lucas) *[q]uem, cùm venerit Dominus, invenerit [v]igilantem. Amen dico vobis, super o[m]nia bona sua constituet eum.*

Cap. XX.

De amore solitudinis & silentii.

1. QUære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis DEI frequenter cogita.

Relinque curiosa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis

præ-

præstant, quàm occupationem.

Si te subtraxeris à superfluis locutionibus & otiosis circuitionibus, nec non à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus sufficiens & aptum pro bonis meditationibus insistendis.

Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & DEo in secreto servire eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii.

Hoc sæpius experimur, quando diu confabulamur. Faciliùs est omnino tacere, quàm verbo non excedere.

Faciliùs est domi latere, quàm foris se posse sufficienter custodire.

Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia pervenire, oportet eum cum JEsu à turba declinare.

Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.

Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet.

Nemo securè præest, nisi qui libenter subest.

Nemo securè præcipit: nisi qui bene obedire didicit.

3. Nemo securè gaudet, nisi bonæ conscientiæ in se testimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum securitas plena timoris DEI extitit.

Nec eò minùs solliciti & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratiâ emicuerunt.

Pravorum autem securitas ex superbia & præsumptione oritur, & in fine in deceptionem sui ipsius vertitur.

Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

4. Sæpè meliores in æstimatione hominum, graviùs periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam.

Unde multis utiliùs est, ut non penitus tentationibus careant, sed sæpiùs impugnentur; ne nimiùm securi sint: nè fortè in superbiam eleventur; ne etiam ad exteriores consolationes licentiùs declinent?

O qui nunquam tranſitoriam lætitiam quæreret, qui nunquam cum mundo ſe occuparet, quàm bonam conſcientiam ſervaret!

O qui omnem vanam ſolicitudinem amputaret, & duntaxat ſalutaria ac divina cogitaret, & totam ſpem ſuam in DEo conſtitueret, quàm magnam pacem & quietem poſſideret!

5. Nemo dignus eſt cœleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſanctâ compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, exclude tumultus mundi ſicut ſcriptum eſt: *In cubilibus veſtris compungimini.* In cella invenies, quod deforis ſæpius amittes.

Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tædium generat. Si in principio converſionis tuæ bene eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſtea dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6. In ſilentio & quiete proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum.

Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet & mundet: ut conditori suo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni sæculari tumultu degit.

Qui ergo se abstrahit à notis & Amicis, approximabit illi DEus cum Angelis sanctis.

Meliùs est latere. & sui curam agere, quàm se neglecto, signa facere.

Laudabile est homini religioso, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Transit mundus & concupiscentia ejus.*

Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed cùm hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiæ, & cordis dispersionem reportas?

Lætus exitus tristem sæpè reditum parit: & læta vigilia serotina triste manè facit.

Sic omne carnale gaudium blandè intrat: sed in fine mordet, & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hic non vides: Ecce cælum & terra, & omnia elementa; nam ex iſtis omnia ſunt facta.

8. Quid potes alibi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere?

Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præſentia, quid eſſet niſi viſio vana?

Leva oculos tuos ad DEum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis.

Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit DEus.

Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te JEſum, dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo nova delectabat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

Cap. XXI.

De compunctione cordis.

SI vis aliquid proficere, conserva te in timore DEI, & noli esse nimis liber: sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ.

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consuevit.

Mirum est, quod homo potest unquam perfectè in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ considerat & pensat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus.

Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore DEI cum bona conscientia.

Felix, qui abjicere potest omne impedimentum distractionis, & ad unionem

onem se recolligere sanctæ compu-
ctionis.

Felix, qui à se abdicat, quidqu[id] conscientiam suam maculare pot[est] vel gravare.

Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur.

3. Si tu scis homines dimitter[e], ipsi bene te dimittent tua facta f[a]cere.

Non attrahas tibi res aliorum, n[e] te implices causis majorum.

Habeas semper oculum super te pr[i]mum, & admoneas teipsum speciali[-] ter, præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tib[i] grave, quia non habes te satis bene & circumspectè, sicut deceret DEI servum, & devotum religiosum conversari.

Utiliùs est sæpè & securiùs, quòd homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundùm carnem præcipuè.

Tamen quòd divinas non habemus aut

ut rariùs sentimus, nos in culpa sumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas mninò abjicimus.

4. Cognosce te indignum divina onsolatione, sed magis dignum mula tribulatione.

Quando homo est perfectè compunctus, tunc gravis & amarus est ei tous mundus.

Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi & flendi.

Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hìc vivit.

Et quantò strictiùs sese considerat, tantò ampliùs dolet.

Materiæ justi doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra: quibus ita involuti jacemus, ut rarò cœlestia contemplari valeamus.

5. Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin ferventiùs te emendares.

Si etiam futuras inferni sive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes,

res, credo, quòd libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valdè pigri remanemus.

6. Sæpè est inopia spiritûs, unde tam leviter conqueritur miserum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi, in lacrymis, in mensura.*

Cap. XXII.

De consideratione humanæ miseriæ.

1. Miser es, ubicunque fueris, & quocunque te verteris, nisi ad Deum te convertas.

Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut scis & desideras? Quis est, qui habet omnia secundùm suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram.

Nemo est in mundo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit vel Papa.

Quis

Quis est, qui meliùs habet? utique qui pro DEo aliquid pati valet?

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quàm bonam vitam ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens & excelsus?

Sed attende ad cœlestia bona, & videbis quòd omnia ista temporalia nulla sunt; sed valdè incerta & magis gravantia, quia nunquam sine sollicitudine & timore possidentur.

Non est hominis felicitas: habere temporalia ad abundantiam; sed sufficit ei mediocritas.

Verè miseria est, vivere super terram.

Quantò homo voluerit esse spiritualior, tantò præsens vita fit ei amarior; quia sentit meliùs, & videt clariùs, humanæ corruptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & cæteris necessitatibus naturæ subjacere, verè magna miseria est, & afflictio homini devoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valdè enim gravatur interior ho-

mo necessitatibus corporalibus in ho mundo.

Unde Propheta devotè orat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens *De necessitatibus meis erue me Domine.*

Sed væ non cognoscentibus suam miseriam: & ampliùs væ illis, qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam.

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant) ut si possent hìc semper vivere, de regno DEI nihil curarent.

4. O insani & infideles corde, qui tam profundè in terrenis jacent, ut nihil nisi carnalia sapiant.

Sed miseri adhuc in fine graviter sentient, quàm vile & nihilum erat quod amaverunt.

Sancti autem DEI, & omnes devoti amici Christi, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt; sed tota spes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat.

Fere-

Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura & invisibilia, ne amore invisibilium traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus & horam.

Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est emendandi.

Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi.

Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium.

Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis.

Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miseria quietem: sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem.

Ideò oportet nos tenere patientiam, & DEI expectare misericordiam: donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia!

Hodie confiteris peccata tua, & cras iterùm perpetras confessa.

Nunc proponis cavere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses.

Meritò ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles & instabiles sumus.

Citò etiam perdi potest per negligentiam, quòd multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam manè?

Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi jam pax sit & securitas, cùm necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conversatione nostra

Bene opus esset, quòd adhuc iterùm instrueremur, tanquam boni novitii,

ad

ad mores optimos: si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, & majori spirituali profectu.

Cap. XXIII.

De meditatione mortis.

1. VAldè citò erit tecum hic factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo est, & cras non comparet.

Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente.

O hebetudo & duritia cordis humani, quod solùm præsentia meditatur, & futura non magis prævidet

Sic te in omni facto, & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus.

Si bonam conscientiam haberes, non multùm mortem timeres.

Meliùs esset peccata cavere, quàm mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta; & quid scis, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu vivere, quando

tam parum emendamur?

Ah, longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpè culpam magis auget.

Utinam per unam diem benè eſſemus converſati in hoc mundo.

Multi annos computant converſionis, ſed ſæpè parvus eſt fructus emendationis.

Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſiùs erit diutiùs vivere.

Beatus, qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidiè ſe diſponit.

Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem viam tranſibis.

3. Cùm manè fuerit, puta te ad veſperum non perventurum.

Veſperè autem facto, manè non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus eſto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat.

Multi ſubitò & improvisè moriuntur. Nam horâ, quâ non putatur, filius hominis venturus eſt.

Quando illa extrema hora venerit, multùm aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: & valdè dolebis, quia tam negligens & remissus fuisti.

4. Quàm felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi.

Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio, quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur, sic & qui multùm peregrinantur, rarò sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citiùs obliviscentur tui homines, quàm æstimas.

Meliùs est nunc tempestivè providere, & aliquid boni præmittere, quàm super aliorum auxilio sperare.

Si non es pro te ipso solicitus modò, quis erit solicitus pro te in futuro?

Nunc tempus est valdè pretiosum: Nunc sunt dies salutis: Nunc tempus acceptabile.

Sed proh dolor! quòd hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas!

Veniet, quando unum diem seu horam pro emendatione desiderabis; & nescio an impetrabis.

6. Eja charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte?

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere.

Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo.

Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis liberè ad Christum pergere.

Castiga nunc corpus tuum per pœniten-

nitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, cùm nullum diem habeas securum?

Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti?

Quoties audisti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit?

Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam umbra subitò pertransit.

8. Quis memorabitur tui post mortem? quis orabit pro te?

Age, age nunc charissime, quidquid agere potes; quia nescis quando morieris, nescis etiam quid te post mortem sequetur.

Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales.

Præter salutem tuam, nihil cogites; solùm quæ DEI sunt, cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando DEI Sanctos, & eorum actus imitando: ut cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad DEum sursum erectum, quia non habes hìc manentem civitatem.

Illuc preces & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum, post mortem, feliciter transire. Amen.

CAP. XXIV.

De judicio, & pœnis peccatorum.

1. IN omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis judicem, cui nihil est occultum: qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit; sed, quod justum est, judicabit.

O miserrime & insipiens peccator, quid respondebis DEO, omnia mala tua scienti; qui interdum formidas vul-

vultum hominis irati?

Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi; sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi?

Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plùs dolet de alterius malitia, quàm de sua injuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miseretur, quàm irascitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subjugare conatur.

Meliùs est modò purgare peccata, & vitia resecare, quàm in futuro purganda reservare.

Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua?

Quan-

Quantò ampliùs tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris: tantò duriùs poſtea lues, & majorem materiam comburendi reſervas.

In quibus homo magis peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgentur: & guloſi ingenti ſiti ac fame cruciabuntur.

Ibi luxurioſi,& voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: & ſicut furioſi canes præ dolore invidioſi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit.

Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur, & avari miſerrima egeſtate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hìc centum anni in graviſſima pœnitentia.

Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hìc tamen interdum ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis.

Eſto modò ſolicitus & dolens pro pec-

peccatis tuis: ut in die judicii securus sis cum Beatis.

Tunc enim *justi stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & depresserunt.*

Tunc stabit ad judicandum, qui modò se subjicit humiliter judiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum.

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligiosus.

Tunc plùs exaltabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita.

Tunc splendebit habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis.

Tunc plùs laudabit pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium.

Tunc

Tunc juvabit plùs conſtans patie
tia, quàm omnis mundi potentia.

Tunc ampliùs exaltabitur ſimple
obedientia, quàm omnis ſæcularis
ſtutia.

6. Tunc plùs lætificabit pura & bon
conſcientia, quàm docta philoſophi

Tunc plùs ponderabit contempt
divitiarum, quàm totus theſaurus te
rigenarum.

Tunc magis conſolaberis ſuper de
vota oratione, quàm ſuper delicat
comeſtione.

Tunc potiùs gaudebis de ſervat
ſilentio, quàm de longa fabulation

Tunc plùs valebunt ſancta oper
quàm multa pulchra verba.

Tunc plùs placebit ſtricta vita
ardua pœnitentia, quàm omnis dele
ctatio terrena.

Diſce nunc in modico pati, u
tunc à gravioribus valeas liberari.

Hìc primò proba, quid poſſis poſte

Si nunc tam parùm vales ſuſtine
re, quomodo æterna tormenta po-
teris ſufferre?

Si modò modica passio te tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hìc in mundo, & postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernam diem semper in honoribus & voluptatibus vixisses, quìd totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret!

Omnia ergò vanitas, præter amare DEum, & illi soli servire.

Qui enim DEum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec judicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor securum ad DEum accessum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirùm si mortem & judicium timeat.

Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te revocat, saltem timor gehennalis coërceat.

Qui verò timorem DEI postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

Cap. XXV.

De ferventi emendatione totius vitæ nostræ.

1. ESto vigilans & diligens in DEi servitio; & cogita frequenter: Ad quid venisti, & cur sæculum reliquisti?

Nonne ut DEO viveres, & spiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: nec erit tunc ampliùs timor aut dolor in finibus tuis.

Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies.

Si tu permanseris fidelis & fervidus in agendo, DEus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo.

Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam pervenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cùm quidam anxius, inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia

clesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, hæc intra se revolvit, dicens: O si scirem, quòd adhuc perseveraturus essem! statimque audivit divinum intus responsum: Quòd, si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod facere velles, & bene securus eris.

Moxque consolatus, & confortatus, divinæ se commisit voluntati, & cessavit anxia fluctuatio.

Noluitque curiosè investigare, ut sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas DEI beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem* (ait Propheta) *& inhabita terram, & pasceris in divitiis ejus.*

Unum est, quòd multos à profectu & ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis.

Enimverò, illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis gravia & contraria sunt,

viriliùs vincere nituntur.

Nam ibi homo plùs proficit, & gra-
tiam meretur ampliorem, ubi magi
seipsum vincit, & in spiritu mortifica-

4. Sed non omnes habent æquè mul-
tum, ad vincendum & moriendum.

Diligens tamen æmulator valentio
erit ad proficiendum, etiamsi plure
habeat passiones, quàm alius bene mo-
rigeratus, minùs tamen fervens ad
virtutes.

Duo specialiter ad magnam emen-
dationem juvant; videlicet, subtra-
here se violenter, ad quod natura vi-
tiosè inclinatur; & ferventer instare
pro bono, quò ampliùs quis indiget.

Illa etiam studeas magis cavere, &
vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis
displicent.

5. Ubique profectum tuum capias;
ut si bona exempla videas vel audias,
ad imitandum accendaris.

Si quid autem reprehensibile con-
siderabis, cave ne idem facias: aut si
aliquando fecisti, citiùs emendare te
studea.

Sicut

Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris.

Quàm jucundum & dulce est, videre fervidos & devotos fratres, bene morigeratos & disciplinatos!

Quàm triste est & grave, videre inordinatè ambulantes: quia ea, ad quæ vocati sunt, non exercent!

Quàm nocivum est, negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone Crucifixi.

Benè verecundari potes, inspectâ vitâ JEsu Christi: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via DEI fuisti.

Religiosus, qui se intentè & devotè in sanctissima via & passione Domini exercet, omnia utilia & necessaria sibi abundanter ibi inveniet: nec opus est, ut extra JEsum aliquid meliùs quærat.

O si JEsus crucifixus in cor nostrum veniret, quàm citò & sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia benè portat & capit, quæ illi jubentur.

Religiosus negligens & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolationi caret & exteriorem quærere prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vivens gravi patet ruinæ.

Quia laxiora quærit & remissiora, semper in angustiis erit: quia unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt, sub disciplina claustrali?

Rarò exeunt, abstractè vivunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multum laborant, parùm loquuntur, diu vigilant, maturè surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt.

Attende Carthusienses, Cistercienses, & diversæ Religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt.

Et ideo turpe esset, ut tu deberes in

in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religiosorum incipit DEO jubilare.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum DEum nostrum toto corde & ore laudare!

O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire, sed semper posses DEum laudare, & solummodò spiritualibus studiis vacare tunc multò felicior esses quàm modò, cùm carni ex qualicunque necessitate servis.

Utinam non essent istæ necessitates, sed solùm spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis raro degustamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quòd de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè & fiducialiter in DEo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deserviunt.

11. Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus, sine sollicitudine & diligentia, nunquam acquires virtutes.

Si incipis tepescere, incipies malè habere.

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & senties leviorem laborem, propter DEI gratiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus & diligens ad omnia est paratus.

Major labor est resistere vitiis & passionibus, quàm corporalibus insudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

Gaudebis semper vesperè, si diem expendas fructuosè.

Vigila super teipsum, excita teipsum, admone teipsum: & quidquid de aliis sit, non negligas teipsum.

Tantùm proficies, quantùm tibi ipsi vim intuleris. Amen.

FINIS Lib. I.

THO-

THOMÆ A KEMPIS CANONICI REGULARIS Ordinis S. Augustini,

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER SECUNDUS.

Admonitiones ad interna trahentes.

CAPUT I.

De interna conversatione.

1. REgnum DEI *intra vos est, dicit Dominus.* Converte te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miserum mundum; & inveniet anima tua requiem.

Disce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum DEI in te venire.

Est enim *regnum DEI, pax & gaudium in Spiritu Sancto*, quod non datur impiis.

Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam: si dignam illi ab intus paraveris mansionem.

Omnis gloria ejus, & decor, ab intra eſt, & ibi complacet ſibi.

Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis.

2. Eja anima fidelis, præpara huic ſponſo cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur.

Sic enim dicit: *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.*

Da ergo Chriſto locum, & cæteris omnibus nega introitum.

Cùm Chriſtum habueris, dives es, & ſufficit tibi. Ipſe erit proviſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non ſit opus in hominibus ſperare.

Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter: Chriſtus autem manet in æternum, & aſtat uſque in finem firmiter.

3. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiamſi utilis ſit, & dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum adver-

adversetur & contradicat.

Qui hodie tecum sunt, cras contra-riari possunt; & è converso, sæpè ut aura vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in DEo, & sit ipse timor tuus, & amor tuus. Ipse pro te respondebit, & faciet bene, sicut meliùs fuerit.

Non habes hic manentem civitatem; & ubicunque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intimè fueris unitus.

4. Quid hic circumspicis, cùm iste non sit locus tuæ requietionis? In cœlestibus debet esse habitatio, &, sicut in transitu, cuncta terrena sunt aspicienda.

Transeunt omnia, & tu cum eis pariter.

Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas.

Apud Altissimum sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur.

Si nescis speculari alta & cælestia, requi-

requiesce in passione Christi: & in sacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera, & pretiosa stigmata JEsu devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties; nec multùm curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus: & in maxima necessitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus.

Christus pati voluit & despici, & tu audes de aliquo conqueri?

Christus habuit adversarios & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores?

Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi?

Sustine te cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo?

6. Si semel perfectè introisses in interiora JEsu, & modicum de ardenti amore ejus sapuisses, tunc de proprio com-

commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor JEsu facit hominem seipsum contemnere.

Amator JEsu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad DEum liberè convertere, & elevare supra seipsum in spiritu, ac fruitivè quiescere.

7. Cui sapiunt omnia, prout sunt, non ut dicuntur, aut æstimantur: hìc verè sapiens est, & doctus magis à DEo, quàm ab hominibus.

Qui ab intra scit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia.

Homo internus citò se recolligit: qui nunquam se totum ad exteriora effundit.

Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat.

Qui intus bene dispositus est & ordinatus, non curat mirabiles & perversos hominum gestus.

Tantùm homo impeditur & distrahitur, quantùm sibi res attrahit.

8. Si rectè tibi esset, & benè purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profectum.

Ideo multa tibi displicent, & sæpè conturbant: quia adhuc non es perfectè tibi ipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis.

Nihil sic maculat & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis.

Si renuis consolari exteriùs, poteris speculari cœlestia, & frequenter jubilare interiùs.

Cap. II.

De humili submissione.

1. NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te sit: sed hoc age & cura, ut DEus tecum sit in omni re, quam facis.

Habeas conscientiam bonam: Deus bene te defensabit.

Quem enim DEus adjuvare voluerit; nullius perversitas nocere poterit.

Si tu scis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini.

Ipse novit tempus & modum liberandi te, & ideo te debes illi resignare.

DEI est adjuvare, & ab omni confusione liberare.

Sæpè valde prodest, ad majorem humilitatem servandam, quòd defectus nostros alii sciunt, & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter satisfacit sibi irascentibus.

Humilem DEus protegit, & liberat: humilem diligit, & consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam, & post ejus depressionem levat ad gloriam.

Humili sua secreta revelat, & ad se dulciter trahit & invitat.

Humilis accepta confusione, satis bene est in pace: quia stat in DEO, & non in mundo.

Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse senties.

Cap. III.

De bono pacifico homine.

1. TEne te primò in pace, & tunc poteris alios pacificere. Ho-

Homo pacificus magis prodeſt, quàm bene doctus.

Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit.

Bonus pacificus homo, omnia ad bonum convertit.

Qui bene in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem malè contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit.

Dicit ſæpe, quod dicere non deberet: & omittit, quod ſibi magis facere expediret.

Conſiderat, quid alii facere tenentur: & negligit, quid ipſe teneatur.

Habe ergo primo zelum ſuper teipſum, & tunc juſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu bene ſcis facta tua excuſare, & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere.

Juſtiùs eſſet, ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares.

Si portari vis, porta & alium.

Vide,

Vide, quàm longè es adhuc à vera charitate & humilitate? quæ nulli novit iraſci, vel indignari, niſi tantùm ſibi.

Non eſt magnum, cum bonis & manſuetis converſari; hoc enim omnibus naturaliter placet; & unuſquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magìs diligit.

Sed cum duris & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus pacificè poſſe vivere, magna gratia eſt, & laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt, qui ſeipſos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et ſunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis ſunt graves, ſed ſibi ſemper graviores.

Et ſunt, qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent.

Eſt tamen tota pax noſtra in hac miſera vita, potiùs in humili ſufferentia ponenda, quàm in non ſentiendo contraria.

Qui meliùs ſcit pati, majorem tenebit pacem. Iſte eſt victor ſui & dominus mundi, amicus Chriſti, & hæres cœli.

Cap. IV.

De pura mente, & simplici intention

1. DUabus alis homo sublevatur terrenis, simplicitate scilicet & puritate.

Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicita intendit DEum, puritas apprehendi & gustat.

Nulla bona actio te impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quàm DEI beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris.

Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ, liber sanctæ doctrinæ esset.

Non est creatura tam parva & vilis, quæ DEI bonitatem non repræsentet.

2. Si tu esses intus bonus & purus, tunc omnia sine impedimento videres, & benè caperes.

Cor purum penetrat cœlum & infernum.

Qualis unusquisque intus est, taliter judicat exteriùs. Si

Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo.

Et si est alicubi tribulatio & angustia, hoc meliùs novit mala conscientia.

Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: sic homo integrè ad Deum se convertens, à torpore exuitur; & in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit consolationem.

Sed quando perfectè incipit se vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minùs ea reputat, quæ sibi prius gravia esse sentiebat.

Cap. V.

De propria consideratione.

1. Non possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpè gratia nobis deest, & sensus.

Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus.

Sæpè etiam non advertimus, quòd tam cæci intus sumus. Sæ-

Sæpè malè agimus, & pejùs excuſamus.

Paſſione interdum movemur, & zelum putamus.

Parva in aliis reprehendimus, & noſtra majora pertranſimus.

Satis citò ſentimus & ponderamus quid ab aliis ſuſtinemus: ſed quantum alii de nobis ſuſtinent, non advertimus.

Qui bene & rectè ſua ponderaret, non eſſet, quod de alio graviter judicaret.

2. Internus homo ſui ipſius curam omnibus curis anteponit, & qui ſibi ipſi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet.

Nunquam eris internus & devotus, niſi de alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialiter reſpexeris.

Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis.

Ubi es, quando tibi ipſi præſens non es? Et quando omnia percurriſti, quid (te neglecto) profeciſti.

Si debes habere pacem, & unionem veram: oportet; quod totum adhuc

poſt

ostponas, & te solùm præ oculis habeas,

3. Multum proinde proficies, si te eriatum ab omni temporali cura conerves.

Valde deficies, si aliquid temporale eputaveris.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi nisi purè DEus, aut de DEO sit sit,

Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrit de aliqua creatura.

Amans DEum anima sub DEO despicit universa.

Solus DEus æternus & immensus implens omnia, solatium animæ, & vera cordis lætitia.

Cap. VI.

De lætitia bonæ conscientiæ.

1. GLoria boni hominis, testimonium bonæ conscientiæ.

Habe bonam conscientiam, & habebis semper lætitiam.

Bona conscientia valde multa potest

portare, & valde læta est inter adver

Mala conſcientia ſemper timida

& inquieta.

Suaviter requieſces, ſi cor tuum non reprehendit.

Noli lætari, niſi cùm benefeceri

Mali nunquam habent veram læt tiam, nec internam ſentiunt pacer quia *non eſt pax impiis*, *dicit Domini*

Et ſi dixerint: In pace ſumus, nc venient ſuper nos mala: & quis nob nocere audebit? ne credas eis: quo niam repente exurget ira DEI, & i nihilum redigentur actus eorum, cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, non e grave amanti; ſic enim gloriari, e gloriari in cruce Domini.

Brevis gloria, ab hominibus da tur & accipitur.

Mundi gloriam ſemper comitatu triſtitia.

Bona gloria in conſcientiis eorum & non in ore hominum. Juſtorum lætitia de DEO, & in DEO eſt: & gaudium eorum, de veritate.

Qui

Qui veram & æternam gloriam de-
derat, temporalem non curat.

Et qui temporalem requirit glori-
m, aut non ex animo contemnit, mi-
ùs amare convincitur cælestem.

Magnam habet cordis tranquilli-
atem, qui nec laudes curat, nec vi-
uperia.

3. Facilè erit contentus & pacatus,
ujus conscientia munda est.

Non es sanctior, si laudaris: nec
ilior, si vituperaris.

Quod es, hoc es; nec major dici
ales, quàm DEo teste sis.

Si attendis, quid apud te sis intus;
on curabis, quid de te loquantur
omines.

Homo videt in facie, Deus autem in
orde. Homo considerat actus, Deus
erò pensat intentiones.

Bene semper agere, & modicum de
e tenere, humilis animæ indicium est.

Nolle consolari ab aliqua creatura,
nagnæ puritatis, & internæ fiduciæ,
ignum est.

4. Qui nullum extrinsecus pro se

testimonium quærit, liquet quod t
taliter se DEO commisit.

Non enim, qui seipsum commenda ille probatus est (ait B. Paulus) *sed que Deus commendat.*

Ambulare cum DEO intus, nec al qua affectione teneri foris, status e interni hominis.

Cap. VII.

De amore JESU super omnia.

1. BEatus, qui intelligit, quid sit a mare JEsum: & contemnere se ipsum, propter JEsum.

Oportet dilectum pro dilecto relin quere, quia JEsus vult solus supe omnia amari.

Dilectio creaturæ fallax & instabi lis, dilectio JEsu, fidelis & perseve rabilis.

Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur JEsum, firma bitur in ævum.

Illum dilige, & amicum tibi retine qui omnibus recedentibus, te non re linquet, nec patietur in fine perire.

Ab

Ab omnibus oportet te aliquando separari, sive velis, sive nolis.

2. Teneas te apud JEsum, vivens ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui, omnibus deficientibus, solus te potest juvare.

Dilectus tuus talis est naturæ, ut alienum non velit admittere: sed solus vult cor tuum habere, & tanquam Rex in proprio throno sedere.

Si scires te bene ab omni creatura evacuare, JEsus deberet libenter tecum habitare.

Pænè totum perditum invenies, quidquid extra JEsum, in hominibus posueris.

Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum: quia *omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, ut flos fœni cadet.*

3. Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantùm aspexeris.

Si enim tuum in aliis quæris solatium & lucrum, senties sæpius detrimentum.

Si quæris in omnibus JEſum, invenies utique JEſum.

Si autem quæris teipſum, invenies etiam teipſum, ſed ad tuam perniciem.

Plùs enim homo nocivior ſibi, ſi JEſum non quærit, quàm totus mundus, & omnes ſui adverſarii.

Cap. VIII.

De familiari amicitia JESU.

1. QUando JEſus adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficilè videtur: quando verò JEſus non adeſt, totum durum eſt.

Quando JEſus intus non loquitur, conſolatio, vilis eſt, ſi autem JEſus unum tantùm verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur.

Maria Magdalena non ſtatim ſurrexit de loco in quo flevit, quando Martha illi dixit: *Magiſter adeſt, & vocat te?*

Felix hora, quando JEſus vocat de lacrymis ad gaudium ſpiritûs!

Quàm aridus & durus es ſine JEſu! quàm

quàm insipiens & vanus, si cupis aliquid extra JEsum.

Nonne hoc est majus damnum, quàm si totum perderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conferre, sine JEsu?

Esse sine JEsu, gravis est infernus: & esse cum JEsu, dulcis paradisus.

Si fuerit tecum JEsus, nullus poterit nocere inimicus.

Qui invenit JEsum, invenit thesaurum bonum, imò bonum super omne bonum.

Et qui perdit JEsum, perdit nimis multùm, & plùs quâm totum mundum.

Pauperrimus est, qui vivit sine JEsu: & ditissimus, qui bene est cum JEsu.

3. Magna ars est, scire cum JEsu conversari; & scire JEsum tenere, magna prudentia.

Esto humilis & pacificus, & erit tecum JEsus.

Sis devotus & quietus, & manebit tecum JEsus.

Potes citò fugare JEsum, & gratiam ejus

ejus perdere; si volueris ad exterior declinare.

Et si illum fugaveris & perdideris ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum?

Sine amico non potes bene vivere & si JEsus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis & desolatus.

Fatuè igitur agis, si in aliquo altero confidis, aut lætaris.

Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium, quàm JEsum offensum.

Ex omnibus ergo charis, sit JEsus solus dilectus specialis.

4. Diligantur omnes propter JEsum, JEsus autem propter seipsum.

Solus JEsus Christus singulariter est amandus; qui solus bonus & fidelis, præ omnibus invenitur amicis.

Propter ipsum & in ipso, tam amici quàm inimici, tibi sint chari: & pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant & diligant.

Nunquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius DEI

est, qui similem non habet.

Nec velis quod aliquis tecum in corde tuo occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore; sed sit JEsus in te, & in omni bono homine.

5. Esto purus & liber ab intus, sine alicujus creaturæ implicamento.

Oportet te esse nudum, & purum cor ad DEum gerere; si vis vacare & videre, quàm suavis sit Dominus.

Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratiâ ejus fueris præventus & intractus: ut omnibus evacuatis & licentiatis, solus cum solo uniaris.

Quando enim gratia DEI venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quasi tantùm ad flagella relictus.

In his non debet dejici, nec desperare; sed ad voluntatem DEI æquanimiter stare, & cuncta supervenientia sibi ad laudem JEsu Christi perpeti: quia post hiemem sequitur æstas; post noctem redit dies; & post tempestatem magna serenitas.

CAP. IX.

De carentia omnis solatii.

1. NOn est grave humanum contemnere solatium, cùm adest divinum.

Magnum est, & valde magnum, tam humano quàm divino posse carere solatio: & pro honore DEI, libenter exilium cordis velle sustinere: & in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere.

Quid magni est, si hilaris sis & devotus adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora.

Satis suaviter equitat, quem gratia DEI portat.

Et quid mirum, si onus non sentit: qui portatur ab Omnipotente & ducitur à summo Ductore.

2. Libenter habemus aliquid pro solatio, & difficulter homo exuitur à seipso.

Vicit sanctus martyr Laurentius sæculum, cum suo sacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit: & summum DEI sacerdotem

dotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore Chriſti, etiam à ſe tolli clementer ferebat.

Amore igitur Creatoris amorem hominis ſuperavit: & pro humano ſolatio, divinum beneplacitum magis elegit.

Ita & tu aliquem neceſſarium, & dilectum amicum, pro amore DEI diſce relinquere.

Nec graviter feras, cùm ab amico derelictus fueris; ſciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem ſeparari.

3. Multùm & diu oportet hominem in ſeipſo certare, antequam diſcat ſeipſum plenè ſuperare, & totum affectum ſuum in DEum trahere.

Quando homo ſtat ſuper ſeipſum, facilè labitur ad conſolationes humanas.

Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4. Cùm igitur spiritualis à DEo co[n]solatio datur, cum gratiarum actio[ne] accipe eam: sed DEI munus intellig[e] esse, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimium gaude[re], nec inaniter præsumere: sed esto ma[-]gis humilior ex dono, cautior quoqu[e] & timoratior in cunctis actibus tui[s]: quoniam transibit hora illa, & seque[-]tur tentatio.

Cùm ablata fuerit consolatio, no[n] statim desperes, sed cum humilitate & patientia, expecta cælestem visitatio-nem: quoniam potens est DEus ampli-orem tibi redonare consolationem.

Istud non est novum, nec alienum viam DEI expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis, fuit sæpè talis alternationis modus.

5 Unde quidam, præsente jam gra-tiâ, dicebat: *Ego dixi in abundantia mea: non movebor in æternum.*

Absente verò gratiâ, quid in se fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertisti fa-ciem tuam à me, & factus sum conturbatꝰ*

Inter hæc tamen nequaquam despe-

rat

at, sed instantiùs Dominum rogat, & dicit: *Ad te Domine clamabo, ad Deum meum deprecabor.*

Denique orationis suæ fructum reportat, & se exauditum testatur dicens: *Audivit Dominus, & misertus est mei: Dominus factus est adjutor meus.*

Sed in quo? *Convertisti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi, & circumdedisti me lætitiâ.*

Si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis & pauperibus, si interdum in fervore, & interdum in frigiditate sumus: quoniam spiritus venit & recedit, secundùm suæ beneplacitum voluntatis. Unde beatus Job ait: *Visitas eum diluculo, & subitò probas illum.*

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia DEI, & in sola spe gratiæ cælestis.

Sive enim adsint homines boni, sive devoti fratres, vel amici fideles; sive libri sancti, vel tractatus pulchri, sive dulcis cantus & hymni; omnia hæc modi-

modicum juvant, modicum sapiun[t], quando desertus sum à gratia & propria paupertate relictus.

Tunc non est melius remediu[m] quàm patientia, & abnegatio mei [in] voluntate DEI.

7. Nunquam inveni aliquem ta[m] religiosum & devotum, qui non ha[-]buerit interdum gratiæ subtractio[-]nem, aut non senserit fervoris dim[i-]nutionem.

Nullus sanctus fuit tam altè raptu[s] & illuminatus, qui priùs vel poste[a] non fuerit tentatus.

Non enim dignus est alta DEi con[-]templatione, qui pro DEo non est ex[-]ercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim sequentis consolationis tentatio præcedens esse signum.

Nam tentationibus probatis, cœle[-]stis promittitur consolatio: *Qui vice[-]rit*, inquit, *dabo ei edere de ligno vitæ.*

8. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior fiat ad sustinendum adversa.

Sequitur etiam tentatio, ne se ele[-]vet de bono. Non

Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua eſt: ideo non ceſſes te præparare ad certamen: quia à dextris & à ſiniſtris hoſtes ſunt, qui nunquam quieſcunt.

CAP. X.

De grâtitudine pro gratia DEI.

CUr quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem?

Pone te ad patientiam magis, quàm ad conſolationes: & ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam.

Quis enim ſæcularium non libenter conſolationem & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet?

Excedunt enim ſpirituales conſolationes omnes mundi delicias, & carnis voluptates.

Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, ſolæ jucundæ & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & à DEO puris mentibus infuſæ.

Sed iſtis divinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet; quia

quia tempus tentationis non diu cess

2. Multùm autem contrariatur supernæ visitationi falsa libertas anim & magna confidentia sui.

DEus bene facit consolationis gratiam dando: sed homo malè agit, no totum DEO, cum gratiarum action retribuendo.

Et ideo non possunt in nos don gratiæ fluere, quia ingrati sumus Auctori: nec totum refundimus fonta origini.

Semper enim debetur gratia dign gratias referenti: & auferetur ab ela to, quod dari solet humili.

3. Nolo consolationem, quæ mih aufert compunctionem: nec affect contemplationem, quæ ducit in ela tionem.

Non enim omne altum sanctum nec omne dulce bonum: nec omne desiderium purum: nec omne charum DEO gratum.

Libenter accepto gratiam, unde semper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam.

Do-

Doctus dono gratiæ, & eruditus subtractionis verbere, non sibi audebit quidquam boni attribuere: sed potiùs se pauperem & nudum confitebitur.

Da DEo, quod DEi est: & tibi adscribe quod tuum est: hoc est, DEo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam, & dignam pœnam pro culpa, deberi sentias.

4. Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum: nam summum non stat sine infimo.

Summi Sancti apud DEum, minimi sunt apud se: & quantò gloriosiores, tantò in se humiliores.

Pleni veritate & gloriâ cœlesti, non sunt vanæ gloriæ cupidi.

In DEO fundati & confirmati, nullo modo possunt esse elati.

Et qui totum DEo adscribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt: sed gloriam, quæ à solo DEo est, volunt: & DEum in se & in omnibus Sanctis laudari super omnia cupiunt, & semper in idipsum tendunt.

5. Esto

5. Esto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere.

Sit tibi minimum, etiam pro m ximo: & magis contemptibile, p speciali dono.

Si dignitas Datoris inspicitur, nu lum datum parvum, aut nimis vile v debitur. Non enim parvum est, quo à summo DEO donatur.

Etiamsi pœnas & verbera dederi gratum esse debet: quia semper pr salute nostra facit, quidquid nobi advenire permittit.

Qui gratiam DEI retinere desiderat sit gratus pro gratia data, patiens pr sublata. Oret ut redeat: cautus sit & humilis, ne amittat.

Cap. XI.

De paucitate amatorum Crucis JESU

1. HAbet JEsus nunc multos amatores regni sui cœlestis, sed paucos bajulatores suæ crucis.

Multos habet consideratores consolationis, sed paucos tribulationis.

Plures invenit socios mensæ, sed paucos abstinentiæ.

Omnes

Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid sustinere.

Multi IEsum sequuntur usque ad fractionem panis: sed pauci usque ad bibendum calicem passionis.

Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis sequuntur.

Multi IEsum diligunt, quamdiu adversa non contingunt.

Multi illum laudant & benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt.

Si autem Iesus se absconderit, & modicum eos reliquerit; aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Iesum propter Iesum, & non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione & angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt.

Et si nunquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent & semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor JEsu pu-

rus nullo proprio commodo, vel more permixtus!

Nonne omnes mercenarii sunt d cendi, qui consolationes semp quærunt?

Nonne amatores sui magis, quà Christi probantur, qui sua commod & lucra semper meditantur?

Ubi invenietur talis, qui velit DE servire gratis?

4. Raro invenitur tam spirituali aliquis, qui omnibus sit nudatus.

Nam verum pauperem spiritu, & al omni creatura nudum, quis inveni et? Procul & de ultimis finibus pretium ejus.

Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est.

Et si fecerit pœnitentiam magnam adhuc exiguum est.

Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est.

Et si habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum sibi deest: scilicet unum, quod summè sibi necessarium est.

Quid

Quid illud? Ut omnibus relictis se relinquat, & à se totaliter exeat, nihilq; de privato amore retineat.

Cùmque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil se fecisse sentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande æstimari possit: sed in veritate servum inutilem se pronunciet sicut Veritas ait: *Cùm feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus.*

Tunc verè pauper, & nudus spiritu esse poterit, & cum Propheta dicere: *Quia unicus & pauper sum ego.*

Nemo tamen isto ditior: nemo potentior, nemo liberior: qui se & omnia relinquere scit, & ad infimum se ponere.

Cap. XII.

De regia via Sanctæ Crucis.

1. DUrus multis videtur hic sermo: *Abnega temetipsum, tolle crucem tuam, & sequere IEsum.*

Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: *Discedite à me maledicti in ignem æternum.*

Qui enim modo libenter audiunt, & sequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.

Hoc signum crucis erit in cœlo, cùm Dominus ad judicandum venerit.

Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Christum judicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum?

In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus: in cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritûs: in cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis.

Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in cruce.

Tolle ergò crucem tuam, & sequere JEsum & ibis in vitam æternam.

Præcessit ille bajulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce: ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia

Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et si socius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum jacet: & non est alia via ad vitam, & ad veram æternam pacem, nisi via sanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Ambula ubi vis, quære quodcunque volueris: & non invenies altiorem viam suprà, nec securiorem viam infrà, nisi viam sanctæ crucis.

Dispone & ordina omnia secundùm tuum velle & videre & non invenies nisi semper aliquid pati debere, aut sponte, aut invitè; & ita crucem semper invenies.

Aut enim in corpore dolorem senties, aut in anima spiritûs tribulationem sustinebis.

4. Interdum à DEo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis: & quòd amplius est, sæpe tibimet ipsi gravis eris.

Nec tamen aliquo remedio vel solatio liberari seu alleviari poteris: sed do-

necDeus voluerit,oportet ut ſuſtinea

Vult enim Deus, ut tribulationen ſine conſolatione pati diſcas, & ut ill totaliter te ſubjicias, & humilior e tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati.

Crux ergò ſemper parata eſt, & ubique te expectat.

Non potes effugere, ubicunque cucurreris: quia ubicunque veneris, teipſum tecum portas, & ſemper teipſum invenies.

Converte te ſupra, converte te infra: converte extra, converte te intra: & in his omnibus invenies crucem: & neceſſe eſt te ubique tenere patientiam ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet ad deſideratum finem, ubi ſcilicet finis patiendi erit, quamvis hìc non erit.

Si invitè portas, onus tibi facis, & teipſum magis gravas: & tamen oportet ut ſuſtineas.

Si

Si abjicis unam crucem, aliam procul dubio invenies, & forsitan graviorem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis sanctorum in mundo, sine cruce & tribulatione fuit?

Nec enim JEsus Christus, Dominus noster, unâ horâ sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit: *Oportebat* (ait) *Christum pati, & resurgere à mortuis, & intrare in gloriam suam.*

Et quomodo tu aliam viam quæris, quam hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7. Tota vita Christi, crux fuit & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium?

Erras, erras, si aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia ista tota vita mortalis plena est miseriis, & circumsignata crucibus.

Et quantò altiùs quis in spiritu profecerit, tantò graviores sæpe cruces invenit: quia exilii sui pœna magis ex amore crescit.

8. Sed tamen, iste sic multipliciter

afflictus, non est sine levamine conso-
lationis: quia fructum maximum sib
sentit accrescere ex sufferentia sua
crucis.

Nam dum sponte se illi subjicit,
omne onus tribulationis in fiduciam
divinæ consolationis convertitur.

Et quantò caro magis per afflictio-
nem atteritur, tantò spiritus ampliùs
per internam gloriam roboratur.

Et nonnunquam in tantum confor-
tatur ex affectu tribulationis & ad-
versitatis, ob amorem conformitatis
crucis Christi, ut se sine dolore & tri-
bulatione esse non vellet: quoniam
tantò se acceptiorem DEO credit,
quantò plura & graviora pro eo per-
ferre potuerit.

Non est istud hominis virtus, sed
gratia Christi, quæ tanta potest & agit
in carne fragili, ut quod naturaliter
semper abhorret & fugit, hoc fervo-
re spiritûs aggrediatur & diligat.

9. Non est secundùm hominem cru-
cem portare, crucem amare, corpus ca-
stigare & servituti subjicere, honores
fuge-

fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum despicere & despici optare, adversa quæque cum damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

Si ad te ipsum respicis, nihil hujusmodi ex te poteris.

Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & subjicientur ditioni tuæ mundus & caro.

Sed nec inimicum & diabolum timebis, si fueris fide armatus, & cruce Christi signatus.

10. Pone te ergò, sicut bonus & fidelis servus Christi, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Præpara te ad toleranda multa adversa & varia incommoda, in hac misera vita: quia sic tecum erit, ubicunque fueris: & sic reverà invenies, ubicunque latueris.

Oportet ita esse: & non est remedium evadendi à tribulatione malorum & dolore, quàm ut te patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, si

amicus ejus esse, & partem cum e[o]
habere desideras.

Consolationes DEo committe: faciat ipse cum talibus: sicut sibi magis placuerit.

Tu verò, pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes: quia non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam, etiamsi solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo: tunc bene tecum esse æstima, quia invenisti paradisum in terra.

Quamdiu pati grave tibi est, & fugere quæris; tamdiu malè habebis, & sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te ad quod esse debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fies citò meliùs, & pacem invenies.

Etiamsi raptus fueris usque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo

iendo: *Ego* (inquit Jesus) *ostendam illi, quanta oporteat pro nomine meo pati.*

Pati ergò tibi remanet, si IEsum diligere, & perpetuò illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine JEsu pati: quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis DEI, quanta quoque ædificatio esset proximi!

Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint.

Meritò deberes libenter modicum pati pro Christo, cùm multi graviora patiantur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quantò quisque plùs sibi moritur, tantò magis DEo vivere incipit.

Nemo aptus est ad comprehendendum cœlestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa.

Nihil DEo acceptiùs, nihil tibi salubriùs in isto mundo, quàm libenter pati pro Christo.

Et si

Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes, pro Christo adversa pati, quàm multis consolationibus recreari: quia Christo similior esses, & omnibus Sanctis magis conformior.

Non enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri, in multis suavitatibus & consolationibus: sed potiùs in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Si aliquid melius & utilius saluti hominum, quàm pati, fuisset; Christus utique verbo & exemplo ostendisset.

Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hortatur & dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.*

Omnibus ergo perlectis & scrutatis sit hæc conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum DEI.*

FINIS Libri II.

THO-

THOMÆ A KEMPIS CANONICI REGULARIS Ordinis S. Auguſtini,

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER TERTIUS.

De interna conſolatione.

CAPUT I.

De interna Christi locutione ad animam fidelem.

1. *AUdiam, quid loquatur in me Dominus Deus.*

Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit: & de ore ejus, conſolationis verbum accipit.

Beatæ aures, quæ venas divini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi hujus ſuſurrationibus nihil advertunt.

Beatæ planè aures, quæ non vocem foris ſonantem; ſed intus auſcultant veritatem docentem.

Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti.

Beati,

Beati, qui interna penetrant, & a capienda arcana cœlestia magis a magis per quotidiana exercitia se student præparare.

Beati, qui DEO vacare gestiunt, & ab omni impedimento sæculi se excutiunt.

Animadverte hæc anima mea, & claude sensualitatis tuæ ostia: ut possis audire, quid in te loquatur Dominus DEus tuus. Hæc dicit dilectus tuus

2. *D.* Salus tua ego sum, pax tua & vita tua,

Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia transitoria, quære æterna.

Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, si fueris à Creatore deserta?

Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitum ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

Cap. II.

Rogat, ut DEum intus sibi loquentem audiat.

Serv. *L*Oquere Domine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego, da mihi intellèctum, ut sciam testimonia tua.*

Inclina cor meum in verba oris tui, fluat ut ros eloquium tuum.

Dicebant olim filii Israël ad Moysen: *Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.*

Non sic Domine, non sic oro: sed; magis cum Samuele Propheta humiliter ac desideranter obsecro: *Loquere Domine, quia audit servus tuus.*

Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex Prophetis: sed tu potiùs loquere Domine DEus, inspirator & illuminator omnium Prophetarum: quia tu solus sine eis potes me perfectè imbuere; illi autem sine te nihil proficient.

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt.

Pulchriter dicunt; sed, te tacente, cor non accendunt.

Literas tradunt, sed tu sensum aperis.

peris. Mysteria proferunt, sed tu r
feras intellectum signatorum.

Mandata edicunt, sed tu juvas
perficiendum.

Viam ostendunt, sed tu confort
ad ambulandum.

Illi foris tantùm agunt, sed tu co
da instruis & illuminas.

Illi exteriùs rigant, sed tu fœcun
ditatem donas.

Illi clamant verbis, sed tu auditu
intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyses
sed tu Domine DEus meus æterna
veritas: ne forte moriar, & sine fructu
efficiar, si fuero tantùm foris admonitus, & intus non accensis.

Ne sit mihi ad judicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec
amatum: creditum, & non servatum.
Loquere igitur *Domine, quia audit servus tuus: verba* enim *vitæ æternæ habes.*

Loquere mihi, ad qualemcunque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

Cap.

Cap. III.

Quod verba DEI cum humilitate sunt audienda: & quòd multi ea non ponderant.

1. *Dom.* AUdi fili verba mea, verba suavissima, omnem Philosophorum & Sapientium hujus mundi scientiam excedentia.

Verba mea spiritus & vita sunt, nec humano sensu pensanda.

Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

S. Et dixit: *Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: ut mitiges ei à diebus malis*, & non desoletur in terra.

2. *D.* Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui: sed multi ad vocem meam surdi sunt & duri.

Plures mundum libentius audiunt, quàm DEum: faciliùs sequuntur carnis suæ appetitum, quàm DEI beneplacitum.

Pro-

Promittit mundus temporalia parva, & servitur ei aviditate magi ego promitto summa & æterna, & tc pescunt mortalium corda.

Quis tantâ curâ mihi in omnib servit & obedit, sicut mundo & d minis ejus servitur? *Erubesce Sidon, a mare*. Et si causam quæris, audi quai

Pro modica præbenda, longa v curritur: pro æterna vita, à mult vix pes semel à terra levatur.

Vile pretium quæritur: pro un numismate interdum turpiter litig tur: pro vana re & parva promissio ne, die noctuque fatigari non timetu

3. Sed, proh pudor! pro bono in commutabili, pro præmio inæstima bili, pro summo honore & gloria in terminabili, vel ad modicum fatigar pigritatur.

Erubesce ergo serve piger & que rulose, quòd illi paratiores inveniun- tur ad perditionem, quàm tu ad vitam.

Gaudent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem.

Equidem spe sua nonnunquam fru- stran-

rantur, sed promissio mea neminem
llit, nec confidentem mihi dimittit
ianem.

Quod promisi, dabo; quod dixi, im-
lebo; si tamen usque in finem fidelis
ı dilectione mea quis permanserit.
Ego remunerator sum omnium bo-
orum, & fortis probator omnium
evotorum.

4. Scribe verba mea in corde tuo,
pertracta diligenter, erunt enim &
mpore tentationis valde necessaria.
Quod non intelligis cùm legis, co-
ıosces in die visitationis.

Dupliciter soleo electos meos vi-
tare, tentatione scilicet & consola-
one.

Et duas lectiones eis quotidiè lego:
ıam increpando eorum vitia; alte-
ım exhortando ad virtutum incre-
enta.

Qui habet verba mea, & spernit ea,
ıbet qui judicet eum in novissimo die.

5. Domine DEus meus, omnia bona
ıea tu es. Et quis ego sum, ut audeam
i te loqui? Ego sum pauperrimus
ser-

servulus tuus, abjectus vermiculu multò pauperior & contemptibilic quàm scio, & dicere audeo.

Memento tamen Domine, quia nil sum, nihil habeo, nihilque valeo Tu solus bonus, justus & sanctu tu omnia potes, omnia præstas, omni imples, solum peccatorem inane relinquens.

Reminiscere miserationum tuaru & imple cor meum gratiâ tuâ, qu non vis esse vacua opera tua.

6. Quomodo possum me tolerare i hac misera vita, nisi me confortaveri misericordia & gratia tua?

Noli avertere faciem tuam à m noli visitationem tuam prolongare noli consolationem tuam abstrahere ne fiat *anima mea*, *sicut terra sin aqua tibi*.

Domine, *doce me facere voluntaten tuam*, doce me coram te dignè & hu militer conversari: quia sapientia me tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognovisti antequam fieret mundus & antequam natus essem in mundo

Cap. IV.

Quòd in veritate & humilitate coram DEO conversandum est.

D. FIlli, ambula coram me in veritate, & in simplicitate cordis tui quære me semper.

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis & veritas liberabit eum à seductoribus, & detractionibus iniquorum.

Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

S. Domine verum est. Sicut dicis, ita, quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & usque ad salutarem finem conservet.

Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. *D.* Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta sunt, & placita coram me.

Cogita peccata tua cum displicentia magna & mœrore: & nunquam reputes te aliquid esse propter opera bona.

Revera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus.

Ex te semper ad nihil tendis; citò laberis, citò vinceris, citò turbaris citò dissolveris.

Non habes quidquam unde possis gloriari, sed multa unde te debeas vilificare: quia multò infirmior es, quàm vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur, ex omnibus quæ agis.

Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum, nil verò laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est.

Placeat tibi super omnia æterna Veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas.

Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna.

Quidam non sincerè coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & alta DEI intelligere, se & suam salutem negligentes. Hi-

Hi sæpe in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis adversante, labuntur.

4. Time judicia DEI, expavesce iram omnipotentis. Noli autem discutere opera Altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti.

Quidam solùm portant suam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris.

Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde.

Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna semper anhelant: de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturæ dolenter inserviunt: & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis.

Quia docet eos terrena despicere, & amare cœlestia: mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte desiderare.

Cap. V.

De mirabili affectu divini amoris.

1. *S.* BEnedico te Pater cœleſtis, Pater Domini mei JEſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari.

O Pater miſericordiarum, & DEus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tua recreas conſolatione.

Benedico te ſemper & glorifico cum unigenito Filio tuo, Spiritu ſancto paracleto in ſæcula ſæculorum.

Eja Domine DEus amator ſancte meus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea.

Tu es gloria mea & exultatio cordis mei. Tu ſpes mea & refugium meum, in die tribulationis meæ.

2. Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideo neceſſe habeo à te confortari & conſolari; propterea viſita me ſæpius, & inſtrue diſciplinis ſanctis.

Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intus ſanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3. D.

3. D. Magna res est amor, magnum omnino bonum: quod solùm leve facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale.

Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit.

Amor JEsu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat.

Amor vult esse sursum, nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aspectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat.

Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius nec melius in cælo & in terra: quia amor ex DEo natus est, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4. Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur.

Dat omnia pro omnibus, & habet

omnia in omnibus; quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit.

Non respicit ad dona, sed ad donantem se convertit super omnia bona.

Amor modum sæpè nescit, sed super omnem modum fervescit.

Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valeat: de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat.

Fatigatus non lassatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: sed sicut vivax flamma & ardens facula, sursum erumpit, securèque pertransit.

Si quis amat, novit, quid hæc vox clamet.

Magnus clamor in auribus DEi est ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: DEus meus, amor meus: tu totus

meus

meus, & ego totus tuus.

6. S. Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quàm suave sit amare, & in amore liquefieri & natare.

Tenear amore, vadens supra me, præ nimio fervore & stupore.

Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

Amem te plusquàm me, nec me nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut jubet lex amoris lucens ex te.

7. D. Est amor velox, sincerus, pius jucundus & amœnus: fortis, patiens fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum nunquam quærens.

Ubi enim seipsum aliquis quærit, ibi ab amore cadit.

Est amor circumspectus, humilis & rectus: non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus; sobrius, castus, stabilis, quietus, & in cunctis sensibus custoditus.

Est amor subjectus & obediens Prælatis, sibi vilis & despectus, DEO devotus & gratificus, & fidens & sperans semper in eo, etiam cùm sibi non sapit Deus: quia sine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non est paratus omnia pati & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari.

Oportet amantem omnia dura, & amara propter dilectum libenter amplecti: nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

Cap. VI.

De probatione veri amatoris.

1. *D.* FIli, non es adhuc fortis & prudens amator.

S. Quare Domine?

D. Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avidè consolationem quæris.

Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in adversis displiceo.

2. Pru-

2. Prudens amator non tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem.

Affectum potiùs attendit, quàm censum: & infra dilectum omnia data ponit.

Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum.

Non est ideo totum perditum, si quandoque minùs bene de me, vel de Sanctis meis sentis, quàm velles.

Affectus ille bonus & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est. & quidam prægustus patriæ cælestis: super quo non nimium innitendum: quia vadit, & venit.

Certare autem adversùs incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacũq; materia ingestæ.

Forte serva propositum, & intentionem rectam ad DEum.

Nec est illusio, quod aliquando in excessum subitò raperis, & statim ad

ſolitas ineptias cordis reverteris.
Illas enim invitè magis pateris, quàm agis & quàm diu diſplicent & reniteris, meritum eſt & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omninò nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à Sanctorum ſcilicet cultu à pia paſſionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis cuſtodia, & à firmo propoſito & proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat & horrorem: ut ab oratione revocet, & ſacra lectione.

Diſplicet ſibi humilis confeſſio, & (ſi poſſet) à Communione ceſſare faceret.

Non credas ei, neque cures illum, licet ſæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos.

Ipſi imputa, cùm mala inſerit & immunda. Dicito illi:

Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

Diſcede à me ſeductor peſſime, non habebis

habebis in me partem ullam: sed Iesus mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus.

Malo mori, & omnem pœnam subire, quàm tibi consentire.

Tace & obmutesce, non audiam te ampliùs, licet plures mihi moliris molestias. *Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo?* *Si consistant adversùm me castra, non timebit cor meum.* Dominus adjutor meus, & redemptor meus.

5. Certa tanquam miles bonus: & si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multùm præcave a vana complacentia & superbia.

Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pænè incurabilem quandoque labuntur.

Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem, ruina hæc superborum de se stultè præsumentium.

Cap. VII.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia. 1. D.

1. *D.* Fili, utilius est tibi & securius, de-
votionis gratiam abscondei
nec in altum te efferre, nec multùm i
de loqui, neque multùm ponderar
sed magis temetipsum despicere,
tanquam indigno datam timere.

Non est huic affectioni tenaciù
inhærendum, quæ citiùs potest mu
tari in contrarium.

Cogita in gratia, quàm miser & in
ops esse soles sine gratia.

Nec est in eo tantum spiritualis vit
profectus, cum consolationis habue
ris gratiam: sed cum humiliter, & ab
negatè, patienterque tuleris ejus sub
tractionem: ita, quòd tunc ab oratio
nis studio non torpeas, nec reliqu
opera tua ex usu facienda, omnin
dilabi permittas:

Sed sicut meliùs potueris & intel
lexeris, libenter quod in te est, faci
as: nec propter ariditatem, seu anxi
etatem mentis quam sentis, te tota
liter negligas.

2. Multi enim sunt, qui cùm no
bene eis successerit, statim impatien
tes fiunt aut desides. No

Non enim semper est in potestate hominis via ejus, sed DEI est dare, & consolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, sicut sibi placuerit, & non amplius.

Quidam incauti, propter devotionis gratiam, seipsos destruxerunt: quia plùs agere voluerunt quàm potuerunt non pensantes suæ parvitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes quàm rationis judicium.

Et quia majora præsumpserunt, quàm DEO placitum fuit, idcircò gratiam citò perdiderunt.

Facti sunt inopes & viles relicti, qui in cœlum posuerunt nidum sibi: ut humiliati & depauperati, discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare.

Qui adhuc novi sunt & imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt & elidi.

3. Quod si suum sentire magis sequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi

trahi à proprio conceptu voluerint.

Rarò ſibi ipſis ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur.

Meliùs eſt, ſapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia quàm magni ſcientiarum theſauri cum vana complacentia.

Meliùs eſt tibi minùs habere, quàm multùm unde poſſes ſuperbire.

Non ſatis diſcretè agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliviſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam ſatis virtuosè ſapit, qui tempore adverſitatis & cujusque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de me, quàm oportet recogitat ac ſentit.

4. Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpè tempore belli nimis dejectus & formidoloſus reperietur.

Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum bene moderari & regere, non incideres tam citò in periculum, & offenſam.

Conſilium bonum eſt, ut fervori ſpiri-

spiritu concepto, mediteris, quid futurum sit abscedente lumine.

Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem posse reverti, quàm ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

5. Utilior est sæpe talis probatio, quàm si semper prosperè pro tua haberes voluntate.

Nam merita non sunt ex hoc existimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat: vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: Sed si vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus, si DEi honorem purè & integrè semper quærat: si seipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

Cap. VIII.

De vili æstimatione sui ipsius, in oculis DEI.

1. S. LOquar ad Dominum meum, cùm sim pulvis & cinis? Si me ampliùs reputavero, ecce tu stas contra

me:

me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere.

Si autem me vilificavero,& ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut ſum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacunque minima, in valle nihilitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum.

Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quo deveni: quia nihil ſum, & neſcivi.

Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas: ſi autem ſubitò me reſpexeris, ſtatim fortis efficior & novo repleor gaudio.

Et mirum valde, quòd ſic repentè ſublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innume-

ris (ut verè dicam) eripiens malis.

Me siquidem malè amando, me perdidi; & te solum quærendo & purè amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi.

Quia tu ô dulcissime, facis mecum supra meritum omne, & supra id quàm audeo sperare vel rogare.

3. Benedictus sis DEus meus: quia licèt ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas nunquam cessat benefacere etiam ingratis, & longè à te aversis.

Converte nos ad te, ut simus grati: humiles, & devoti: quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

CAP. IX.

Quòd omnia ad DEum, sicut ad finem ultimum sint referenda.

1. *D.* FIli, ego debeo esse finis tuus supremus & ultimatus, si verè desideras esse beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sæpius ad seipsum & ad

creaturas malè incurvatus;

Nam si teipsum in aliquo quæris, statim in te deficis & arescis.

Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum, qui omnia dedi.

Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia: & ideo ad me, tanquam ad suam originem cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus & magnus, pauper & dives, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt: & qui mihi sponte & libere deserviunt, gratiam pro gratia accipient.

Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur & angustiabitur.

Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: sed totum da DEO, sine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum te habere volo: & cum magna districtione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc

3. Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas.

Et si intraverit cœlestis gratia, & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit.

Vincit enim omnia divina charitas, & dilatat omnes animæ vires.

Si rectè sapis, in me solo gaudebis, in me solo sperabis; quia *nemo bonus, nisi solus Deus*, qui est super omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

Cap. X.

Quòd spreto mundo, dulce est servire DEO.

1. S. Nunc iterum loquar Domine, & non silebo; dicam in auribus DEI mei, Domini mei, & Regis mei, qui est in excelso.

O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quàm abscondisti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi servientibus?

Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te.

In hoc maximè ostendisti mihi dul-

cedinem charitatis tuæ, quia cùm non essem, fecisti me: & cùm errarem longè à te, reduxisti me, ut servirem tibi: & præcepisti, ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te?

Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui & perii?

Fecisti ultra omnem spem, misericordiam cum servo tuo: & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuisti.

Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis, sæculo renuntient, & monasticam vitam assumant.

Nunquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur?

Non magnum mihi videri debet servire tibi; sed hoc potiùs magnum mihi & mirandum apparet, quod tam pauperem & indignum dignaris in servum recipere, & dilectis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, & unde tibi servio. Ve-

Veruntamen viceversâ, tu magis mihi servis, quàm ego tibi.

Ecce, cælum & terra, quæ in ministerium hominis creâsti, præsto sunt, & faciunt quotidie quæcunque mandâsti.

Et hoc parum est, quin etiam Angelos in ministerium hominis ordinâsti.

Transcendit autem hæc omnia, quia tu ipse homini servire dignatus es, & teipsum daturum ei promisisti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ!

Utinam vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem!

Verè tu es dignus omni servitio, omni honore, & laude æterna.

Verè Dominus meus es, & ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire.

Sic volo, sic desidero: & quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi servire, & omnia propter te contemnere.

Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubjecerint tuæ ſanctiſſimæ ſervituti.

Invenient ſuaviſſimam Spiritûs ſancti conſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

Conſequenter magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam: & omnem mundanam neglexerunt curam.

7. O grata & jucunda DEI ſervitus, quà homo veraciter efficitur liber & ſanctus!

O ſacer ſtatus religioſi famulatûs, qui hominem Angelis reddit æqualem, DEO placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem!

O amplectendum, & ſemper optandum ſervitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur ſine fine manſurum!

CAP. XI.

Quòd deſideria cordis examinanda ſunt, & moderanda.

1. D.

1. *D*. FIli, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum bene didiciſti.

S. Quæ ſunt hæc, Domine?

D. Ut deſiderium tuum ponas totaliter ſecundùm beneplacitum meum: & tui ipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus æmulator.

Deſideria te ſæpè accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

Si ego ſum in cauſa, bene contentus eris, quomodocunque ordinavero: ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet, ecce hoc eſt, quod te impedit & gravat.

2. Cave ergo, ne nimiùm innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto: ne fortè poſtea pœniteat, aut diſpliceat, quod primò placuit, & quaſi pro meliore zelâſti.

Non enim omnis affectio, quæ vi detur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refrænatione uti, etiam in bonis ſtudiis & deſideriis: ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras: ne aliis per indiſciplinationem ſcandalum generes; vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubitò turberis & corruas.

3. Interdum verò oportet violentiâ uti, & viriliter appetitui ſenſitivo contraire, nec advertere quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, ut ſubjecta ſit etiam nolens ſpiritui.

Et tamdiu caſtigari debet, & cogi ſervituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, pauciſque contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens muſſitare.

Cap. XII.

De informatione patientiæ, & luctamine adversùs concupiſcentias.

1. S. DOmine DEus, ut video patientia eſt mihi valde neceſſaria; multa enim in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercunque ordinavero de

de pace mea, non potest esse sine bello & dolore vita mea.

D. Ita est, fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non sentiat:

Sed tunc etiam æstimare te pacem invenisse, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2. Si dixeris, te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii?

De duobus malis, minùs est semper eligendum.

Ut ergo æterna futura supplicia possis evadere, mala præsentia studeas pro DEO æquanimiter tolerare.

An putas, quòd homines sæculi hujus nihil vel parùm patiantur? Nec hoc invenies etiamsi delicatissimos quæsieris.

S. Sed habent multas delectationes, & proprias sequuntur voluntates: ideoque parùm ponderant suas tribulationes.

3. *D.* Esto, ita sit, ut habeant quid-

quid voluerint: ſed quamdiu putas durabit?

Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum.

Sed & cùm adhuc vivunt, non ſine amaritudine, & tædio ac timore, in eis quieſcunt.

Ex eadem namque re, unde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Juſtè illis fit; ut, quia inordinatè delectationes quærunt, & ſequuntur, non ſine confuſione & amaritudine eas expleant.

4. O quàm breves, quàm falſæ, quàm inordinatæ & turpes omnes ſunt?

Verum tamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Tu ergo *fili, poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere, Eccl. 18. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Pſal. 36.*

5. Etenim ſi veraciter vis delectari,

&

& abundantiùs à me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infirmarum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio.

Et quantò te plùs ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tantò in me suaviores & potentiores consolationes invenies.

Sed primò, non sine quadam tristitia & labore certaminis, ad has pertinges.

Obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine devincetur.

Remurmurabit caro: sed fervore spiritûs frenabitur.

Instigabit & exacerbabit te serpens antiquus, sed oratione fugabitur; insuper & labore utili aditus ei magnus obstruetur.

Cap. XIII.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum JESU Christi.

1. D. Fili, qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia: & qui quærit habere

pri-

privata, amittit communia.

Qui non libenter & sponte suo superiori se subdit, signum est, quòd caro sua nècdum perfectè sibi obedit, sed sæpe recalcitrat & remurmurat.

Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subjugare.

Citiùs namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus.

Non est molestior & pejor animæ hostis, quàm tu ipse tibi, non bene concordans spiritui.

Oportet omninò verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis prævalere adversùs carnem & sangvinem.

Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te resignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es & nihil, propter DEum te homini subdis; quando ego omnipotens & altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter subjeci?

Factus

Factus sum omnium humillimus & infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceres.

Disce optemperare pulvis. Disce te humiliare terra & limus, & sub omnium pedibus incurvare.

Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subjectionem te dare.

3. Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: sed ita subjectum & parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint, sicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri?

Quid sordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties DEum offendisti, & infernum multoties meruisti?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: ut cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficiis meis existeres:

Et ut ad veram subjectionem & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

Cap. XIV.

De occultis DEI judiciis considerandis ne extollamur in bonis.

1. S. Intonas super me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expavescit anima mea valde.

Sto attonitus, & considero; quia cæli non sunt mundi in conspectu tuo.

Si in Angelis reperisti pravitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me?

Ceciderunt stellæ de cælo, & ego pulvis quid præsumo.

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima, & qui comedebanr panem Angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

2. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam Domine subtrahas.

Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas.

Nulla juvat fortitudo, si conservare desinas:

Nulla secura castitas, si eam non protegas.

Nulla propria prodest custodia, si non

non adsit tua sacra vigilantia.

Nam relicti, mergimur & perimus; visitati verò, erigimur & vivimus.

Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed à te accendimur.

3. O quàm humiliter & abjectè mihi de me ipso sentiendum est! quàm nihili pendendum, si quid boni videar habere!

O quàm profundè submittere me debeo sub abyssalibus judiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me esse invenio, quàm nihil & nihil!

O pondus immensum! ô pelagus intransnatabile: ubi nihil de me repetio, quàm in toto nihil!

Ubi est ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Absorpta est omnis glorificatio vana, in profunditate judiciorum tuorum super me.

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo? *Numquid gloriabitur lutum contra formantem se? Isa. 29.*

Quomodo potest erigi vaniloquio, cujus

cujus cor in veritate subjectum est DEO?

Non eum totus mundus erigit, quem veritas sibi subjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in DEO firmavit.

Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum sonitu verborum: *Veritas autem Domini manet in æternum. Psal. 116.*

Cap. XV.

Qualiter standum sit ac dicendum in omni re desiderabili.

1. D. Fili, sic dicas in omni re: Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

Domine, si mihi videris expedire, & utile esse probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

Sed si mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer à me tale desiderium.

Non enim omne desiderium est à Spiri-

Spiritu sancto, etiamsi homini videatur rectum & bonum.

Difficilè est pro vero judicare, utrum spiritus bonus, an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis spiritu.

Multi in fine sunt decepti, qui primo bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore DEi, & cordis humilitate desiderandum est & petendum, quidquid desiderabile menti occurrit: maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum:

Domine tu scis qualiter meliùs est: fiat hoc vel illud, sicut volueris.

Da quod vis, & quantum vis, & quando vis.

Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit.

Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus.

In manu tua sum, gyra & reversa me per circuitum.

En servus tuus ego, paratus ad o-

mnia: quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi: utinam dignè & perfectè!

3. Concede mihi benignissime JESU gratiam tuam: ut mecum sit, & mecum laboret, mecumque usque in finem perseveret.

Da mihi hoc semper desiderare & velle, quod tibi magis acceptum est & charius placet.

Tua voluntas mea sit, & mea voluntas tuam semper sequatur, & optimè ei concordet.

Sit mihi unum velle & nolle tecum: nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: & propter te amare contemni, & nesciri in hoc sæculo.

Da mihi super omnia desiderata in te requiescere, & cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu sola requies; extra te dura sunt omnia & inquieta. *In hac pace in idipsum*, hoc est, in te uno summo æterno bono, *dormiam & requiescam*. Amen.

CAP. XVI.

Quòd verum solatium in solo DEO est quærendum.

QUidquid desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum, non ic expecto, sed in posterum.

Quòd si omnia solatia mundi solus aberem, & omnibus deliciis frui posim, certum est, quod diu durare on possent.

Unde non poteris anima mea plenè onsolari, nec perfectè recreari; nisi DEo consolatore pauperum, ac suceptore humilium.

Expecta modicum anima mea, expea divinum promissum, & habebis andantiam omnium bonorũ in cœlo. i nimis inordinatè ista appetis præntia, perdes æterna & cœlestia.

Sint temporalia in usu, æterna in esiderio.

Non potes aliquo bono temporali tiari, quia ad hæc fruenda non es eata.

2. Etiamsi omnia creata bona habes, non posses esse felix & beata: sed in

in DEo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas consistit:

Non qualis videtur & laudatur à stultis mundi amatoribus; sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales ac mundi corde, quorum conversatio est in cœlis.

Vanum est & breve omne humanum solatium.

Beatum & verum solatium, quod intus à veritate percipitur.

Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum JEsum, & dicit ad eum: Adesto mihi Domine JEsu, in omni loco & tempore.

Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio.

Etsi tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & justa probatio pro summo solatio.

Cap. XVII.

Quòd omnis sollicitudo in DEo statuenda sit.

1. D. FIli, sine me tecum agere, quod volo: ego scio, quid expedit tibi.

Tu cogitas sicut homo, tu sentis in multis, sicut humanus svadet affectus.

S. Domine, verum est quod dicis. Major est solicitudo tua pro me, quàm omnis cura, quam ego gerere possum pro me.

Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem solicitudinem suam in te.

Domine, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit.

Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus.

D. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare.

Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum.

Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & dives.

3. S. Domine, libenter patiar pro me,

quidquid volueris venire super me.

Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum.

Dummodo in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis super me.

CAP. XVIII.

Quòd temporales miseriæ, exemplo Christi, æquanimiter sunt ferendæ.

1\. D. Fili, ego descendi de cœlo pro tua salute: suscepi tuas miserias, non necessitate, sed charitate trahente: ut patientiam disceres, & temporales miserias non indignanter ferres.

Nam ab hora ortûs mei, usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui: multas quærimonias de

me frequenter audivi: confusiones & opprobria benignè sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2. S. Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui; dignum est, ut ego misellus peccator, secundùm voluntatem tuam patienter me sustineam: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem.

Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigiis infirmis tolerabilior & clarior.

Sed & multò magis consolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cùm porta cœli clausa persisteret; & obscurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci regnum cælorum quærere curabant.

Sed neq; qui tunc justi erant & salvandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cæleste regnum poterant introire,

3. O quantas tibi gratias teneor ferre: quòd viam rectam & bon dignatus es mihi, & cunctis fidelib ad æternum regnum tuum ostende

Nam vita tua, via nostra: & per sa ctam patientiam ambulamus ad te, es corona nostra.

Nisi tu nos præcessisses & docu ses, quis sequi curaret?

Heu, quanti longè retroque man rent, nisi tua præclara exempla insp cerent!

Ecce, adhuc tepescimus, auditis t signis tuis & doctrinis: quid fieret, tantùm lumen ad sequendum te n haberemus?

CAP. XIX.

De tolerantia injuriarum, & quis v rus patiens probetur.

1. *D.* QUid est quod loqueris fi Cessa conqueri, considera mea, & aliorum Sanctorum passion

Nondum usq; ad sangvinem restiti

Parùm est, quod tu pateris, in com paratione eorum, qui tam multa pa sunt, tam fortiter tentati, tam gr

vit

ter tribulati, tam multipliciter pro-
ti & exercitati.

Oportet te igitur aliorum gravio-
ad mentem reducere, ut leviùs
ras tua minima.

Et si tibi minima non videntur, vi-
ne & hoc tua faciat impatientia.
Sive tamen parva sive magna sint,
ide cuncta patienter sufferre.

2. Quantò meliùs ad patiendum te
sponis, tantò sapientiùs agis, & am-
iùs promereris: feres quoque leviùs
iimo & usu ad hoc non segniter pa-
tis.

Nec dicas: Non valeo hoc ab homi-
e talia pati, nec hujuscemodi mihi
itienda sunt: grave enim intulit dam-
um & improperat mihi, quæ nun-
uam cogitaveram: sed ab alio liben-
er patiar, & sicut patienda videro.

Insipiens est talis cogitatio, quæ vir-
item patientiæ non considerat, nec à
uo coronanda erit, sed magis perso-
as, & offensas sibi illatas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati
on vult, nisi quantum sibi visum fu-

erit, & à quo sibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit quo homine, utrum à Prælato suo, a ab aliquo æquali, aut inferiori: utru à bono & sancto viro, vel à perver & indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatur quantumcunque & quotiescunque aliquid adversi acciderit, totum ho de manu DEI gratanter accipit, & in gens lucrum reputat:

Quia nil apud DEum quantumlibe parvum, pro DEo tamen passum, po terit sine merito transire.

4. Esto itaque expeditus ad pu gnam, si vis habere victoriam.

Sine certamine, non potes venir ad patientiæ coronam.

Si pati non vis, recusas coronari.

Si autem coronari desideras, cert viriliter, sustine patienter.

Sine labore, non tenditur ad re quiem: nec sine pugna, pervenitur a victoriam.

S. Fiat Domine mihi possibile pe gratiam, quod mihi impossibile vide tur per naturam. Tu

Tu scis, quòd modicum possum pati, & quòd citò dejicior, levi exurgente adversitate.

Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te valdè salubre est animæ meæ.

Cap. XX.

De confessione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miseriis.

1. S. Confitebor adversùm me injustitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam.

Sæpe parva res est, quæ me dejicit & contristat.

Propono me fortiter acturum: sed cùm modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit.

Valde vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit.

Et dum puto me aliquantulum tutum, cùm non sentio, invenio me nonnunquam pænè devictum ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi undique notam.

 Mise-

Miſerere, & eripe me de luto, ut non infigar, ne permaneam dejectus usquequaque.

Hoc eſt, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit; quòd tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus.

Et ſi non omninò ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta & gravis eſt earum inſectatio, & tædet valde ſic quotidie vivere in lite.

Exhinc nota mihi fit infirmitas mea: quia multò faciliùs irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quàm diſcedunt.

3. Utinam fortiſſime DEus Iſràél, zelator animarum fidelium, reſpicias ſervi tui laborem & dolorem, aſſiſtasque illi in omnibus, ad quæcunque perrexerit.

Robora me cæleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro ſpiritui necdum plenè ſubacta, prævaleat dominari: adversùs quam certare oportebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima.

Heu qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt

sunt tribulationes & miseriæ: ubi plena laqueis & hostibus sunt omnia?

Nam una tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit: sed & priore adhuc durante conflictu, alii plures superveniunt, & insperatè.

4. Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines, tot subjecta calamitatibus & miseriis?

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & pestes?

Et tamen amatur, & delectari in, ea à multis quæritur.

Reprehenditur frequenter mundus quòd fallax sit & vanus, nec tamen facilè relinquitur, quia concupiscentiæ carnis nimis dominantur.

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi, desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ: sed pœnæ ac miseriæ justè sequentes ea, odium mundi pariunt, & tædium.

5. Sed vincit (proh dolor!) delectatio prava mentem mundo deditam, & esse

sub sentibus delicias reputat: quia DEI suavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustavit.

Qui autem mundum perfectè contemnunt, & DEo vivere sub sancta disciplina student, isti divinam dulcedinem veris abrenunciatoribus promissam non ignorant; & quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident.

Cap XXI.

Quòd in DEO super omnia bona & dona requiescendum est.

1. S. Super omnia, & in omnibus, requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse Sanctorum æterna requies.

Da mihi, dulcissime & amantissime JEsu, in te super omnem creaturam requiescere; super omnem salutem & pulchritudinem; super omnem gloriam & honorem; super omnem potentiam & dignitatem; super omnem scientiam & subtilitatem, super omnes divitias & artes; super omnem lætitiam &

& exultationem; super omnem famam & laudem; super omnem suavitatem & consolationem; super omnem spem & promissionem; super omne meritum & desiderium:

Super omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere: super omne gaudium & jubilationem, quam potest mens capere & sentire:

Denique super Angelos & Archangelos, & super omnem exercitum cœli: super omnia visibilia & invisibilia, & super omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine DEus meus super omnia optimus es: tu solus altissimus: tu solus potentissimus: tu solus sufficientissimus & plenissimus: tu solus suavissimus & solatissimus;

Tu solus pulcherrimus & amantissimus: tu solus nobilissimus & gloriosissimus super omnia, in quo cuncta bona simul & perfectè sunt, & semper fuerunt, & erunt:

Atque ideo minus est, & insufficiens, quidquid præter teipsum mihi donas, aut de teipso revelas, vel promittis:

te non viſo, nec plenè adepto:

Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona, omnemque creaturam tranſcendat.

3. O mi dulciſſime ſponſe JESU Chriſte, amator puriſſime, dominator univerſæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandum & pauſandum in te?

O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quàm ſuavis es Domine Deus meus:

Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo non ſentiam me: ſed te ſolum, ſupra omnem ſenſum & modum in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto.

Quia multa mala in hac valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpiùs conturbant, contriſtant, & obnubilant: ſæpius impediunt & diſtrahunt, alliciunt &implicant,ne liberum habeam acceſ-

ſum,

sum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus; præsto semper beatis spiritibus.
Moveat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.
4. O JEsu splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi.
Usquequò tardat venire Dominus meus?
Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia.
Veni, veni: quia sine te, nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & sine te, vacua est mensa mea.
Miser sum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus: donec luce præsentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres.
5. Quærant alii pro te aliud, quodcunque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, nisi tu DEus meus, spes mea, salus æterna.
Non reticebo, nec deprecari cessa-
bo:

bo: donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris.

D. Ecce adſum. Ecce ego ad te venio, quia invocâſti me. Lacrymæ tuæ, & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis, inclinaverunt me, & adduxerunt ad te.

6. *S.* Et dixi: Domine, vocavi te, & deſideravi frui te, paratus omnia reſpuere propter te.

Tu enim prior excitâſti me, ut quærerem te.

Sis ergo benedictus Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſervo tuo, ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ.

Quid habet ultra dicere ſervus tuus coram te, niſi ut humiliet ſe valde ante te, memor ſemper propriæ iniquitatis & vilitatis?

Non enim eſt ſimilis tui, in cunctis mirabilibus cœli & terræ.

Sunt opera tua bona valde, judicia vera, & providentiâ tuâ reguntur univerſa.

Laus ergo tibi & gloria, ô Patris Sapi-

Sapientia: te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul.

Cap. XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum DEI.

1. S. APeri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare.

Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reverentia ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali quàm in speciali memorari: ut dignè tibi ex hinc valeam gratias referre.

Verùm scio & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere.

Minor ergo sum omnibus bonis mihi præstitis: & cùm tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quæcunque exteriùs vel interiùs, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te bene-

beneficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus.

Et si alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt: & sine te, nec minimum potest haberi.

Ille, qui majora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare: quia ille major & melior, qui sibi minus adscribit, & inregratiando humilior est, atque devotior.

Et qui omnibus viliorem se existimat, & indigniorem se judicat, aptior est ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet; nec indignanter ferre, neq; ditiori invidere: sed se potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis & libenter, sine personarum acceptione, tua munera largiris.

Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus.

Tu scis, quid unicuique donari expediat: & cur iste minus, & ille amplius habeat, non nostrum sed tuum

est

est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4 Unde, Domine DEus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exteriùs & secundùm homines laus & gloria apparet: ita ut considerata quis paupertate & vilitate personæ suæ, non modò gravitatem aut tristitiam vel dejectionem inde concipiat, sed potiùs consolationem & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti in familiares & domesticos.

Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos *principes super omnem terram constituisti*.

Fuerunt tamen sine querela conversati in mundo, tam humiles & simplices, sine omni malitia & dolo, ut etiam *pati contumelias gauderent pro nomine tuo;* & quæ mundus abhorret: ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem tuorum beneficiorum, ita

lætificare debet, ficut voluntas tua i
eo, & beneplacitum æternæ difpofi
tionis tuæ:

De qua tantùm contentari debe
& confolari, ut ita libenter velit effe
minimus, ficut aliquis optaret effe
maximus:

Et ita pacificus & contentus in no
viffimo ficut in loco primo: atque ita
libenter defpicabilis & abjectus, nul
lius quoque nominis & famæ, ficut cæ
teris honorabilior & major in mundo.

Nam voluntas tua, & amor hono
ris tui omnia excedere debet: & plùs
eum confolari, magisque placere, quàm
omnia beneficia fibi data vel danda.

Cap. XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

1. *S.* FIli, nunc docebo te viam pa
cis, & veræ libertatis.

S. Fac, Domine, quod dicis, quia
hoc mihi gratum eft audire.

D. Stude, fili, alterius potiùs face
re voluntatem, quàm tuam.

Elig

Elige semper minùs, quàm plùs habere.

Quære semper inferiorem locum, & omnibus subesse.

Opta semper & ora, ut voluntas DEI integrè in te fiat.

Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

2. S. Domine, sermo tuus iste brevis multum in se continet perfectionis.

Parvus est dictu, sed plenus sensu, & uber in fructu.

Nam si posset à me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum sentio & gravatum, ab hac doctrina me recessisse invenio.

Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum semper diligis, adauge majorem gratiam: ut possim tuum complere sermonem, & meam perficere salutem.

3. *Domine DEus meus, ne elongeris à me: DEus meus auxilium meum respice.*

Quoniam insurrexerùnt in me variæ cogi-

cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam. *Psal.* 70.

Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas?

D. Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Aperiam januas carceris, & arcana ſecretorum revelabo tibi.

S. Fac Domine, ut loqueris: & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes.

Hæc ſpes & unica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter conſolationem tuam exſpectare.

4. *Clarifica* me, JEſu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei, tenebras univerſas.

Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes.

Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas: ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt, in conſcientia pura.

Impe-

Impera ventis & tempestatibus: dic mari, Quiesce, & Aquiloni, Ne flaveris; & erit tranquillitas magna.

5. Emitte lucem tuam & veritatem, ut luceant super terram; quia terra sum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam desuper: perfunde cor meum rore cælesti, ministra devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum.

Eleva mentem pressam mole peccatorum, & ad cælestia totum desiderium meum suspende; ut, gustata suavitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6. Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare & consolari. Junge me tibi, inseparabili dilectionis vinculo: quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te frivola sunt universa.

Cap. XXIV.

De evitatione curiosæ inquisitionis

 super,

super alterius vita.

1. D FIli, noli esse curiosus, nec vacuas gerere solicitudines.

Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere.

Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic & sic agit vel loquitur?

Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas?

Ecce, ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio.

Mihi igitur omnia committenda sunt: tu verò serva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit.

Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

Ista

Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates.

Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita revelarem, si adventum meum diligenter observares, & ostium cordis mei aperires.

Esto providus, & vigila in orationibus: & humilia te in omnibus.

Cap. XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit.

1. D. Fili, ego locutus sum: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.*

Pacem omnes desiderant; sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea cum humilibus & mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia.

Si me audieris, & vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui.

S. Quid igitur faciam?

D. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem inten-

tionem tuam ad hoc dirige, ut mihi ſoli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras.

Sed & de aliorum dictis vel factis nil temerè judices: nec cum rebus, tibi non commiſſis, te implices; & poterit fieri, ut parum vel rarò turberis.

2. Nunquam autem ſentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis, ſed ſtatûs æternæ quietis.

Non ergo æſtimes te veram pacem inveniſſe, ſi nullam ſenſeris gravitatem: nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris adverſarium: nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiant ſecundùm tuum affectum.

Neq; tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum exiſtimes, ſi in magna fueris devotione atque dulcedine: quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis: nec in iſtis conſiſtit profectus & perfectio hominis.

3. In quo ergo Domine?

D. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ; non quærendo quæ

tua

tua sunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate.

Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas: inter prospera & contraria, omnia æquali lance pensando.

Si fueris tam fortis & longanimis in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris, nec te justificaveris, quasi hæc tantaq; pati non deberes.

Sed me in omnibus dispositionibus justificaveris, & sanctum laudaveris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & spes indubitata erit, quòd rursus in subito faciem meam sis visurus.

Quòd si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito quòd tunc abundantiâ pacis perfrueris, secundùm possibilitatem tui incolatûs.

Cap. XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur, quàm lectio.

1. S. DOmine: hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione

cœlestium animum relaxare; & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. Obsecro te, piissime DEus meus, præserva me à curis hujus vitæ; ne nimis implicer; à multis necessitatibus corporis ne voluptate capiar; ab universis animæ obstaculis, ne molestiis fractus dejiciar.

Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: sed ab his miseriis, quæ animam servi tui communi maledicto mortalitatis pœnaliter gravant & retardant; ne in libertatem spiritûs, quoties libuerit, valeat introire.

3. O DEus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem, ab æternorum amore me abstrahentem; & ad se, intuitu cujusdam boni delectabilis præsentis malè allicientem.

Non me vincat Deus meus, non vincat caro & sanguis: Non me decipiat

mun-

mundus, & brevis gloria ejus: non me supplantet diabolus, & astutia illius.

Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi.

Da pro omnibus mundi consolationibus, suavissimam spiritûs tui unctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, vestis, ac cætera utensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiriui sunt onerosa.

Tribue talibus fomentis temperatè uti non desiderio nimio implicari.

Abjicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet: nam aliàs caro adversùs spiritum insolesceret.

Inter hæc, quæso, manus tua me regat & doceat; ne quid nimium fiat.

Cap. XXVII.

Quòd privatus amor à summo bono maximè tardat.

1. *D.* Fili, oportet te dare totum pro

toto

toto, & nihil tui ipſius eſſe.

Scito, quòd amcr tui ipſius magis nocet tibi: quàm aliqua res mundi.

Secundùm amorem & affectum, quem geris, quælibet res plùs vel minùs adhæret.

Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & bene ordinatus, eris ſine captivitate rerum.

Noli concupiſcere, quod non licet habere: noli habere, quod te poteſt impedire, & libertati interiori privare.

Mirum, quòd non ex toto fundo cordis teipſum mihi committis, cum omnibus quæ deſiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœroris conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris?

Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum.

Si quæris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum: nunquam eris in quietudine, nec liber à ſolicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus,

&

& in omni loco erit, qui adversetur.

3. Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs: sed potius contempta, & decisa ex corde radicitùs.

Quòd non tantùm de censu æris & divitiarum intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cum mundo.

Munit parum locus, si deest spiritus fervoris: nec diu stabit pax illa quæsita forinsecùs, si vacat à vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare.

Nam occasione orta & accepta, invenies quod fugisti & ampliùs.

4. Confirma me Deus, per gratiam sancti Spiritûs.

Da virtutem corrobari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili solicitudine & angore evacuare, nec variis desideriis trahi cujuscunque rei vilis aut pretiosæ, sed omnia inspicere sicut transeuntia, & me pariter cum illis transiturum: Qui

Quia nihil permanens sub sole: ubi omnia vanitas, & afflictio spiritûs. O quàm sapiens, qui ita considerat!

5. Da mihi Domine cœlestem sapientiam, ut discam te super omnia quærere & invenire, super omnia sapere & diligere: & cœtera, secundùm ordinem sapientiæ tuæ, prout sunt, intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adversantem:

Quia hæc magna sapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Syreni: sic enim incepta pergitur viâ securè.

Cap. XVIII.

Contra lingvas obtrectatorum.

1. *D.* Fili, non ægrè feras, si quidam de te malè senserint: & dixerint, quòd non libenter audis.

Tu deteriora de te ipso sentire debes: & neminem infirmiorem te credere.

Si ambulas ab intra, non multùm ponderabis volantia verba.

Est non parva prudentia, silere in tem

tempore malo, & introrsûs ad me converti: nec humano judicio disturbari.

3. Non sit pax tua in ore hominum: sive enim bene sive malè interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Ubi est vera pax, & vera gloria? Nonne in me?

Et qui non appetit hominibus placere, nec timet displicere, multa perfruetur pace.

Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & distractio sensuum.

Cap. XXIX.

Qualiter, instante tribulatione, DEus invocandus est & benedicendus.

1. Sit nomen tuum, Domine, benedictum in sæcula: quia voluisti hanc tentationem & tribulationem venire super me.

Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas.

Domine modò sum in tribulatione, & non est cordi meo bene, sed multum vexor præsenti passione.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Salvifica me ex hora hac.

Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cùm fuero validè humiliatus, & per te liberatus.

Complaceat, tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper quid agere possum, & quo ibo sine te?

Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuva me Deus meus, & non timebo quantumcunq; gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari, & gravari.

Oportet utique ut sustineam: & utinam patienter, donec transeat tempestas, & meliùs fiat!

Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus imperium mitigare, ne penitùs succumbam; quemadmodum & priùs sæpius egisti mecum, DEus meus, misericordia mea.

Et quantò mihi difficiliùs, tantò tibi facilior est hæc mutatio dexteræ excelsi.

Cap. XXX.

De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.

1. D. Fili, ego, *Dominus, confortans in die tribulationis.*

Venias ad me, cùm tibi non fuerit bene.

Hoc est, quod maximè consolationem impedit cœlestem, quia tardiùs convertis te ad orationem.

Nam antequam me intentè roges, multa interìm solatia quæris, & recreas te externis.

Ideoque fit, ut parum omnia prosint, donec advertas, quia ego sum qui eruo sperantes in me: nec est extra me valens auxilium, neq; utile consilium, sed neque durabile remedium.

Sed jam resumpto spiritu post tempestatem, reconvalesce in luce miserationum mearum: quia propè sum (dicit Dominus) ut restaurem universa, non solùm integrè, sed & abundanter ac cumulatè.

2. *Nunquid mihi quidquam tibi est diffi-*

difficile: aut ero similis dicenti, & non facienti?

Ubi est fides tua? Sta firmiter, & perseveranter.

Esto longanimis, & vir fortis: venit tibi consolatio in tempore suo.

Exspecta me, exspecta: veniam & curabo te.

Tentatio est, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret.

Quid importat solicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? *Sufficit diei malitia sua.*

Vanum est & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ fortè nunquam evenient.

3. Sed humanum est, hujusmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi signum, tam leviter trahi ad suggestionem inimici.

Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illudat & decipiat: utrum præsentium amore, aut futurorum formidine prosternat.

Non ergo conturbetur cor tuum, neque formidet. Crede

Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam.

Quando tu putas te elongatum à me, sæpè sum propinquior.

Quando tu æstimas pænè totum perditum, tunc sæpe majus merendi instat lucrum.

Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium.

Non debes judicare secundùm præsens sentire? nec sic gravitati alicui, undecumque venienti, inhærere, & accipere, tamquam omnis spes sit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi submiserim aliquam tribulationem, vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum cœlorum.

Et hoc sine dubio magis expedit tibi, & cæteris servis meis: ut exercitemini adversis, quàm si cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes absconditas: quia multum expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris: ne

fortè eleveris in bono ſucceſſu, & tib
ipſi placere velis in eo quod non e
Quod dedi, auferre poſſum: & re
ſtituere, cùm mihi placuerit.
5. Cùm dedero, meum eſt: cùm re
traxero, tuum non tuli: quia meum
eſt omne datum bonum, & omne do
num perfectum.
Si tibi admiſero gravitatem, au
quamlibet contrarietatem ne indigne
ris, neque concidat cor tuum: eg
citò ſublevare poſſum, & omne onu
in gaudium transmutare.
Veruntamen juſtus ſum, & recõmen
dabilis multum, cùm ſic facio fructum
6. Si rectè ſapis, & in veritate aſpi
cis, nunquam debes propter adverſ
tam dejectè contriſtari, ſed magi
gaudere, & gratias agere:
Imò hoc unicum reputare gaudium
quòd affligens te doloribus, non par
co tibi.
Sicut dilexit me Pater, & ego vos di
ligo, dixi dilectis diſcipulis meis: quo
utique non miſi ad gaudia temporalia
ſed ad magna certamina: non ad ho
nores

nores, ſed ad deſpectiones, non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad efferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

Cap. XXXI.

De neglectu omnis creaturæ, ut Creator poſſit inveniri.

1. S. DOmine, bene indigeo adhuc majori gratia, ſi debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire.

Nam, quamdiu res aliqua me retinet, non poſſum liberè ad te volare.

Cupiebat liberè volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam?*

Quid ſimplici oculo quietius? Et quid liberius, nil deſiderante in terris?

Oportet igitur omnem pertranſire creaturam, & ſeipſum perfectè deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare, & videre te, omnium conditorem cum creaturis nihil ſimile habere.

Et niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè

intendere divinis.

Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se à perituris & creaturis ad plenum sequestrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia quæ animam levet, & supra semet ipsam rapiat.

Et nisi homo sit in spiritu elevatus ab omnibus creaturis liberatus, ac DEo totus unitus; quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis.

Diu parvus erit, & infrà jacebit, qui aliquid magnum æstimat, nisi solum unum immensum, æternum bonum.

Et quidquid DEus non est, nihil est, & pro nihilo computari debet.

Est magna differentia, in sapientia illuminati & devoti viri, & scientia literati atque studiosi clerici.

Multò nobilior est illa doctrina, quæ de sursum ex divina influentia manat, quàm quæ laboriosè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare; sed quæ ad eam re-

qui

quiruntur, non ſtudent exercere.

Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur.

Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpirituales dici videmur; quòd tantum laborem, & ampliorem ſolicitudinem, pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix rarò, plenè recollectis ſenſibus cogitamus.

4. Proh dolor, ſtatim poſt modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera noſtra diſtricta examinatione trutinamus.

Ubi jacent affectus noſtri, non attendimus: & quàm impura ſint omnia, non deploramus.

Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluvium magnum.

Cùm ergo interior affectus noſter multum corruptus ſit, neceſſe eſt, ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur.

Ex puro corde procedit fructu bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritu sed ex quanta virtute agit, non tan studiosè pensatur.

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habi bilis, vel bonus scriptor, bonus canto bonus laborator, investigatur: quàn pauper sit spiritu, quàm patiens & mi tis, quàm devotus & internus, à mu tis tacetur.

Natura exteriora hominis respici gratia ad interiora se convertit.

Illa frequenter fallitur, ista in DE sperat, ut non decipiatur.

Cap. XXXII.

De abnegatione sui, & abnegation omnis cupiditatis.

1. *D.* FIli, non potes perfectam poss dere libertatem, nisi totalit abneges temetipsum.

Compediti sunt omnes proprietar & sui ipsius amatores, cupidi, curio gyrovagi, quærentes semper molli non quæ JEsu Christi, sed hoc sæpe fi gentes & componentes, quod non st bit.

Peribit enim totum, quod non est
x DEO ortum.

Tene breve & consummatum ver-
um: Dimitte omnia, & invenies o-
nnia: relinque cupidinem, & repe-
ies requiem.

Hoc mente pertracta: cùm imple-
eris, intelliges omnia.

2. *S.* Domine, hoc non est opus uni-
is diei, nec ludus parvulorum: imò
n hoc brevi includitur omnis perfe-
tio Religiosorum.

D. Fili, non debes averti, nec statim
ejici, auditâ viâ perfectorum; sed
nagis ad sublimiora provocari, & ad
ninus ad hæc ex desiderio suspirare.

Utinam si tecum esset, & ad hoc
erveniſses, ut tui ipsius amator non
sses, sed ad nutum meum purè sta-
es, & ejus quem tibi proposui Patris:
unc mihi valde placeres, & tota vita
ua in gaudio & pace transiret.

Adhuc multa habes ad relinquen-
um: quæ nisi mihi ex integro resigna-
eris, non acquires, quod postulas.

Svadeo tibi emere à me aurum igni-

tum ut locuples fias, id eſt, cœleſte[m] ſapientiā, omnia infima conculcante[m].
Poſtpone terrenam ſapientiam, o[m]nem humanam & propriam co[m]placentiam.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pre[]tioſis & altis, in rebus humanis.

Nam valde vilis & parva, ac pæn[e] oblivioni tradita videtur vera cœleſti[s] ſapientia: non ſapiens alta de ſe, ne[c] magnificari quærens in terra: quà[m] multi oretenus prædicant, ſed vit[a] longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pre[]tioſa margarita, à multis abſcondit[a].

Cap. XXXIII.

De inſtabilitate cordis, & de intention[e] finali ad Deum habenda.

1. *D.* FIli, noli credere affectui tu[o], qui nunc eſt, citò mutabitu[r].

Quamdiu vixeris, mutabilitati ſub[]jectus es, etiam nolens: ut modo lætu[s], modo triſtis; modo pacatus, modo tu[r]batus; nunc devotus, nunc indevotu[s]; nunc ſtudioſus, nunc acedioſus; nu[nc] gravis, nunc levis inveniaris.

Se

Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & bene doctus in spiritu: non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis; sed ut tota intentio mentis ejus ad debitum & optatum proficiat finem.

Nam sic poterit unus & idem inconcussusque permanere, simplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me imprætermissè directo.

2. Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò constantiùs inter diversas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: respicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & rarò totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquisitionis.

Sic Judæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam; non propter JEsum tantùm, sed & ut Lazarum viderent.

Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAP. XXXIV.

Quod amanti sapit DEus super omnia, & in omnibus.

1. S. ECce DEus meus, & omnia. Quid volo ampliùs, & quid felicius desiderare possum?

O sapidum & dulce verbum! sed amanti Verbum; non mundum, nec ea quæ in mundo sunt.

DEus meus, & omnia. Intelligenti satis dictum est: & sæpè repetere, jucundùm est amanti.

Te siquidem præsente, jucunda sunt omnia, te autem absente, fastidiunt cuncta.

Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque festivam.

Tu facis bene sentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec potest aliquid sine te diu placere; sed si debet gratum bene esse, & sapere; oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei rectè non sapiet?

Et cui tu non sapis, quid ei ad jucun-

iunditatem esse poterit?

Sed deficiunt in sapientia tua mundi sapientes, & qui carnem sapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors invenitur.

Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur.

Istis sapit DEus: & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris.

Dissimilis tamen, & multùm dissimilis sapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublimi penetrantem omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica spiritum meum, cum suis potentiis, ad inhærendum tibi jubilosis excessibus.

O quando veniet hæc beata & desi-

derabilis hora, ut tuâ me saties præsen-
tiâ, & sis mihi omnia in omnibus!
Quamdiu hoc datum non fuerit, ne-
plenum gaudium erit?
Adhuc (proh dolor!) vivit in me
vetus homo, non est totus crucifixus,
non est perfectè mortuus.
Adhuc concupiscit fortiter contra
spiritum, bella movet intestina, nec
regnum animæ patitur esse quietum.
4. Sed tu, qui dominaris potestati
maris, & motum fluctuum ejus miti-
gas, exurge, adjuva me.
Dissipa gentes quæ bella volunt;
converte eas in virtute tua.
Ostende, quæso, magnalia tua, &
glorificetur dextera tua: quia non est
spes alia, nec refugium mihi, nisi in
te Domine Deus meus.

Cap. XXXV.

Quòd non est securitas à tentatione in hac vita.

1. *D.* Filli, nunquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria.
Inter hostes versaris, & à dextris & à sini-

à sinistris impugnaris.

Si ergo non uteris undique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere.

Insuper, si non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu uti adversùs objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, sed in cœlis; non in hominibus, nec in cæteris creaturis, sed in DEo solo.

Pro amore Dei debes omnia libenter subire; labores scilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes,

tiones, confuſiones, correctiones & deſpectiones.

Hæc juvant ad virtutem: hæc probant Chriſti tyronem: hæc fabricant cœleſtem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu, quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales?

Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnasque deſolationes.

Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt DEO, quàm ſibi: ſcientes quia *non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam.* Rom. 8.

Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrymas & magnos labores vix obtinuerunt?

Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, non diſcedere; ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria DEI.

Ego

Ego reddam plenissimè: ego tecum ero in omni tribulatione.

Cap. XXXVI.

Contra vana hominum judicia.

1. FIli, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conscientia pium reddit & insontem.

Bonum est & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis quàm sibi ipsi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideo parva fides est adhibenda.

Sed & omnibus satis esse, non est possibile.

Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuit.

2. Egit satis pro aliorum ædificatione & salute, quantùm in se erat & poterat: sed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non despiceretur, cohibere non potuit.

Ideo totum DEo commisit, qui totum

tum noverat: & patientiâ ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque jactantium, se defendit.

Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? hodie est, & cras non comparet.

DEum time, & hominum terrores non expavesces.

Quid potest aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi; nec poterit judicium DEI effugere, quicunque est ille.

Tu habe DEum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis.

Quòd si ad præsens tu videris succumbere, & confusionem pati, quam non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.

Sed ad me potiùs respice in cœlum, qui potens sum eripere ab omni confusione & injuria, & unicuique red-

dere secundùm opera sua.

Cap XXXVII.

De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem.

1. *D.* Fili, relinque te, & invenies me. Sta sine electione, & omni proprietate; & lucraberis semper. Nam & adjicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaveris, nec resumpseris.

S. Domine, quoties me resignabo, & in quibus me relinquam?

D. Semper, & omni hora: sicut in parvo, sic & in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo. Alioquin, quomodo poteris esse meus, & ego tuus; nisi fueris ab omni propria voluntate intus & foris spoliatus? Quantò celeriùs hoc agis, tantò meliùs habebis: & quantò pleniùs & sinceriùs, tantò mihi plùs placebis, & ampliùs lucraberis.

2. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione, non enim plenè Deo con-

confidunt, ideo sibi providere satagun

Quidam etiam primo totum offe runt, sed postea tentatione pulsati, a propria redeunt, ideo minimè in vir tute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem & jucundæ familiaritatis meæ grati am non pertingent; nisi integra resi gnatione, & quotidiana sui immolati one priùs facta: sine quanon stat, nec stabit unio fruitiva.

3. Dixi tibi sæpissime, & nunc ite rum dico: Relinque te, resigna te, & frueris magna interna pace.

Da totum pro toto: nil exquire, ni repete: sta purè & inhæsitanter in me & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc desider ut ab omni proprietate possis exspolia ri, & nudus nudum JEsum sequi; tib mori, & mihi æternaliter vivere.

Tunc deficient omnes vanæ phan tasiæ, conturbationes iniquæ, & cura superfluæ,

Tunc

Tunc etiam recedit immoderatus timor; & inordinatus amor morietur.

Cap. XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis.

1. *D.* FIli, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione, seu occupatione externa, sis intimus liber, & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis:

Ut sis dominus actionum tuarum & rector, non servus, nec emptitius?

Sed magis exemptus verusque Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum DEI:

Qui stant super præsentia, & speculantur æterna.

Qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cœlestia.

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviendum: prout ordinata sunt à DEO, & instituta à summo opifice: qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum: audies nonnunquam divinum reſponſum, & redibis inſtructus de multis præſentibus & futuris.

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis: fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarinm, divinum intentius implorando ſuffragium.

Propterea namque Joſue & filii Iſraël à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini prius non interrogaverunt, ſed nimiùm creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

Cap. XXXIX.

Quòd homo non ſit importunus in negotiis.

1. *D.* FIli, committe mihi ſemper cauſam

ſam tuam, ego bene diſponam in tempore ſuo.

Exſpecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum.

S. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo; quia parum poteſt cogitatio mea proficere.

Utinam non multùm adhærerem futuris eventibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

2. *D.* Fili, ſæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cùm ad eam pervenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones, circa idem, non ſunt durabiles; ſed magis de uno ad aliud impellunt.

Non eſt ergo minimum, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

3. Verus profectus hominis, eſt abnegatio ſui ipſius: & homo abnegatus, valde liber eſt & ſecurus.

Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentatione non ceſſat: ſed die noctuque graves molitur inſidias, ſi forte in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum.

Vigilate & orate, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem.*

CAP. XL.

Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

1. S. DOmine, *quid eſt homo, quòd memor es ejus: aut filius hominis, quia viſitas eum?*

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris: aut quid juſtè obtendere poſſum, ſi quod peto, non feceris?

Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine nihil ſum, nihil poſſum, nihil boni ex me habeo: ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo.

Et niſi à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus.

2. Tu autem, Domine, ſemper idem ipſe es & permanes in æternum, ſemper bonus, juſtus & ſanctus, bene, juſte ac ſanctè agens omnia, & diſponens in ſapientia. Sed

Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quàm ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans: quia septem tempora mutantur super me. Veruntamen citò meliùs fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, & in tantùm confirmare, ut vultus meus ampliùs in diversa non mutetur, sed in te uno cor meum convertatur, & quiescat.

3. Unde, si bene scirem omnem humanam consolationem abjicere, sive propter devotionem adipiscendam, sive propter necessitatem, qua compellor te quærere, quia non est homo, qui me consoletur:

Tunc possem meritò de gratia tua sperare, & de dono novæ consolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescunque mihi bene succedit.

Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus.

Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari;

Nunquid de nihilo? & hoc vanissimum est.

Verè inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cœlesti spoliat gratiâ.

Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria & exultatio sancta, gloriari in te, & non in se: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te.

Laudetur nomen tuum, non meum, magnificetur opus tuum, non meum, benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei.

In te gloriabor & exultabo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem est: ego hanc requiram, quæ à solo DEO est.

Omnis quidem gloria humana, omnis

mnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata vanitas eſt & ſtultia.

O veritas mea & miſericordia mea, DEus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus, honor, virtus & gloria, per infinita ſæculorum ſæcula.

Cap. XLI.

De contemptu omnis temporalis gloriæ.

1. *D.* FIli, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari & elevari, te autem deſpici & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris.

S. Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate citò ſeducimur.

Si rectè me inſpicio, nunquam mihi facta eſt injuria ab aliqua creatura, unde nec juſtè habeo, conqueri adversùm te.

2. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura.

Mihi igitur juſtè debetur confuſio

& contemptus, tibi autem laus, honor & gloria.

Et nisi me ad hoc præparavero, quòd velim libenter ab omni creatura despici & relinqui, atque penitùs nihil videri, nòn possum interiùs pacificari & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

Cap. XLII.

Quòd pax non est ponenda in hominibus.

1. *D.* Filli, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire & convivere, instabilis eris & implicatus.

Sed si recursum habes ad semper viventem & manentem veritatem, non contristabit amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio stare: propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multùm charus in hac vita.

Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est vera & munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita

Ita mortuus debes esse tribus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantùm ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio.

Tantò homo DEO magis appropinquat, quantò ab omni solatio terreno longiùs recedit.

Tantò etiam altiùs ad Deum ascendit, quantò profundiùs in se descendit, & sibiipsi vilescit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam DEI in se venire impedit: quia gratia Spiritùs sancti cor humile semper quærit.

Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris.

Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcunque modicum sit, si inordinatè diligitur & respicitur, retardat à summo, & vitiat.

Cap. XLIII.

Contra vanam & sæcularem scientiam

1. *D.* Fili, non te moveant pulchra & subtilia hominum dicta. *Non enim est regnum DEI in sermone, sed in virtute.*

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt consolationem.

Nunquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut sapientior possis videri.

Stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum.

2. Cùm multa legeris & cognoveris, ad unum semper oportet redire principium.

Ego sum qui doceo hominem scientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine possit doceri.

Cui ego loquor, citò sapiens erit, & multùm in spiritu proficiet.

Væ eis, qui multa curiosa ab hominibus

nibus inquirunt, & de via mihi serviendi parum curant.

Veniet tempus, quando apparebit Magister magistrorum Christus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc est, singulorum examinaturus conscientias.

Et tunc scrutabitur Jerusalem in lucernis: & manifesta erunt abscondita tenebrarum; tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego sum, qui humilem in puncto elevo mentem: Ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm si quis decem annis studuisset in scholis.

Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honoris, sine purgatione argumentorum.

Ego sum, qui doceo terrena despicere, præsentia fastidire, æterna quærere, æterna sapere, honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, extra me nil cupere, & super omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam, amando me intimè,

mè, didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plùs profecit in relinquendo omnia: quàm in ſtudendo ſubtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo, quibusdam verò in multo lumine revelo myſteria.

Una vox liberorum, ſed non omnes æque informat: quia intus ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum judicavero.

Cap. XLIV.

De non attribuendo ſibi res exteriores.

1. D. FIli, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit.

Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare.

Utilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, quàm contentioſis ſer-

sermonibus deservire.

Si bene steteris cum DEO, & ejus judicium aspexeris, faciliùs te victum portabis.

2. S. O Domine, quousque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæstu laboratur & curritur, & spirituale detrimentum in oblivionem transit, & vix serò redit.

Quod parum vel nihil prodest, attenditur, & quod summè necessarium est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; & nisi citò resipiscat, libens in exterioribus jacet.

Cap. XLV.

Quòd omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum.

DA mihi auxilium Domine, de tribulatione, quia vana salus hominis.

Quàm sæpe ibi non inveni fidem, ibi me habere putavi?

Quoties etiam ibi reperi, ubi minùs præsumpsi?

Vana ergo spes in hominibus: salus autem

autem justorum in te DEus.

Benedictus sis Domine DEus meu in omnibus, quæ accidunt nobis.

Infirmi sumus, & instabiles, citò fal limur & permutamur.

2. Quis est homo, qui ita cautè & circumspectè omnibus se custodire va let, ut aliquando in aliquam decepti onem vel perplexitatem non veniat.

Sed qui in te Domine confidit, & simplici ex corde quærit, non tam fa cilè labitur.

Et si inciderit in aliquam tribulati onem, quocunque modo fuerit etian implicatus, citiùs per te eruetur, au à te consolabitur: quia tu non desere in te sperantem usque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis ami ci perseverans pressuris.

Tu Domine, tu es solus fidelissimu in omnibus, & præter te non est alte talis.

3. O quàm bene sapuit sancta ill anima, quæ dixit: Mens mea solidat est, & in Christo fundata.

Si ita mecum foret, non tam facil

timo

timor humanus me solicitaret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala sufficit? Si prævisa sæpe etiam lædunt, quid improvisa nisi graviter feriunt?

Sed quare mihi misero non meliùs providi? Cur etiam tam facilè aliis credidi?

Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis æstimamur & dicimur.

Cui credam Domine? cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes.

Et rursum: *Omnis homo mendax*, infirmus, instabilis & labilis, maximè in verbis; ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quàm prudenter præmonuisti cavendum ab hominibus; & quia *inimici hominis, domestici ejus:* nec credendum, si quis dixerit: *Ecce hic, aut ecce illic.*

Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam majorem & non ad insipientiam mihi.

Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te quod dico. Et dum ego sileo, & absconditum credo, nec ille silere potest quod silendum petiit sed statim prodit me & se, & abiit.

Ab hujusmodi fabulis & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquem talia committam.

Verbum verum & stabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me.

Quod pati nolo; omnimodè cavere debeo.

5. O quàm bonum & pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neq; de facili ulteriùs effari!

Paucis seipsum revelare; te semper inspectorem cordis quærere:

Nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima & externa, secundùm placitum tuæ voluntatis, optare perfici!

Quàm tutum pro conservatione cœlestis gratiæ, humanam fugere appa-entiam, nec appetere quæ foris admiratio-

ationem videntur præbere: sed ea to-
a sedulitate sectari, quæ vitæ emen-
ationem dant & fervorem!
Quàm multis nocuit virtus scita, c præpropere laudata!
Quàm sanè profuit gratia silentio ervata in hac fragili vita, qua tota entatio fertur & militia!

Cap. XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum jacula.

D. FIli sta firmiter, & spera in me. Quid enim sunt verba, nisi erba?

Per aêrem volant, sed lapidem non ædunt.

Si reus es, cogita quòd libenter emendare te velis: si nihil tibi conscius es, pensa quòd velis libenter pro DEo hoc sustinere.

Parum satis est, ut vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines

mines magis quàm oportet attendis.

Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum umbracula quæris.

2. Sed inspice te meliùs & agnosce, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus.

Cùm enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat utique quòd nec verus humilis sis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum.

Ecce, si cuncta contra te dicerentur quæ fingi malitiosissimè possent; quid tibi nocerent, si omninò transire permitteres, nec plùs quàm festucam perpenderes? Nunquid vel unum capillum tibi extrahere possent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec DEum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio judicio stare appetit, absque humano terrore erit.

Ego enim sum judex, & cognitor

omni-

mnium secretorum: ego scio, quali-
r res acta est; ego injuriantem novi,
sustinentem.
A me exiit verbum istud, me per-
ittente hoc accidit, ut revelentur ex
ultis cordibus cogitationes.
Ego reum & innocentem judicabo,
d oculto judicio utrumque ante
obare volui.
4. Testimonium hominum sæpe fal-
: meum judicium verum est, stabit,
non subvertetur.
Latet plerumq;, & paucis ad singula
tet: nunquam tamen errat, nec er-
re potest, etiamsi oculis insipienti-
n non rectum videatur.
Ad me ergo currendum est in omni
dicio, nec proprio innitendum ar-
trio.
*Justus enim non conturbabitur, quid-
id* à Deo *ei acciderit.* Etiam si inju-
aliquid contra eum prolatum fu-
it non multum curabit.
Sed nec vanè exultabit, si per alios
tionabiliter excusetur.
Pensat namque, quia ego sum scru-
tas

tans corda & renes, qui non judi[c] secundùm faciem & humanam app[a]rentiam.

Nam sæpe in oculis meis repe[ri]tur culpabile, quod hominum judic[io] creditur laudabile.

5. S. Domine DEus, judex just[e], fortis & patiens, qui hominum no[sti] fragilitatem & pravitatem, esto rob[ur] meum, & tota fiducia mea: non eni[m] mihi sufficit conscientia mea.

Tu nosti, quòd ego non novi: ideo in omni reprehensione humil[i]are me debui, & mansuetè sustine[re].

Ignosce quoq; mihi propitius qu[o]ties sic non egi, & dona iterum gr[a]tiam amplioris sufferentiæ.

Melior est enim mihi tua copio[sa] misericordia, ad consecutionem i[n]dulgentiæ: quàm mea inopinata j[u]stitia, pro defensione latentis co[n]scientiæ.

Etsi nihil mihi conscius sum, tame[n] in hoc justificare me non possum: qu[ia] remotâ misericordiâ tuâ, *non justific[a]bitur in conspectu tuo omnis vivens.*

Cap. XLVII.

Quod omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda.

D. Fili, non te frangant labores quos assumpsisti propter me, ec tribulationes te dejiciant usque-uaque; sed mea promissio in omni ventu te roboret & consoletur.

Ego sufficiens sum ad reddendum pra omnem modum & mensuram.

Non diu hic laborabis, nec semper ravaberis doloribus.

Exspecta paulisper, & videbis cele-em finem malorum.

Veniet una hora, quando cessabit mnis labor & tumultus.

Modicum est & breve, omne quod ansit cum tempore.

2. Age, quod agis: fideliter labora vinea mea, & ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, o-: sustine viriliter contraria: digna t his omnibus majoribus præliis ita æterna.

Veniet pax in die una, quæ nota est

Domino: & erit non dies neque no hujus scilicet temporis, sed lux perpe tua, claritas infinita, pax firma, & re quies secura.

Non dices tunc: *Quis me liberabit a corpore mortis hujus?* Neque clamabi *Heu mihi, quia incolatus meus prolon gatus est!* quoniam præcipitabitu mors, & salus erit indefectiva; anxie tas nulla, jucunditas beata, societa dulcis & decora.

3. O si vidisses Sanctorum in cœl coronas perpetuas, quantâ quoq; nun exultant gloriâ, qui huic mundo oli contemptibiles, & quasi vitâ ipsâ in digni putabantur; profectò te statin humiliares usque ad terram, & affe ctares potiùs omnibus subesse, quàm uni præesse:

Nec hujus vitæ lætos dies concup sceres, sed magis pro Deo tribula gauderes: & pro nihilo inter homine computari, maximum lucrū ducere

4. O si tibi hæc saperent, & profund ad cor transirent, quomodo auderer vel semel conqueri?

Nonne pro vita æterna, cuncta laboriosa sunt toleranda.

Non est parvum quid, perdere aut lucrari regnum DEI.

Leva igitur faciem tuam in cœlum, ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuêre certamen, modo gaudent, modo consolantur, modo securi sunt, modo requiescunt, & sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

Cap. XLVIII.

De die æternitatis, & hujus vitæ angustiis.

1. O Supernæ civitatis mansio beatissima! O dies æternitatis clarissima: quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat; dies semper læta, semper secura, & nunquam statum mutans in contraria!

O utinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent! Lucet quidem Sanctis perpetua claritate splendida, sed non nisi à longè & per speculü peregrinantibus in terra.

2. Nôrunt cæli cives, quàm gaudiosa sit illa: gemunt exules filii Evæ, quòd amara & tædiosa sit ista.

Dies hujus temporis parvi & mali pleni doloribus & angustiis.

Ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum! quando liberabor à misera servitute vitiorum? quando memorabor Domine tui solius? quando ad plenum lætabor in te?

Quando ero sine omni impedimento in vera libertate, sine omni gravamine mentis & corporis?

Quando erit pax solida, pax imperturbabilis & secura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma?

JEsu bone, quando stabo ad videndum

lum te? quando contemplabor glori-
m regni tui? quando eris mihi o-
nnia in omnibus?
O quando ero tecum in regno tuo,
uod præparâsti dilectis tuis ab æ-
erno.
Relictus sum pauper & exul in ter-
a hostili, ubi bella quotidiana, & in-
ortunia maxima.
4. Consolare exilium meum, mitiga
olorem meum, quia ad te suspirat
mne desiderium meum.
Nam onus mihi totum est, quidquid
ic mundus offert ad solatium.
Desidero te intimè frui, sed ne-
ueo apprehendere.
Opto inhærere cœlestibus, sed de-
rimunt res temporales, & immorti-
catæ passiones.
Mente omnibus rebus superesse vo-
, carne autem invitè subesse cogor.
Sic ego homo infelix mecum pu-
no, & factus sum mihimetipsi gravis,
um spiritus sursum, & caro quærit
sse deorsum.
5. O quid intus patior, dum mente

cœleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti! DEus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à ſervo tuo.

Fulgura corruſcationem tuam, & diſſipa eas: emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici.

Recollige ſenſus meos ad te: fac me oblivisci omnium mundanorum: da citò abjicere, & contemnere phantaſmata vitiorum.

Succurre mihi æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

Adveni cœleſtis ſuavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas.

Ignoſce quoque mihi, & misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo.

Confiteor enim verè, quia valde diſtractè me habere conſuevi.

Nam ibi multoties non ſum, ubi corporaliter ſto aut ſedeo; ſed ibi magis ſum, quo cogitationibus feror.

Ibi ſum, ubi cogitatio mea eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, ubi eſt quod amo.

Hoc mihi citò occurrit, quod natu-
raliter delectat aut ex usu placet.

6. Unde tu Veritas apertè dixisti:
Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.

Si cœlum diligo, libenter de cœlestibus penso:

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adversitatibus ejus tristor.

Si carnem diligo, quæ carnis sunt sæpè imaginor.

Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector.

Quæcunq; enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis fervore spiritûs crucifigit: ut serenata conscientia puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris & intus exclusis.

CAP. XLIX.

De desiderio æternæ vitæ: & quanta sint certantibus bona promissa.

1. D. Fili, cùm tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis: dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe.

Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter sublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ & divini respectus: quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, sæpè ignis ardet; sed sine fumo flamma non ascendit.

Sic

Sic & aliquorum desideria ad cœlestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectûs liberi non sunt.

Idcircò nec omninò purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt.

Tale est & tuum sæpè desiderium, quod insinuasti fore tam importunum.

Non enim est hoc purum & perfectum, quod propriâ commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum: quia si rectè judicas, meam ordinationem tuo desiderio, & omni desiderato præferre debes ac sequi.

Novi desiderium tuum, & frequentes gemitus audivi.

Jam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei: jam te delectat domus æterna & cœlestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris & probationis.

Optas summo repleri bono sed non potes hoc assequi modo. Ego

Ego ſum: exſpecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum DEI.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus.

Conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur.

Confortare igitur, & eſto robuſtus, tam in agendo, quàm in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet te ſæpè agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere.

Quod aliis placet, proceſſum habebit; quod tibi placet, ultra non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur; quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utile judicaberis.

Propter hoc natura quandoque contriſtabitur; & magnum, ſi ſilens portaveris. In

In his & ſimilibus multis, probari
let fidelis Domini ſervus; qualiter
abnegare, & in omnibus frangere
uiverit.

Vix eſt aliquid tale, in quo tantun-
em mori indiges, ſicut videre & pati,
uæ voluntati tuæ adverſa ſunt: ma-
imè autem, cum diſconvenientia, &
uæ minus utilia tibi apparent, fieri
ubentur.

Et quia non audes reſiſtere altiori
oteſtati, ſub dominio conſtitutus:
deo durum tibi videtur, ad nutum
lterius ambulare, & omne proprium
entire omittere.

6. Sed penſa, fili, horum fructum la-
borum, celerem finem, atque præmi-
um nimis magnum: & non habebis
nde gravamen, ſed fortiſſimum pa-
tientiæ tuæ ſolamen.

Nam & pro modica hac voluntate,
quam nunc ſponte deſeris, habebis
ſemper voluntatem tuam in cœlis.

Ibi quippe invenies omne, quod
volueris, omne quod deſiderare po-
teris.

Ibi

Ibi aderit tibi totius facultas bo[n]i sine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una semper mecu[m] nihil cupiet extraneum vel privatu[m].

Ibi nullus resistet tibi, nemo de t[e] conqueretur, nemo impediet, nih[il] obviabit: sed cuncta desiderata simu[l] erunt præsentia; totumque affectu[m] tuum reficient, & adimplebunt usqu[e] ad summum.

Ibi reddam gloriam, pro contume[-]lia perpessa: pallium laudis, pro mœ[-]rore; pro loco novissimo, sedem re[-]gni in sæcula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ gaudebit labor pœnitentiæ, & humi[-]lis subjectio coronabitur gloriosè.

7. Nunc ergo inclina te humilite[r] sub omnium manibus: nec sit tibi cu[-]ræ, quis hoc dixerit vel jusserit.

Sed hoc magnoperè curato, ut sive Prælatus, seu junior, aut æqualis, ali[-]quid à te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & sincera volun[-]tate studeas adimplere.

Quæret alius hoc, alius illud: glo[-]rietur

retur ille in illo, & iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito ac honore.

Hoc optandum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem, DEus semper in te glorificetur.

Cap. L.

Qualiter homo desolatus se debet in manus DEI offerre.

DOmine DEus, sancte Pater, sis nunc & in æternum benedictus: quia sicut vis, sic factum est: & quod facies, bonum est.

Lætetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine.

Quid habet servus tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quæ dedisti & quæ fecisti.

Pauper sum, & in laboribus meis à juven-

juventute mea: & contristatur anima mea nonnunquam usque ad lacrymas quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis à te pascuntur.

Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, & devota in laude tua.

Sed si te subtraxeris, sicut sæpissimè soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: sed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur: quia non est illi sicut heri & nudiustertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus? & sub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater justè & semper laudande, venit hora ut probetur servus tuus.

Pater amande, dignum est, ut hac hora patiatur pro te aliquid servus tuus.

Pater perpetue venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam: ut ad modicum tempus succumbat

bat foris servus tuus, vivat verò semper apud te intus.

Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur & languoribus: ut iterum tecum in aurora novæ lucis resurgat, & in cœlestibus clarificetur.

Pater sancte, tu sic ordinâsti, & sic voluisti: & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

4. Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo, pro amore tuo, quotiescunque, & à quocunque id permiseris fieri.

Sine consilio & providentia tua, & sine causa, nihil fit in terra.

Bonum mihi, Domine, quòd humiliâsti me, ut discam justificationes tuas, & omnes elationes cordis atque præsumptiones abjiciam.

Utile mihi, quòd confusio cooperuit faciem meam: ut te potiùs, quàm homines, ad consulendum requiram.

Didici etiam ex hoc, inscrutabile judicium tuum expavescere: quia affligis justum cum impio, sed non sine æqui-

æquitate & justitia.

5. Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens angustias foris & intus.

Non est qui me consoletur, ex omnibus quæ sub cælo sunt, nisi tu Domine DEus meus, cœlestis medicus animarum: qui *percutis & sanas, deducis ad inferos & reducis.*

Disciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit. Tob: 13. Psalm: 17.

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga correctionis tuæ me inclino.

Percute dorsum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam, tortuositatem meam.

Fac me pium & humilem discipulum, sicut bene facere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum.

Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: meliùs est hic corrigi, quàm in futuro.

Tu scis omnia & singula, & nil te latet in humana conscientia.

Ante

Antequam fiant, nosti ventura; & on opus est tibi, ut quis te doceat, aut dmoneat de his quæ geruntur in terra Tu scis, quid expedit ad profectum ieum, & quantum deservit tribulatio d rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum desideratum beneplaci-um tuum, & ne despicias peccami-osam vitam meam, nulli meliùs nec lariùs, quàm tibi soli notam.

7. Da mihi Domine, scire quod sci-ndum est; hoc amare, quod amandum st; hoc laudare, quod tibi summè pla-et; hoc reputare, quod tibi pretio-um apparet; hoc vituperare, quod culis tuis sordescit.

Non me sinas secundùm visionem culorum exteriorum judicare, neque ecundùm auditum aurium hominum mperitorum sententiare: sed in judi-io vero de visibilibus & spiritualibus iscernere, atq; super omnia volunta-em beneplaciti tui semper inquirere.

8. Falluntur sæpe hominum sensus n judicando: falluntur & amatores sæ-uli, visibilia tantummodo amando.

Quid est homo inde melior, qui reputatur ab homine major.

Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantum unusquisque est in oculis tuis, tantùm est, & non ampliùs, ait humilis sanctus Franciscus.

Cap. LI.

Quòd humilibus insistendum est operibus, cùm deficitur à summis.

1. *D.* FIli, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere: & onus corruptibilis vitæ, etiam invitè, & cum tædio portare.

Quamdiu mortale corpus geris, tædium sentis, & gravamen cordis.

Oportet ergo sæpe in carne de carnis onere gemere: eò quòd non vales spiritualibus studiis & divinæ contem-

templationi indesinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare: adventum meum & supernam visitationem firma confidentia exspectare: exilium tuum, & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum à me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum oblivisci, & interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum; ut, dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum.

Et dices: *Non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

Cap. LII.

Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus.

1. *S.* Domine, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spirituali visitatione: & ideo justè mecum agis, quando me inopem & desolatum relinquis.

Si enim ad instar maris lacrymas fun-

dere possem, adhuc consolatione tua dignus ,non essem.

Unde nihil dignus sum, quàm flagellari & puniri: quia graviter & sæpe te offendi, & in multis valde deliqui.

Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione.

Sed tu clemens & misericors DEus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris consolari servum tuum supra humanum modum.

Tuæ enim consolationes non sunt sicut humanæ confabulationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœlestem consolationem?

Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuisse.

Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, & non esset qui defenderet.

Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum & ignem æternum?

In veritate confiteor, quoniam dignus sum

sum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos devotos commemorari. Et licet hoc ægrè audiam; tamen adversùm me, pro veritate, peccata mea arguam, ut faciliùs misericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus, & omni confusione plenus?

Non habeo os loquendi, nisi hoc tantum verbum: Peccavi, Domine, peccavi: miserere mei, ignosce mihi.

Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine.

Quid tam maximè à reo & misero peccatore requiris, nisi ut conteratur, & humiliet se pro delictis suis?

In vera contritione & cordis humiliatione nascitur spes veniæ, reconciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira, & occurrunt sibi mutuo, in osculo sancto, DEus & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi est Domine, sacrificium, longè suavius odorans in con-

ſpectu tuo, quàm thuris incenſum.

Hæc eſt gratum etiam unguentum; quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti: quia cor contritum & humiliatum nunquam deſpexiſti.

Ibi eſt locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur, quidquid aliunde contractum & inquinatum eſt.

CAP. LIII.

Quòd gratia DEI non miſcetur terrena ſapientibus.

1. FIli, pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis.

Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas ejus infuſionem ſuſcipere.

Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem: ſed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam.

Totum mundum nihil æſtima; DEI vocationem omnibus exterioribus antepone.

Non

Non enim poteris mihi vacare, & in transitoriis pariter delectari.

A notis & charis oportet elongari; & ab omni temporali solatio mentem tenere privatam.

Sic obsecrat B. Apostolus Petrus, ut *tanquam advenas & peregrinos* in hoc mundo se contineant Christi fideles. *1. Petri 2.*

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo.

Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem.

Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis, quàm propinquis; & à nemine magis cavere, quàm à seipso.

Si temetipsum perfectè viceris, cætera faciliùs subjugabis.

Perfecta victoria est, de semetipso triumphare.

Qui enim semetipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi, & ratio in

in cunctis obediat mihi; hic verè victor est sui, & dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis; oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere, ut evellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad teipsum, & ad omne privatum & materiale bonum.

Ex hoc vitio, quòd homo semetipsum nimis inordinatè diligit, pœnè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum est: quo devicto & subacto malo, pax magna & tranquillitas erit continuò.

Sed quia pauci sibiipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt. Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, ut omnes pravas & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ, privato amore, concupiscenter inhæreat.

Cap. LIV.

De diversis motibus Naturæ & gratiæ.

1. Fili, diligenter adverte motus Naturæ

turæ & gratiæ, quia valde contrariè & subtiliter moventur: & vix nisi à spirituali & intimo illuminato homine, discernuntur.

Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in suis dictis vel factis prætendunt, ideo sub specie boni multi falluntur.

Natura callida est, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se semper pro fine habet:

Sed Gratia simpliciter ambulat, ab omni specie mala declinat; fallacias non prætendit, & omnia purè propter DEum agit, in quo & finaliter requiescit.

2. Natura invitè vult mori, nec premi, nec superari: nec subesse, nec spontè subjugari:

Gratia verò studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quærit subjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi; sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari; sed sub DEO semper vivere, stare, & esse; atq; propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari.

Natura pro ſuo commodo laborat; & quid lucri ex alio ſibi proveniat, attendit:

Gratia autem, non quid ſibi utile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat.

Natura libenter honorem & reverentiam accipit:

Gratia verò omnem honorem & gloriam DEO fideliter attribuit.

3. Natura confuſionem timet & contemptum:

Gratia autem gaudet pro nomine JEſu pati contumeliam.

Natura otium amat & quietem corporalem:

Gratia verò vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem.

Natura quærit habere curioſa & pulchra, abhorret vilia & groſſa:

Gratia verò ſimplicibus delectatur & humilibus, aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis.

Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo:

Sed

Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia thesaurum suum & gaudium in cælo, ubi nil perit, constituit.

4. Natura cupida est, & libentiùs accipit, quàm donat, amat propria & privata.

Gratia autem pia est & communis, vitat singularia, contentatur paucis, *beatius dare* judicat, *quàm accipere.*

Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & discursus.

Sed Gratia trahit ad DEum & ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum.

Sed Gratia in solo DEO quærit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5. Na-

5. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere potest, sed aut æquale, aut meliùs, aut laudem vel favorem pro benefactis consequi sperat; & multum ponderari sua gesta & dona concupiscit:

Gratia verò nil temporale quærit; nec aliud præmium, quàm DEum solum, pro mercede postulat; nec ampliùs de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assecutionem æternorum valeant deservire.

6. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus.

Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum nec ortum natalium reputat, nisi virtus major ibi fuerit;

Favet magis pauperi, quàm diviti: compatitur plùs innocenti, quàm potenti: congaudet veraci, non fallaci. Exhortatur semper bonos meliora

chari-

charismata æmulari, & Filio DEI per virtutes assimilari.

Natura de defectu, & molestia citò conqueritur:

Gratia constanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat & arguit:

Gratia autem ad DEum cuncta reducit, unde originaliter emanat; nihil boni sibi adscribit, nec arroganter præsumit; non contendit, nec suam sententiam aliis præfert; sed in omni sensu & intellectu, æternæ sapientiæ ac divino examini se submittit.

Natura appetit scire secreta, & nova audire; vult exterius apparere, & multa per sensus experiri; desiderat agnosci, & agere unde laus & admiratio procedit:

Sed Gratia non curat nova nec curiosa percipere; quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cùm nihil novum & durabile sit super terram.

Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam & ostentationem devi-

devitare, laudanda & dignè miranda humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſcientia, utilitatis fructum, atque DEI laudem & honorem quærere.

Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed DEum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam DEI ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit.

Quantò igitur Natura ampliùs premitur & vincitur, tantò major Gratia infunditur; & quotidie novis viſitationibus interior homo, ſecundùm imaginem DEI, reformatur.

Cap. LV.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.

1. S. DOmine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam, &

& necessariam ad salutem: ut vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus ejus, nisi assistat tua sanctissima gratia, cordi meo ardenter infusa.

2. Opus est gratiâ tuâ, & magnâ gratiâ: ut vincatur natura, ad malum semper prona ab adolescentia sua.

Nam per primum hominem Adam lapsa & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ descendit: ut ipsa natura, quæ bene & recta à te condita fuit, pro vitio jam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quòd motus ejus sibi relictus, ad malum & inferiora trahit.

Nam modica vis, quæ remansit, est tanquam scintilla quædam latens in cinere.

Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc judicium

cium habens boni & mali, veri falsique distantiam, licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, ac sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quòd *condelector legi tuæ secundùm interiorem hominem*, sciens mandatum tuum fore bonum, justum & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum.

Carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quàm rationi.

Hinc est, quod *velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio.*

Hinc sæpe multa bona propono, sed quia gratia deest ad adjuvandam infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio & deficio.

Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clarè satis video.

Sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo.

4. O quàm maximè est mihi necessaria,

ària, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum.

Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te, confortante me gratia.

O verè cœlestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona natuæ ponderanda!

Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia, valent apud te Domine sine gratia.

Nam dona naturæ bonis & malis sunt communia: electorum autem proprium donum est gratia sive dilectio; quâ insigniti, digni habentur vitâ æternâ.

Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ nec signorum operatio, nec quantalibet alia speculatio aliquid æstimentur sine ea.

Sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt sine charitate & gratia. *Cor. 1.*

5. O beatissima gratia, quæ pauperem

rem ſpiritu, virtutibus divitem fac & divitem multis bonis, humilem co de reddis.

Veni, deſcende ad me, reple n manè conſolatione tua, ne defici præ laſſitudine & ariditate mentis nima mea.

Obſecro Domine, ut inveniam gr tiam in oculis tuis: ſufficit enim mi gratia tua cæteris non obtentis, qu deſiderat natura.

Si fuero tentatus & vexatus trib lationibus multis, non timebo mal dum mecum fuerit gratia tua.

Ipſa fortitudo mea, ipſa conſiliu confert & auxilium.

Cunctis hoſtibus potentior eſt, ſapientior univerſis ſapientibus.

6. Magiſtra eſt veritatis, doctrix d ſciplinæ, lumen cordis, ſolamen pre ſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix tim ris, nutrix devotionis, productrix l chrimarum.

Quid ſum ſine ea, niſi aridum l gnum, & ſtirps inutilis ad ejicien dum?

Tu

Tua erga me, Domine, gratia semper & præveniat & sequatur, ac bonis operibus jugiter præstet esse intentum per JEsum Christum filium tuum. Amen.

Cap. LVI.

Quòd nos ipsos abnegare, & Christum imitari debemus per Crucem.

1. *D.* Fili, quantùm à te vales exire, tantùm in me poteris transire.

Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interius relinquere, DEO conjungit.

Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, sine contradictione & querela.

Sequere me: Ego sum via, veritas, & vita. Sine via non itur; sine veritate non cognoscitur; sine vita non vivitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes.

Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego sum via rectissima, veritas suprema

prema, vita vera, vita beata, vita i creata.

Si manſeris in via mea, cognoſc veritatem, & veritas liberabit te, apprehendes vitam æternam.

2. *Si vis ad vitam ingredi, ſerva ma data. Matth: 19.*

Si vis veritatem cognoſcere, cred mihi.

Si vis perfectus eſſe, vende omnia. I

Si vis eſſe diſcipulus meus, abneg temetipſum. *Luc. 9.*

Si vis beatam vitam poſſidere, pra ſentem vitam contemne.

Si vis exaltari in cœlo, humilia t in mundo.

Si vis regnare mecum, porta cru cem mecum.

Soli enim ſervi crucis inveniun viam beatitudinis, & veræ lucis.

4. S. Domine JEſu, quia arcta era vita tua, & mundo deſpecta, dona mi hi te cum mundi deſpectu imitari

Non enim major eſt ſervus Domin ſuo, nec diſcipulus ſupra magiſtrum.

Exerceatur ſervus tuus in vita tua

quia

quia ibi est salus mea, & sanctitas vera.

Quidquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plenè.

4. *D.* Fili, quia hæc scis, & legisti omnia: beatus eris, si feceris ea.

Qui habet mandata mea, & servat ea, ipse est, qui diligit me: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum: & faciam eum consedere mecum in regno Patris mei.

5. *S.* Domine JEsu, sicut dixisti & promisisti, sic utique fiat, & mihi promereri contingat.

Suscepi, suscepi de manu tua crucem; portabo, & portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi.

Verè vita boni monachi crux est, sed dux paradisi.

Inceptum est, retrò abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eja fratres, pergamus simul, JEsus erit nobiscum.

Propter JEsum suscepimus hanc crucem: propter JEsum perseveremus in cruce.

Erit adjutor noster, qui est dux no-
ster, & præcessor.

En Rex noster ingreditur ante nos
qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemo metuat
terrores; simus parati mori fortiter
in bello, nec inferamus crimen glo-
riæ nostræ, ut fugiamus â cruce.

Cap. LVII.

Quòd homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.

1. *D.* FIli, magis placent mihi pati-
entia & humilitas in adver-
sis, quàm multa consolatio & devo-
tio in prosperis.

Ut quid te contristat parvum fa-
ctum contra te dictum?

Si amplius fuisset, commoveri non
debuisses.

Sed nunc permitte transire: non est
primum, nec novum, nec ultimum
erit, si diu vixeris.

Satis virilis es, quamdiu nihil ob-
viat adversi.

Bene etiam consulis, & alios nost
robo-

roborare verbis: sed cùm ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore.

Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpiùs experiris in modicis objectis: tamen pro salute tua ista fiunt, cùm hæc & similia contingunt.

2. Pone, ut meliùs nosti, ex corde: & si te tetigit, non tamen dejiciat, nec diu implicet.

Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter.

Etiam si minus libenter audis, & indignationem sentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvi scandalizentur.

Citò conquiescet commotio excitata, & dolor internus revertente dulcorabitur gratiâ.

Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus: & solito ampliùs consolari, si confisus fueris mihi, & me devotè invocaveris.

3. Animæquior esto, & ad majorem sustinentiam accingere.

Non est totum frustratum, si te sæpius percipis tribulatum, vel graviter tentatum.

Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus.

Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in paradiso?

Ego sum qui mœrentes erigo sospitate: & suam cognoscentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4. *S.* Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel & favum ori meo.

Quid facerem in tantis tribulationibus & angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus.

Dummodo tandem ad portum salutis perveniam, quid curæ est, quæ & quanta passus fuero.

Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo transitum.

Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

Cap. LVIII.

De altioribus rebus & occultis judiciis DEI non scrutandis.

1. FIli, caveas disputare de altis materiis, & de occultis DEI judiciis: cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur: cur etiam iste tantùm affligitur, & ille tam eximiè exaltatur.

Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad investigandum judicium divinum ulla ratio prævalet, vel disputatio.

Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: *Justus es Domine, & rectum judicium tuum.*

Et illud: *Judicia Domini vera, justificata in semetipsa.*

Judicia mea metuenda sunt, non discutienda; quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit

ſit ſanctior, aut quis major fuerit in regno cœlorum.

Talia generant ſæpe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ & diſſenſiones, dum iſte illum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbè præferre.

Talia autem velle ſcire & inveſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis; quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione conſiſtit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel illos ampliori affectu, ſed humano potiùs quàm divino.

Ego ſum, qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiam, ego præſtiti gloriam.

Ego novi ſingulorum merità; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ.

Ego præſcivi dilectos ante ſæcula: ego eos elegi de mundo, non ipſi me præelegerunt.

Ego vocavi per gratiam, attraxi per misericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias.

Ego infudi consolationes magnificas, ego dedi perseverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum & novissimum agnosco; ego omnes inæstimabili dilectione amplector.

Ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis; ego super omnia benedicendus sum, & honorandus in singulis, quos sic gloriosè magnificavi & prædestinavi, sine ullis præcedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; *quia pusillum & magnum ego feci.*

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in regno cœlorum.

Omnes unum sunt per charitatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, & omnes in unum se diligunt.

5. Adhuc autem (quod multò altius est) plùs me, quàm se & sua me-

 rita,

sita, diligunt.

Nam supra se rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitive quiescunt.

Nihil est, quod eos avertere possit aut deprimere: quippe qui æternâ veritate pleni, igne exardescunt inextinguibilis charitatis.

Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum statu disserere, qui non nôrunt nisi privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis est ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati, rarò aliquem perfecta dilectione spirituali diligere nôrunt.

Multum adhuc naturali affectu, & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur: & sicut in inferioribus se habent, ita & de cælestibus imaginantur.

Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminat

minati viri per revelationem supernam speculantur.

7. Cave ergo fili, de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage & intende, ut vel minimus in regno DEI queas inveniri.

Et si quispiam sciret, quis alio sanctior esset, vel major haberetur in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in majorem nominis mei laudem exsurgeret?

Multò acceptiùs DEO facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum parvitate cogitat, & quàm longè à perfectione Sanctorum distat; quàm is, qui de eorum majoritate vel parvitate disputat.

Meliùs est Sanctos devotis precibus & lacrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare: quàm eorum secreta vana inquisitione perscrutari.

8. Illi bene & optimè contentantur,

tur, si homines scirent contentari vaniloquia sua compescere.

Non gloriantur de propriis meriti[s] quippe qui sibi nihil bonitatis adscr[i]bunt: sed totum mihi; quoniam ips[is] cuncta ex infinita charitate mea d[o]navi.

Tanto amore divinitatis, & gaudi[o] supereffluenti replentur; ut nihil e[is] desit gloriæ, nihilque possit deesse fe[]licitatis.

Omnes Sancti, quantò altiores i[n] gloria, tantò humiliores in seipsis & mihi viciniores & dilectiores exi[]stunt.

Ideoque habes scriptum, quia *mit[]tebant coronas suas ante Deum, & ce[]ciderunt in facies suas coram Agno & adoraverunt viventem in sæcula sæ[]culorum.*

9. Multi quærunt, quis major sit i[n] regno DEI: qui ignorant, an cum mi[]nimis erunt digni computari.

Magnum est, vel minimum esse i[n] cœlo, ubi omnes magni sunt: qui[a] omnes filii DEI vocabuntur & erunt.

Mini-

Minimus erit in mille & peccator
ntum annorum morietur. *Isaiæ* 65.
Cùm enim quærerent discipuli, quis
ajor esset in regno cœlorum; tale
dierunt responsum.

*Nisi conversi fueritis, & efficiamini
ut parvuli, non intrabitis in regnum
elorum. Quicunque ergo humiliave-
t se, sicut parvulus iste, major est in
gno cœlorum. Matth.* 18.

10. Væ eis, qui cum parvulis hu-
iliare se sponte dedignantur: quoni-
n humilis janua regni cœlestis eos
on admittet intrare.

Væ autem *divitibus, qui habent hìc
nsolationes suas:* quia pauperibus
itrantibus in regnum DEI, ipsi sta-
unt foris ejulantes.

Gaudete humiles, & exultate pau-
eres, quia vestrum est regnum DEI,
tamen in veritate ambulatis.

Cap. LIX.

Quòd omnis spes & fiducia in solo DEO est figenda.

DOmine, quæ est fiducia mea,
quam

quam in hac vita habeo? aut q majus ſolatium meum, ex omni apparentibus ſub cœlo?

Nonne tu, Domine DEus meus, jus miſericordiæ non eſt numerus

Ubi mihi bene fuit, ſine te? A quando malè eſſe potuit, præſente t

Malo pauper eſſe propter te, qu dives ſine te.

Eligo potiùs tecum in terra pereg nari, quàm ſine te cœlum poſſide Ubi tu, ibi cœlum: atque ibi mo & infernus, ubi tu non es.

Tu mihi in deſiderio es: & ideo p te gemere, clamare, & exorare n ceſſe eſt.

In nullo denique poſſum plenè co fidere, qui in neceſſitatibus auxili tur opportuniùs, niſi in te ſolo DE meo.

Tu es ſpes mea, tu fiducia mea; t conſolator meus, & fideliſſimus i omnibus.

2. Omnes, quæ ſua ſunt, quærunt tu ſalutem meam, & profectum me um ſolummodo prætendis, & omni

bonum mihi convertis.
tiam ſi variis tentationibus & ad-
ſitatibus exponas, hoc totum ad u-
tatem meam ordinas, qui mille mo-
dilectos tuos probare conſueviſti.
n qua probatione non minùs dili-
debes & laudari, quàm ſi cœleſti-
; conſolationibus me repleres.
. In te ergo, Domine Deus, pono
am ſpem meam & refugium: in te
nem tribulationem & anguſtiam
am conſtituo; quia totum infir-
ım & inſtabile invenio, quidquid
ra te conſpicio.
Non enim proderunt multi amici,
que fortes auxiliarii adjuvare po-
unt, nec prudentes conſiliarii re-
nſum utile dare, neque libri do-
rum conſolari, nec aliqua pretioſa
ſtantia liberare, nec locus aliquis
retus & amœnus contutari: ſi tu
e non aſſiſtas, juves, confortes,
nſoleris, inſtruas, & cuſtodias.
4. Omnia namque, quæ ad pacem
lentur eſſe, & felicitatem haben-
m, te abſente nihil ſunt, nihilque
feli-

felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum, altitudo vitæ, & profunditas eloqu orum tu es: & in te ſuper omnia ſp rare, fortiſſimum ſolatium ſervoru tuorum.

Ad te ſunt oculi mei, in te confid DEus meus, miſericordiarum Pate

Benedic & ſanctifica animam mea benedictione cœleſti, ut fiat habit tio ſancta tua, & ſedes æternæ glori tuæ: nihilque in templo tuæ dignit tis inveniatur, quod oculos tuæ m jeſtatis offendat.

Secundùm magnitudinem bonitat tuæ, & multitudinem miſerationu tuarum, reſpice in me, & exaudi or tionem pauperis ſervi tui, longè ex lantis in regione umbræ mortis.

Protege & conſerva animam ſervu li tui, inter tot diſcrimina vitæ co ruptibilis; ac comitante gratiâ tu dirige per viam pacis, ad patriam pe petuæ claritatis. Amen.

FINIS Lib. III.

THO

THOMÆ A KEMPIS CANONICI REGULARIS Ordinis S. Augustini,

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER QUARTUS.

De Sacramento Altaris.

CAPUT I.

Devota exhortatio ad sacram Communionem.

VOX CHRISTI.

VEnite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, dicit Dominus.

Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita.

Accipite & comedite, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sangvinem, in me manet, & ego in illo. Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.

CA-

Cap. I.

Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.

Vox Discipuli.

1. HÆc sunt verba tua Christe, Ve ritas æterna, quamvis non un tempore prolata, nec uno in loc conscripta.

Quia ergo tua sunt, & vera, gra tanter mihi & fideliter cuncta sun accipienda.

Tua sunt, & tu ea protulisti: & me quoque sunt, quia pro salute mea e edidisti.

Libenter suscipio ea ex ore tuo, u arctiùs inserantur cordi meo.

Excitant me verba tantæ pietati plena dulcedinis & dilectionis: se terrrent me delicta propria: & ad ca pienda tanta mysteria, me reverbera impura conscientia.

Provocat me dulcedo verborun tuorum: sed onerat me multitudo vi tiorum meorum.

2. Jubes, ut fiducialiter ad te acce dam, si tecum velim habere partem

ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam & gloriam.

Venite, inquis, *ad me omnes, qui laboratis & onerati estis & ego reficiam vos.*

O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quòd tu, Domine DEus meus, egenum & pauperem invitas ad Communionem tui sanctissimi Corporis.

Sed quis ego sum, Domine, ut ad te præsumam accedere?

Ecce, cœli cœlorum te non capiunt; & tu dicis: *Venite ad me omnes.*

3. Quid sibi vult ista piissima dignatio, & tam amicabilis invitatio?

Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim præsumere?

Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpius offendi benignissimam faciem tuam?

Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt sancti & justi; & tu dicis: *Venite ad me omnes.*

Nisi tu Domine hoc diceres, quis

verum esse crederet?

Et nisi tu juberes, quis accedere attentaret?

4. Ecce Noê vir justus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur: & ego quomodo me potero unâ horâ præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam?

Moyses famulus tuus magnus, & specialis amicus tuus, Arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundissimo vestivit auro, ut tabulas Legis in ea reponeret: & ego putrida creatura, audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem, tam facilè suscipere?

Salomon sapientissimus Regum Israël, templum magnificum, septem annis in laudem nominis tui ædificavit:

Et octo diebus festum dedicationis ejus celebravit: mille hostias pacificas obtulit: & arcam fœderis in clangore buccinæ & jubilo in locum sibi præparatum solemniter collocavit.

Et ego infelix & pauperrimus homi-

num, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devotè novi horam; & utinam vel semel dignè ferè mediam!

5. O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere studuerunt! Heu, quàm pusillum est quod ago, quàm breve expleo tempus, cùm me ad communicandum dispono! Raro totus collectus, rarissimè ab omni distractione purgatus.

Et certe in tua salutari Deitatis præsentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio: nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, sed Angelorum Dominum, suscepturus sum hospitio.

6. Est tamen valdè magna distantia inter Arcam fœderis cum suis reliquiis: & mundissimum Corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa sacrificia futurorum præfigurativa, & veram Corporis tui hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivam.

Quare igitur non magis ad tuam

venerabilem inardesco præsentiam.

Cur non majori me præparo solicitudine ad tua sancta sumenda; quando illi antiqui sancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes cum universo populo, tantum devotionis demonstrarunt affectum erga cultum divinum?

7. Saltavit devotissimus Rex David coram Arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diversi generis organa; psalmos edidit & cantari instituit cum lætitia, cecinit & ipse frequenter in cythara, Spiritûs S. afflatus gratia: docuit populum Israël toto corde DEum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis exstitit recordatio coram Arca testamenti; quanta nunc mihi & omni populo Christiano, habenda est reverentia & devotio in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi?

8. Currunt multi ad diversa loca, pro visitandis reliquiis Sanctorum: & mi-

irantur auditis geſtis eorum, ampla dificia templorum inſpiciunt, & oculantur ſericis & auro involuta ſara oſſa ipſorum.

Et ecce, tu præſens es hìc apud me n altari, DEus meus, Sanctus ſanctoum, Creator hominum, & Dominus Angelorum.

Sæpè in talibus videndis curioſitas ſt hominum, & novitas inviſorum, & nodicus reportatur emendationis ructus: maximè ubi eſt tam levis, ſie vera contritione, diſcurſus.

Hìc autem in Sacramento altaris tous præſens es, Deus meus, homo Chritus JEſus: ubi & copioſus percipitur ternæ ſalutis fructus, quotieſcunque ueris dignè ac devotè ſuſceptus.

Ad iſtud verò non trahit levitas aiqua, nec curioſitas aut ſenſualitas: ed firma fides, devota ſpes, & ſincea charitas.

9. O inviſibilis conditor mundi DEus, quàm mirabiliter agis nobiſcum? quàm ſuaviter & gratioſè cum electis tuis diſponis quibus temetipſum

ipſum in Sacramento ſumendum proponis?

Hoc namque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter devotorum corda trahit, & accendit affectum.

Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc digniſſimo Sacramento magnam devotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

10. O admirabilis & abſcondita gratia Sacramenti, quàm nôrunt tantùm Chriſti fideles! infideles autem, & peccatis ſervientes, experiri non poſſunt. In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa: & per peccatum deformata, redit pulchritudo.

Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantùm mens, ſed & debile corpus vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

11. Dolendum tamen valde & miſerandum ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quòd non majori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum: in

quo

quo tota spes salvandorum consistit, & meritum.

Ipse enim est sanctificatio nostra & redemptio: ipse consolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio.

Dolendum itaque valdè, quòd multi tam parum hoc salutare mysterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum conservat universum.

Heu cæcitas, & duritia cordis humani tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluere!

11. Si enim hoc sanctissimum Sacramentum in uno tantùm celebraretur loco, & ab uno tantùm consecraretur sacerdote in mundo: quanto putas desiderio ad illum locum, & ad talem DEi sacerdotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent?

Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, & in multis locis offertur Christus, ut tantò major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quantò latiùs est sacra Communio diffusa per orbem.

Gratia tibi Iesu bone, pastor æterne qui nos pauperes & exules dignatus es pretioso Corpore & Sangvine tuo reficere: & ad hæc mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Cap. II.

Quòd magna bonitas, & charitas DEI in Sacramento homini exhibetur.

Vox Discipuli.

1. SUper bonitate tua, & magna misericordia tua Domine confisus, accedo æger ad Salvatorem, esuriens & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, servus ad Dominum, creatura ad creatorem, desolatus ad meum pium consolatorem.

Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego sum, ut præstes mihi teipsum?

Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire?

Tu nôsti servum tuum, & scis quia

nil

nil boni in se habet, unde hoc illi præstes.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem.

Propter temetipsum enim hoc facis non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commendetur.

Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri jussisti, placet & mihi dignatio tua? & utinam iniquitas mea non obsistat.

2. O dulcissime & benignissime Iesu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri Corporis tui debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur:

Sed quid cogitabo in hac Communione, in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè suscipere desidero?

Quid cogitabo melius & salubrius,

nisi meipsum totaliter humiliando coram te; & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me?

3. Laudo te, DEus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subjicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

Ecce tu Sanctus Sanctorum, & ego sordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invitas ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cœlestem cibum, & *panem Angelorum* ad manducandum: non alium sanè, quàm teipsum, *panem vivum, qui de cælo descendisti, & das vitam mundo.*

4. Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit! quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur.

O quàm salutare & utile consilium tuum: cùm istud instituisti! quàm suave & jucundum convivium, cùm teipsum in cibum donâsti!

O quàm admirabilis operatio tua Do-

Domine! quàm potens virtus tua! Quàm ineffabilis veritas tua!

Dixisti enim, & facta sunt omnia: Et hoc factum est, quod ipse jussisti.

5. Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quòd tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo, sub modica specie panis & vini integer contineris, & sine consumptione à sumente manducaris.

Tu Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis, conserva cor meum & corpus immaculatum: ut lætâ & purâ conscientiâ sæpius tua valeam celebrare mysteria: & ad meam perpetuam accipere salutem; quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne sanxisti & instituisti.

6. Lætare anima mea, & gratias age DEo pro tam nobili munere & solatio singulari, in hac lacrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties hoc mysterium recolis, & Christi Corpus accipis: toties

tuæ

tuæ redemptionis opus agis, & pa-
ticeps omnium meritorum Christi e-
ficeris.

Charitas etenim Christi nunqua-
minuitur, & magnitudo propitiati-
nis ejus nunquam exhauritur.

Ideo nova semper mentis renovat-
ne ad hoc disponere te debes, & ma-
gnum salutis mysterium attenta co-
siderarione pensare.

Ita magnum, novum, & jucundu-
tibi videri debet, cùm celebras, a-
Missam audis? ac si eodem die Christu-
primùm in uterum Virginis descen-
dens, homo factus esset, aut in cruc-
pendens, pro salute hominum pate-
retur & moreretur.

Cap. III.

Quòd utile sit sæpè communicare.

Vox Discipuli.

1. Ecce, ego ad te venio, Domin-
ut bene mihi sit ex munere tuo
& lætificer in convivio sancto tuo
quod parasti in dulcedine tua paupe-
ri Deus.

Ecc

Ecce in te eſt totum, quod deſiderare poſſum & debeo; tu ſalus mea & edemptio, ſpes & fortitudo, decus & loria.

Lætifica ergò hodie *animam ſervi tui, uoniam ad te* Domine JEſu *animam neam levavi.*

Deſidero te nunc devotè ac reverenter ſuſcipere; cupio te in domum neam inducere, quatenus cum Zahæo merear à te benedici, ac inter ilios Abrahæ computari.

Anima mea Corpus tuum concupicit, cor meum tecum uniri deſiderat.

2. Trade te mihi, & ſufficit. Nam ræter te, nulla conſolatio valet.

Sine te eſſe nequeo; & ſine viſitaione tua, vivere non valeo.

Ideoque oportet me frequenter ad e accedere, & in remedium ſalutis neæ recipere: ne fortè deficiam in via, i fuero cœleſti fraudatus alimonia.

Sic enim tu miſericordiſſime JEſu, Prædicans populis, & varios curans langvores, aliquando dixiſti: *Nolo eos jejunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via.*

Age igitur hoc mecum modo, q
te pro fidelium consolatione in Saci
mento reliquisti.

Tu es enim suavis refectio animæ
qui te dignè manducaverit, partice
& hæres erit æternæ gloriæ.

Necessarium quidem mihi est, q
tam sæpè laboro & pecco, tam ci
torpesco & deficio; ut per frequent
orationes & confessiones, ac sacra
Corporis tui perceptionem, me ren
vem, mundem & accendam: ne for
diutiùs abstinendo, à sancto proposi
defluam.

3. Proni enim sunt sensus homin
ad malum ab adolescentia sua; & n
succurrat divina medicina, labitur h
mo mox ad pejora.

Retrahit ergo sancta Communio
malo, & confortat in bono.

Si enim modo tam sæpè neglige
sum & tepidus, quando communic
aut celebro; quid fieret, si medela
non sumerem, & tam grande juv
men non quærerem?

Et licet omni die non sim aptus, n

ad celebrandum bene dispositus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

Nam hæc est una principalis fidelis animæ consolatio, quamdiu peregrinatur à te in mortali corpore, ut sæpiùs memor DEI sui, dilectum suum devota suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quòd, tu Domine DEus, Creator & vivificator omnium spirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota divinitate tua ac humanitate ejus impinguare esuriem.

O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur devotè suscipere, & in tui susceptione spirituali gaudio repleri!

O quàm magnum suscipit Dominum, quàm dilectum inducit hospitem, quàm jucundum recipit socium, quàm fidelem acceptat amicum, quàm speciosum & nobilem amplectitur sponsum præ omnibus dilectis, & super omnia desiderabilia amandum!

Sile-

Sileant à facie tua (dulcissime dilect meus) cœlum & terra, & omnis orn tus eorum; quoniam quidquid laud habent ac decoris, ex dignatione tu est largitatis, nec ad decorem tui pe venient nominis, cujus sapientiæ no est numerus.

CAP. IV.

Quòd multa bona præstantur devo communicantibus.

VOX DISCIPULI.

1. DOmine DEus meus, præveni se vum tuum in benedictionibu dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnif cum Sacramentum dignè ac devot merear accedere.

Excita cor meum in te, & à grav torpore exue me. Visita me in salutar tuo, ad gustandum in spiritu suavita tem tuam, quæ in hoc Sacramentc tanquam in fonte, plenariè latet.

Illumina quoque oculos meos, ad intuendum tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora.

Est enim operatio tua, non human poten

otentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio.

Non enim ad hæc capienda, & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ Angelicam etiam subtilitatem transcendunt.

Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare & capere?

2. Domine; in simplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua jussione, ad te cum spe ac reverentia accedo: & verè credo, quia tu præsens es hic in Sacramento, Deus & homo.

Vis ergo, ut te suscipiam, & meipsum tibi in charitate uniam.

Unde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam: ut totus in te liquefiam, & amore perfluam, atque de nulla aliena consolatione ampliùs me intromittam.

Est enim hoc altissimum & dignissimum Sacramentum, salus animæ & corporis, medicina omnis spiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, passiones frænantur, tentationes vincuntur

cuntur aut minuuntur: gratia maj
infunditur, virtus incepta augetu
firmatur fides, spes roboratur, & cl
ritas ignescit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus
& adhuc sæpius largiris in Sacrame
to, dilectis tui devotè communica
tibus, DEus meus, susceptor anin
meæ, reparator infirmitatis human
& totius dator consolationis intern

Nam multam ipsis consolatione
adversùs variam tribulationem infu
dis, & de imo dejectionis propriæ
spem tuæ protectionis erigis, atque n
va quadam gratiâ eos intus recreas
illustras: ut qui anxii primum, & si
affectione se ante communionem se
serant; postea refecti cibo potuq; c
lesti, in melius se mutatos invenia

Quod idcircò cum electis tuis di
pensanter agis, ut veraciter agnoscan
& patienter experiantur, quantum i
firmitatis ex seipsis habeant, & qui
bonitatis ac gratiæ ex te consequar
tur.

Quia ex semetipsis frigidi, duri,
inde

devoti: ex te autem ferventes, ala-
es, & devoti esse merentur.
Quis enim ad fontem suavitatis hu-
iliter accedens, non modicum sua-
tatis inde reportat?
Aut quis juxta copiosum ignem
ans, non parum caloris inde percipit?
Et tu fons es semper plenus & su-
erabundans, ignis jugiter ardens, &
unquam deficiens.
4. Unde si mihi non licet haurire de
enitudine fontis, nec usque ad sa-
etatem portare, apponam tamen os
eum ad foramen cœlestis fistulæ: ut
ltem modicam inde guttulam ca-
iam ad refocillandam sitim meam,
t non penitùs exarescam.
Et si necdum totus cœlestis & tam
gnitus, ut Cherubim & Seraphim,
se possum: conabor tamen devotio-
i insistere, & cor meum præparare,
t vel modicam divini incendii flam-
iam ex humili sumptione vivifici
acramenti conquiram
Quidquid autem mihi deest, JEsu
one, Salvator sanctissime, tu pro me
sup-

supple benignè ac gratiose, qui omn[es]
ad te dignatus es vocare, dicens: *V[e]-*
nite ad me omnes, qui laboratis & [o]-
nerati estis, & ego reficiam vos.

5. Ego quidem laboro in sudore vu[l]tûs mei, dolore cordis torqueor, pe[c]catis oneror, tentationibus inquieto[r] multis malis passionibus implicor [&] premor: & non est, qui adjuvet, no[n] est, qui liberet, & salvum faciat, nisi t[u] Domine Deus Salvator meus, cui com[-]mitto me & omnia mea, ut me cust[o]dias & perducas in vitam æternam.

Suscipe me in laudem & gloria[m] nominis tui, qui Corpus tuum [&] Sanguinem in cibum & potum mi[hi] parâsti.

Præsta Domine Deus salutaris me[-]us, ut cum frequentatione mysteri[i] tui, crescat meæ devotionis affectu[s].

Cap. V.

De dignitate Sacramenti, & statu Sacerdotali.

Vox Dilecti.

1. SI haberes Angelicam puritatem & sancti Joannis Baptistæ sancti-

tatem:

tatem: non esses dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo consecret & tractet Christi Sacramentum, & sumat in cibum panem Angelorum.

Grande mysterium, & magna dignitas Sacerdotum: quibus datum est, quod Angelis non est concessum.

Soli namque Sacerdotes ritè in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi, & Corpus Christi consecrandi.

Sacerdos quidem minister est DEI, utens verbo DEI, per jussionem & institutionem DEI: DEus autem ibi principalis est auctor, & invisibilis operator, cui subest omne, quod voluerit, & paret omne, quod jusserit.

2. Plùs ergo credere debes DEO omnipotenti, in hoc excellentissimo Sacramento, quàm proprio sensui, aut alicui signo visibili.

Ideoque cum timore & reverentia ad hoc opus est accedendum.

Attende tibi, & vide cujus ministe-

rium tibi traditum eſt per impoſiti
nem manuum Epiſcopi.

Ecce, Sacerdos factus es, ad cel
brandum conſecratus; vide nunc,
fideliter & devotè, in ſuo tempor
DEO ſacrificium offeras; & teipſu
irreprehenſibilem exhibeas.

Non alleviâſti onus tuum, ſed a
ctiori jam alligatus es vinculo diſc
plinæ, ad majorem teneris perfecti
nem ſanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus deb
eſſe ornatus, & aliis bonæ vitæ exen
plum præbere.

Ejus converſatio non cum popul
ribus & communibus hominum vi
ſed cum Angelis in cœlo, aut cum pe
fectis viris in terra.

3. Sacerdos ſacris veſtibus indutu
Chriſti vices gerit, ut DEum pro ſ
& pro omni populo ſuppliciter
humiliter roget.

Habet ante ſe & retrò Dominic
crucis ſignum, ad memorandam ji
giter Chriſti paſſionem. Ante ſe cr
cem in caſula portat, ut Chriſti veſt

gia diligenter inspiciat, & sequi ferventer studeat.

Post se cruce signatus est, ut adversa quælibet ab aliis illata, clementer pro DEO tolleret.

Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat: post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat:

Nec ab oratione & oblatione sancta torpescat, donec gratiam & misericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, DEum honorat: Angelos lætificat; Ecclesiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præstat; & sese omnium bonorum participem efficit.

Cap. VI.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

Vox Discipuli.

1. Cùm tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penso, valde contremisco, & in meipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio:

& si indignè me ingessero, offensam incurro.

Quid ergo faciam, DEus meus, auxiliator meus, & consiliator in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium, sacræ Communioni congruum.

Utile est enim scire, qualiter scilicet devotè ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum & divinum sacrificium.

Cap. VII.

De discussione propriæ conscientiæ, & emendationis proposito.

Vox Dilecti.

1. SUper omnia, cum summa humilitate cordis & supplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris DEI, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum & sumendum, oportet DEI accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conscientiam tuam: & pro posse tuo, vera contritione

tione & humili confessione, eam munda & clarifica: ita ut nihil grave habeas, aut scias, quod te remordeat, & liberum accessum impediat.

Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas & gemas.

Et si tempus patitur, DEO in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2. Ingemisce & dole, quod adhuc ita carnalis sis & mundanus: tam immortificatus à passionibus: tam plenus concupiscentiarum motibus:

Tam incustoditus in sensibus exterioribus: tam sæpe multis vanis phantasiis implicatus:

Tam multum inclinatus ad exteriora; tam negligens ad interiora.

Tam levis ad risum & dissolutionem: tam durus ad fletum & compunctionem:

Tam promptus ad laxiora, & carnis commoda: tam segnis ad rigorem & fervorem.

Tam curiosus ad nova audienda & pulchra intuenda: tam remissus ad humilia & abjecta amplectenda.

Tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum; tam tenax ad retinendum:

Tam inconsideratus in loquendo: tam incontinens in tacendo.

Tam incompositus in moribus: tam importunus in actibus.

Tam effusus super cibum: tam surdus ad DEI verbum:

Tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem.

Tam vigilans ad fabulas: tam somnolentus ad vigilias sacras.

Tam festinus ad finem: tam vagus ad attendendum:

Tam negligens in Horis persolvendis: tam tepidus in celebrando: tam aridus in communicando.

Tam citò distractus: tam raro plenè tibi collectus.

Tam subitò commotus ad iram: tam facilis ad alterius displicentiam.

Tam pronus ad judicandum: tam rigidus ad arguendum. Tam

Tam lætus ad prospera: tam debilis in adversis.

Tam sæpe multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna displicentia propriæ infirmitatis confessis ac deploratis, firmū statue propositum semper emendandi vitam tuam, & in meliùs proficiendi.

Deinde cum plena resignatione, & integra voluntate, offer teipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum; corpus tuum scilicet & animam mihi fideliter committendo.

Quatenus & sic dignè merearis ad offerendum DEO sacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior, & satisfactio major pro peccatis diluendis, quàm seipsum purè & integrè, cum oblatione Corporis Christi, in Missa, & in Communione DEO offerre.

Si fecerit homo, quod in se est, & verè pœnituerit: quotiescunque pro

venia & gratia ad me accesserit, *Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat: quoniam peccatorum suorum non recordabor amplius*, sed cuncta sibi indulta erunt.

Cap. VIII.

De oblatione Christi in cruce, & propria resignatione.

Vox Dilecti.

1. Sicut ego meipsum, expansis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis DEO Patri sponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinæ placationis transiret.

Ita debes & tu temetipsum mihi voluntariè in oblationem puram & sanctam, quotidie in Missa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre.

Quid magis à te requiro, quàm ut te studeas mihi ex integro resignare.

Quidquid præter teipsum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, sed te.

2. Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi, & da te totum pro DEO, & erit accepta oblatio.

Ecce, ego me totum obtuli patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum, & Sanguinem in cibum, ut totus tuus essem, & tu meus permaneres.

Si autem in teipso steteris, nec spontè te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio.

Igitur omnia opera tua præcedere debet spontanea tui ipsius in manus DEI oblatio, si libertatem consequi vis & gratiam.

Ideo enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia seipsos ex toto abnegare nesciunt.

Est firma sententia mea: *Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus.* Tu ergo, si optas meus esse discipulus, offer teipsum mihi, cum omnibus affectibus.

CAP. IX.

Quòd nos, & omnia nostra DEO debemus offerre, & pro omnibus orare

VOX DISCIPULI.

1. DOmine, omnia tua sunt, quæ in cœlo sunt, & quæ in terra.

Desidero meipsum tibi in spontaneam oblationem offerre,& tuus perpetuò permanere.

Domine, in simplicitate cordis mei offero meipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium, & in sacrificium laudis perpetuæ.

Suscipe me, cum hac sancta oblatione tui pretiosi Corporis; quam tibi hodie in præsentia Angelorum, invisibiliter assistentium offero: ut sit pro me & pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commisi coram te & sanctis Angelis tuis, à die quo primum peccare potui usque ad horam hanc, super placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas & comburas ign

gne charitatis tuæ, & deleas universas maculas peccatorum meorum; & conscientiam meam ab omni delicto emundes: & restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi; omnia mihi plenè indulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando?

Deprecor te, exaudi me propitius, ubi asto coram te DEus meus.

Omnia peccata mea mihi maximè displicent, nolo ea unquam ampliùs perpetrare; sed pro eis doleo, & dolebo quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro posse satisfacere.

Dimitte mihi DEus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum: salva animam meam, quam pretioso Sanguine tuo redemisti.

Ecce committo me misericordiæ tuæ, resigno me manibus tuis.

Age mecum secundùm bonitatem tuam, non secundùm meam malitiam & iniquitatem.

4. Offero tibi etiam omnia bo
mea, quamvis valde pauca & imperf
cta; ut tu ea emendes & ſanctifice
ut ea grata habeas, & accepta tibi f
cias, & ſemper ad meliora trahas; n
non ad beatum ac laudabilem finer
me pigrum & inutilem homuncio
nem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia d
ſideria devotorum, neceſſitates paren
tum, amicorum, fratrum, ſororum
omniumque charorum meorum;
eorum qui mihi vel aliis propter a
morem tuum benefecerunt.

Et qui orationes & Miſſas pro ſe, ſu
isque omnibus dici à me deſideravere
runt & petierunt: ſive in carne adhu
vivant, ſive jam ſæculo defuncti ſun

Ut omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ
opem conſolationis, protectionem
periculis, liberationem à pœnis, adve
nire ſentiant, & ut ab omnibus ma
lis erepti, gratias tibi magnificas læt
perſolvant.

6. Offero etiam tibi preces & ho
ſtias placationis, pro illis ſpecialiter

ui me in aliquo læſerunt, contriſtâ-
ınt, aut vituperaverunt, vel aliquod
amnum vel gravamen intulerunt.
Pro his quoque omnibus, quos ali-
uando contriſtavi, conturbavi, gra-
avi, & ſcandalizavi, verbis, factis,
ienter vel ignoranter: ut nobis o-
nibus pariter indulgeas peccata no-
ra & mutuas offenſiones.
Aufer Domine à cordibus noſtris
nnem ſuſpicionem, indignationem,
am & diſceptationem, & quidquid
teſt charitatem lædere,& fraternam
lectionem minuere.
Miſerere, miſerere Domine, miſeri-
rdiam tuam poſcentibus, da gratiam
digentibus & fac nos tales exiſtere,
t ſimus digni gratiâ tuâ perfrui, & ad
tam proficiamus æternam. Amen.

Cap. X.

Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.

Vox Dilecti.

FRequenter recurrendum eſt ad fontem gratiæ & divinæ miſeri-
cor-

cordiæ, ad fontem bonitatis &; toti puritatis: quatenus à passionibus tu &vitiis curari valeas;& contra univ sas tentationes & fallacias diaboli fo tior vigilantiorque effici merearis.

Inimicus sciens fructum & reme um maximum in sacra Communio positum, omni modo & occasione i titur fideles & devotos, quantum pr valet, retrahere & impedire.

2.Cùm enim quidam sacræ Comm nioni se aptare disponunt, pejor satanæ immissiones patiuntur.

Ipse nequam spiritus (ut in Job sc bitur) venit inter filios DEI, ut sol illos nequitiâ suâ perturbet, aut tir dos nimiùm reddat & perplexos: qu tenus affectum eorum minuat, vel dem impugnando auferat: si fortè omninò Communionem relinqua aut cum tepore accedant.

Sed non est quidquam curandi de versutiis & phantasiis illius, qu tumlibet turpibus & horridis; cuncta phantasmata in caput ejus si retorquenda.

C

Contemnendus est miser, & deridendus; nec propter insultus ejus & commotiones, quas suscitat, sacra est omittenda Communio.

3. Sæpe etiam impedit nimia solicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confessione facienda. Age secundùm consilium sapientum, & depone anxietatem & scrupulum: quia gratiam DEI impedit, & devotionem mentis destruit.

Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem: sed vade citiùs confiteri, & omnes offensiones aliis libenter indulge.

Si verò tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, & DEus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre Communionem?

Expurga te cum primis, exspue velociter venenum, festina accipere remedium, & senties meliùs, quàm si diu distuleris.

Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet: & sic diu posses à Communione impediri, & magis ineptus fieri.

Quantò citiùs vales, à præsenti gravitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione transire, & ob quotidiana obstacula se à divinis sequestrare.

Imò plurimum nocet, diu Communionem protelare; nam & gravem torporem consuevit inducere.

Proh dolor! quidam tepidi & dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem sacram idcircò differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur.

5. Heu, quàm modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui sacram communionem tam faciliter postponunt!

Quàm felix ille & DEO acceptus habetur, qui sic vivit, & in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus, & bene affectatus esset, si ei liceret,

tet, & sine nota agere posset.

Si quis interdum abstinet humilitatis gratiâ, aut legitima impediente causa, laudandus est de reverentia.

Si autem torpor obrepserit, seipsum excitare debet, & facere quod in se est; & Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6. Cùm verò legitimè præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & sic non carebit fructu Sacramenti.

Potest enim quilibet devotus, omni die & omni hora, ad spiritualem Christi Communionem salubriter & sine prohibitione accedere:

Et tamen certis diebus, & statuto tempore Corpus sui Redemptoris, cum affectuosa reverentia Sacramentaliter debet suscipere, & magis laudem DEi & honorem prætendere, quàm suam consolationem quærere.

Nam toties mysticè communicat, & invisibiliter reficitur, quoties in-

carnationis Christi mysterium, passionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur.

7. Qui aliter se non præparat, nisi instante festo, vel consvetudine compellente, sæpiùs imparatus erit.

Beatus, qui se Domino in holocaustum offert, quoties celebrat aut communicat.

Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus, sed serva bonũ communem modum, cum quibus vivis.

Non debes aliis generare molestiam & tædium, sed communem servare viam secundùm majorum institutionem: & potiùs aliorum servire utilitati quàm propriæ devotioni vel affectui.

Cap. XI.

Quòd Corpus Christi & sacra Scriptura maximè sint animæ fideli necessaria.

Vox Discipuli.

1. O Dulcissime Domine Jesu, quanta est dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo: ubi ei

ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus dilectus ejus super omnia desideria cordis ejus desiderabilis.

Et mihi quidem dulce foret, in præsentia tua ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare.

Sed ubi est hæc devotio? ubi lacrymarum sanctarum copiosa effusio?

Certè in conspectu tuo & sanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere.

Habeo enim te in Sacramento verè præsentem, quamvis aliena specie occultatum.

2. Nam in propria & divina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent; sed neque totus mundus in fulgore gloriæ majestatis tuæ subsisteret.

In hoc ergo imbecillitati meæ consulis, quòd te sub Sacramento abscondis.

Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in cœlo; sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie &

ſinè velamine.

Me oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur.

Cùm autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabit uſus Sacramentorum; quia Beati in gloria cœleſti non egent medicamine Sacramentali:

Gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus ſpeculantes; & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati guſtant Verbum DEi caro factum, ſicut fuit ab initio & manet in æternum.

3. Memor horum mirabilium, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium: quia quamdiu Dominum meum apertè in ſua glòria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conſpicio & audio.

Teſtis es tu mihi DEus, quod nulla res me poteſt conſolari, nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari!

Sed non eſt hoc poſſibile, durante me

me in hac mortalitate.

Ideo oportet ut me ponam ad magnam patientiam, & meipsum in omni desiderio tibi submittam.

Nam & Sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ exspectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi speraverunt, ego spero: quo illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido.

Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum.

Habeo etiam libros sanctos pro solatio & vitæ speculo; atque super hæc omnia sanctissimum Corpus tuum pro singulari remedio & refugio.

4. Duo namque mihi necessaria permaximè sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita.

In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo scilicet & lumine.

Dedisti itaque mihi infirmo sacrum

Corpus tuum ad refectionem menti & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis, verbum tuum.

Sine his duobus bene vivere non possem: nam verbum Dei, lux animæ meæ; & Sacramentum tuum, panis vitæ.

Hæc possunt etiam dici mensæ duæ hinc & inde in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ positæ.

Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, Corpus Christi pretiosum:

Altera est divinæ legis continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt Sancta Sanctorum, perducens.

Gratias tibi Domine JEsu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos Prophetas & Apostolos, aliosque Doctores, ministrasti.

5. Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandum toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typi

typicum, sed tuum sanctissimum Corpus & Sangvinem proposuisti manducandum: lætificans omnes fideles convivio sacro, & calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciæ paradisi, & epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suavitate feliciori.

6. O quàm magnum & honorabile est officium Sacerdotum, quibus datum est Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & cæteris ministrare!

O quàm mundæ debent esse manus illæ, quàm purum os, quàm sanctum corpus, quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis.

Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum & utile procedere debet verbum, qui tam sæpè Christi accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus simplices & pudici, qui Christi Corpus solent intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ: quæ Creatorem cœli & terræ solent contrectare.

Sacerdotibus ſpecialiter in lege dicitur: *Sancti eſtote; quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.*

8. Adjuvet nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, dignè ac devotè tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus.

Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus: concede nobis tam dignè flere mala quæ geſſimus; & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi ferventiùs de cætero ſervire.

Cap. XII.

Quòd magnâ diligentiâ ſe debeat Communicaturus Chriſto præparare.

Vox Dilecti.

1. Ego ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis.

Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ.

Para mihi cœnaculum, grande ſtratum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis.

Si

Si vis ut veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculnm.

Exclude totum sæculum, & omnem vitiorum tumultum: sede tanquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans suo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non posse satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamsi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex sola pietate & gratia mea permitteris ad mensam meam accedere: ac si mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, nisi se humiliando & ei regratiando.

Fac, quod in te est, & diligenter facito: non ex consvetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reverentia & affectu, accipe Corpus dilecti Do-

mini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi: ego juſſi fieri; ego ſupplebo, quod tibi deeſt; veni & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum.

Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio.

Tu venis ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non ſolùm te præpares ad devotionem ante Communionem, ſed ut etiam te ſolicitè conſerves in ea poſt Sacramenti percepti-

ceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quàm devota præparatio prius. Nam bona postmodum custodia, optima iterum est præparatio ad majorem gratiam consequendam.

Ex eo quippe valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia.

Cave à multiloquio, mane in secreto, & fruere DEO tuo: ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest.

Ego sum, cui te totum dare debes, ita ut jam ultra non in te, sed in me, absque omni solicitudine, vivas.

Cap. XIII.

Quòd toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet.

Vox Discipuli.

1. QUis mihi det Domine, ut inveniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, sicut desiderat anima mea: & jam me nemo despiciat, nec ulla creatura me moveat vel respiciat: sed tu solus mihi

loqua-

loquaris & ego tibi, ficut folet dilectus ad dilectum loqui, amicus cum amico convivari.

Hoc oro, hoc defidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abftrahant, magisque per facram Communionem, ac frequentem celebrationem cœleftia & æterna fapere difcam.

Ah Domine DEus, quando ero tecum totus unitus, & abforptus, meique totaliter oblitus?

Tu in me, & ego in te; & fic nos pariter in unum manere concede.

3. Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ fuæ.

Verè tu pacificus meus, in quo pax fumma, & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miferia.

Verè tu es DEus abfconditus; & confilium tuum non eft cum impiis, fed cum humilibus & fimplicibus fermo tuus.

O quàm fuavis eft Domine fpiritus tuus,

tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares: pane suavissimo, de cælo descendente, illos reficere dignaris.

Verè non est alia natio tam grandis quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster ades universis fidelibus tuis, quibus ob quotidianum solatium, & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3. Quæ est enim alia gens tam inclyta, sicut plebs Christiana?

Aut quæ creatura sub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa?

O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immensus homini singulariter impensus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia?

Non est aliud, quod gratiùs donare queam, quàm ut cor meum DEO meo totaliter tribuam, & intimè conjungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit unita DEo anima mea. Tunc

Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi. Dignare Domine manere mecũ, ego volo libenter esse tecum.

Hoc est totum desiderium meum ut cor meum tibi sit unitum.

Cap. XIV.

De quorumdam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi.

Vox Discipuli.

1. O *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te!* Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum, Domine cum maxima devotione & affectu accedentium, tunc sæpius in me ipso confundor & erubesco; quòd ad altare tuum, & sacræ Communionis mensam, tam tepidè & frigidè accedo:

Quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo: quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus & affectus sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio

nimio desiderio Communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere:

Sed ore cordis & corporis pariter ad te DEum fontem vivum medullitùs inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi Corpus tuum cum omni jucunditate, & spirituali aviditate accepissent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ!

Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis, de JEsu ambulante cum eis.

Longè est à me sæpè talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor.

Esto mihi propitius JEsu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui, in sacra Communione sentire, ut fides mea magis convalescat; spes in bonitate tua proficiat; & charitas semel perfectè accensa, & cœleste manna experta,

perta, nunquam deficiat.

3. Potens est autem misericordia tua etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementissimè visitare.

Etenim licet tanto desiderio tantorum specialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati desiderii desiderium habeo, orans & desiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

Cap. XV.

Quòd gratia devotionis humilitate & sui ipsius abnegatione acquiritur.

Vox Dilecti.

1. OPortet te devotionis gratiam instanter quærere, desideranter petere, patienter & fiducialiter exspectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiosè cum ea operari, ac DEO terminum & modum supernæ visitationis, donec veniat, committere. Hu-

Humiliare præcipuè te debes, cùm
arum aut nihil devotionis interius
entis: sed non nimium dejici, nec
nordinatè contristari.
Dat sæpè DEus in uno brevi mo-
nento; quod longo negavit tempore:
at quandoque in fine, quod in prin-
ipio orationis distulit dare.
2. Si semper citò gratia daretur, &
ro voto adesset, non esset infirmo
omini bene portabile.
Propterea in bona spe, & humili pa-
ientia, exspectanda est devotionis
ratia. Tibi tamen & peccatis tuis
mputa, cùm non datur, vel etiam oc-
ultè tollitur.
Modicum quandoque est, quod gra-
iam impedit & abscondit; si tamen
nodicum, & non pòtiùs grande dici
lebeat, quod tantum bonum prohibet.
Et si hoc ipsum modicum vel gran-
le amoveris, & perfectè viceris, erit
quod petiisti.
3. Statim namque, ut te DEO ex to-
to corde tradideris, nec hoc vel illud
pro tuo libitu seu velle quæsieris, sed
inte-

integrè te in ipso posueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nihil ita bene sapiet & placebit, sicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad DEum levaverit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cujuslibet rei creatæ, evacuaverit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit.

Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiat, & magis sibi per contemptum sui moritur, tantò gratia celerius venit, copiosius intrat, & altius liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur & dilatabitur cor ejus in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manus ejus usque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit DEum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo sacram Euchari-

hariſtiam magnam promeretur divi-
æ unionis gratiam, quia non reſpicit
d propriam devotionem & conſolati-
nem, ſed ſuper omnem devotionem,
 conſolationem, ad DEI gloriam
 honorem.

Cap. XVI.

Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.

Vox Discipuli.

O Dulciſſime atque amantiſſime Domine, quem nunc devotè dedero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam, & neceſſitatem, quam patior; n quantis malis & vitiis jaceo: quàm ſæpe ſum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro conſolatione & ſublevamine te deprecor. Ad omnia ſcientem loquor, cui manifeſta ſunt omnia interiora mea & qui ſolus potes me perfectè conſolari, & adjuvare.

Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper ſum in virtutibus.

2. Ecce, sto ante te pauper & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans.

Refice esurientem mendicum tuum; accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam; omnia infima & creata in contemptum & oblivionem.

Erige cor meum ad te in cælum; & ne dimittas me vagari super terram.

Tu solus mihi ex hoc jam dulcescas usque in sæculum; quia tu solus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea, & totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ unionis & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere, sed operare mecum misericorditer, sicut sæpius operatus es

cum

cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, si totus ex te ignescerem, & in meipso deficerem; cùm tu sis ignis semper ardens, & nunquam deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans?

Cap. XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiendi Christum.

1. CUm summa devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, desidero te Domine suscipere, quemadmodum multi Sancti, & devotæ personæ, in communicando te desideraverunt, qui tibi maximè in sanctitate vitæ placuerunt, & in ardentissima devotione fuerunt.

O DEus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio, & dignissima reverentia, quàm aliquis Sanctorum unquam habuit, & sentire potuit.

2. Et licet indignus sum omnia illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflammata desideria solus haberem.

Sed & quæcunque potest pia mens concipere & desiderare, hæc omnia tibi, cum summa veneratione & intimo favore præbeo & offero.

Nihil opto mihi reservare, sed me & omnia mea tibi sponte & libentissimè immolare.

Domine DEus meus, Creator meus & Redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore cum tali fide, spe, & puritate, te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit & desideravit sanctissima Mater tua gloriosa Virgo Maria, quando Angelo evangelizanti sibi Incarnationis mysterium, humiliter ac devotè respondit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum.*

3. Et sicut beatus præcursor tuus, excellentissimus Sanctorum Joannes Bapti-

ptista, in præsentia tua lætabun-
us exultavit in gaudio Spiritûs San-
i, dum adhuc maternis claudere-
ir visceribus: & postmodum cernens
iter homines JEsum ambulantem,
aldè se humilians, devoto cum af-
ectu dicebat: *Amicus autem sponsi,
ui stat, & audit eum, gaudio gaudet
ropter vocem sponsi:* sic & ego, ma-
nis & sacris desideriis opto inflam-
ari, & tibi ex toto corde me ipsum
ræsentare.

Unde & omnium devotorum cor-
um jubilationes; ardentes affectus,
entales excessus, ac supernaturales
luminationes, & cœlicas visiones
bi offero & exhibeo, cum omnibus
rtutibus & laudibus, ab omni crea-
ira in cœlo & in terra celebratis, &
elebrandis, pro me & omnibus mi-
i in oratione commendatis; quate-
us ab omnibus dignè lauderis, & in
erpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea Domine DEus
neus, & desideria infinitæ laudatio-
is, ac immensæ benedictionis; quæ

tibi, ſecundùm multitudinem ineffa bilis magnitudinis tuæ, jure deben tur

Hæc tibi reddo, & reddere deſi dero per ſingulos dies & moment temporum, atque ad reddendum me cum tibi gratias & laudes, omne cœleſtes ſpiritus, & cunctos fidele tuos, precibus & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te univerſi populi, tri bus & linguæ; & ſanctum ac melli fluum nomen tuum, cum ſumma ju bilatione, & ardenti devotione ma gnificent.

Et quicunque reverenter ac devo tè altiſſimum Sacramentum tuum ce lebrant, & plena fide recipiunt, gra tiam & miſericordiam apud te in venire mereantur, & pro me pecca tore ſuppliciter exorent.

Cùmque optata devotione, ac fru ibili unione potiti fuerint & ben conſolati, ac mirificè refecti, de ſacr menſa cœleſti abſceſſerint, mei pau peris recordari dignentur.

Cap. XVIII.

Quòd homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacræ fidei.

Vox Dilecti.

1. Cavendum est tibi à curiosa & inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramenti, si non vis in dubitationis profundum submergi.

Qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloria. Plùs valet DEus operari, quàm homo intelligere potest. Tolerabilis, pia, & humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, & per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2. Beata simplicitas: quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & plana ac firmâ pergit semitâ mandatorum DEI.

Multi devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt.

Fides à te exigitur, & sincera vita;

non altitudo intellectûs, neque profunditas mysteriorum DEI.

Si non intelligis, nec capis, quæ infra te sunt; quomodo comprehendes, quæ supra te sunt?

Subdere DEO, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam graviter tentatur de fide & Sacramento: sed non est hoc ipsis imputandum, sed potiùs inimico.

Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas à diabolo dubitationes responde: sed crede verbis DEI, crede Sanctis ejus & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus.

Sæpè multum prodest, quod talia sustinet DEI servus.

Nam infideles & peccatores non tentat, quos securè jam possidet; fideles autem devotos variis modis tentat & vexat.

4. Per-

4. Perge ergo cum simplici & indubitata fide, & cum simplici reverentia ad Sacramentum accede.

Et quidquid intelligere non vales, DEO omnipotenti securè committe.

Non fallit te DEus; fallitur, qui sibi ipsi nimium credit.

Graditur DEus cum simplicibus; revelat se humilibus; dat intellectum parvulis; aperit sensum puris mentibus, & abscondit gratiam curiosis & superbis.

Ratio humana debilis est, & falli potest; fides autem vera, falli non potest.

5. Omnis ratio, & naturalis investigatio fidem sequi debet, non præcedere, nec infringere.

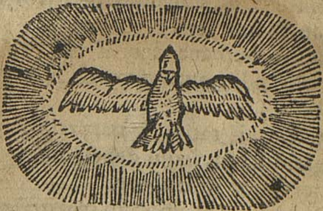
Nam fides & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc sanctissimo & superexcellentissimo Sacramento operantur.

DEus æternus & immensus, infinitæque potentiæ, facit magna & inscrutabilia in cœlo & in terra, nec

est investigatio mirabilium operum ejus.

Si talia essent opera DEI, ut facilè ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

FINIS.

INDEX CAPITUM
IV. Librorum de Imitatione Christi.

LIBER PRIMUS.
Admonitiones, ad spiritualem vitam utiles.

XII.

LIBER SECUNDUS.

Admonitiones, ad interna trahentes.

IV.

L. Qua-

LIBER

LIBER QUARTUS.
De Sacramento.

FINIS.

INDEX IN HOS QUATUOR DE IMITATIONE CHRISTI LIBELLOS.

A.

Apo-

con-

Con-

D.

Fer-

I.

M.

N.

Pax

Pro-

S.

V.

INDI-

INDICULUS PRECUM.

VEré de eo dixit vir doctus: *Totus liber, quantus est, oranti servit;* ideo tamen præcipuas DEum orandi formulas nobiscum voluit pio Lectori indicare.

1. Oratio præparatoria ad omnem lectionem piam, *lib. 3. capite 2.*

2. Oratio ad implôrandam devotionis gratiam. *lib. 3. cap. 3. num. 5.*

3. Oratio gratias agentis pro con-

ad.

tentis. *lib. 3. cap. 50.*

22. Oratio peccatoris, d[illegible] se castigatione potiùs quàm consolatione agnoscentis. *lib. 3. capite 52.*

23. Oratio postulantis DEi gratiam, contra naturæ corruptionem. *lib. 3. cap. 55.*

24. Oratio hominis omnem spem suam in DEum conjicientis. *lib. 3. cap. 59.*

QUARTUS LIBER communicantibus, tum laicis, tum sacerdotibus utilissima Exercitia suggerit.

Ante Communionem præcipuè convenient. *Caput 1. 2. 3. 4. 9. 17.*

Post Communionem Caput 11. 13. 14. 16.

Hæc ipsa pius Lector facili ne-g[illegible] *Spirituali Communioni* sub sacrificio Missæ quotidiè applicabit.

Ad

M. D. G. B. V. M. S. L. O. C.

HONOREM.

Usum habet simplicem huius libelli Fr: Hyacintus [illegible] Ord: minor: Observantiæ